

We Lwowie, dnia 25. stycznia 1907.

Aleg 40

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o regulacyi rzek kanałowych.

Wysoki Sejmie!

Uchwała
w sprawie
zmiany roz-
porządzenia
wykonawcze-
go do ustawy
o regulacyi
rzek kanało-
wych.

Przy rozprawach nad rubr. IX. wydatków budżetu krajowego na rok 1906 powziął Wysoki Sejm dnia 22. listopada 1905 następującą uchwałę:

„Wnioski posła Oleśnickiego przekazuje się Wydziałowi krajowemu z poleceniem, aby zbadawszy je dokładnie w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, postarał się jak najrychlej o niezbędne w tym kierunku uzupełnienie rozporządzenia wykonawczego do ustawy krajowej z dnia 18. września 1901 nr. 103. Dz. u. kraj. i o tem Sejmowi zdał sprawę“.

Jak ze sprawozdania komisji wodnej z dnia 20. listopada 1905 Ls. 4.423/1905 okazuje się, intencją wnioskodawcy było zabezpieczyć interesy rolnictwa przy rozpoczętej regulacyi rzek kanałowych, oraz przyznać interesowanym właścicielom gruntów wpływ na projektowanie i wykonanie robót, a to w drodze autentycznej interpretacyi państwowej ustawy krajowej i krajowej regulacyjnej, która to interpretacya jednak tylko w drodze osobnych ustaw państwowej i krajowej mogłaby nastąpić.

Zgodnie z opinią sejmowej komisji wodnej Wydział krajowy jest tego zdania, że niektóre wnioski posła dra Oleśnickiego, jak n. p. zastosowanie rozporządzenia c. k. Ministerstwa handlu z dnia 23. kwietnia 1903 Dz. p. p. nr. 90 do regulacyi rzek kanałowych, idą za daleko i nie mają uzasadnienia w państwowej ustawie kanałowej, natomiast ustępy drugi i trzeci §. 13. tej ustawy państwowej, które uwzględniają interesy ludności rolniczej, a które w myśl ustępu pierwszego §. 13. mają być zastosowane tak przy budowie dróg wodnych, jak i przy regulacyi rzek, powinny znaleźć wyraz także w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy regulacyjnej.

Również podziela Wydział krajowy zapatrywanie wnioskodawcy, że wypadałoby w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy regulacyjnej zastrzedz interesowanym właścicielom gruntów objawienie życzeń co do projektów szczegółowych przy postępowaniu wodno-prawnem, jak to zaproponowała komisya wodna w sprawozdaniu z 2. listopada 1904

Ls. 1.917 (alegat 305 sprawozdań sejmowych), oraz zamieścić postanowienie, wedle którego równocześnie z projektami szczegółowymi byłoby przedkładany komisji regulacyjnej wynik postępowania wodno-prawnego.

Uwagi powyższe zakomunikował Wydział krajowy odezwą z 20. lutego 1906 l. 116.332/05 c. k. Namiestnictwu i zaproponował następujące zmiany rozporządzenia wykonawczego z dnia 21. kwietnia 1904 Dz. u. kraj. nr. 52. do ustawy o regulacji rzek kanałowych:

1. Zamieszczenie ustępów drugiego i trzeciego §. 13. państwowej ustawy kanałowej w §. 2. rozporządzenia wykonawczego do ustawy o regulacji rzek kanałowych bezpośrednio po ustępie lit. f), które to ustępy państwowej ustawy kanałowej wstawione zostały prawie dosłownie do §. 4. analogicznego rozporządzenia Ministerstwa handlu z 23. kwietnia 1903 Dz. p. p. nr. 90. o układaniu projektów i wywłaszczeniu na cele budowy dróg wodnych.

2. Uzupełnienie postanowień §§. 17. i 19. w tym kierunku, ażeby na podstawie szczegółowych projektów przeprowadzone było postępowanie wodno-prawne celem wysłuchania żądań stron, analogicznie jak to przepisuje §. 10. powołanego rozporządzenia Ministerstwa handlu wydanego dla budowy kanałów.

Wedle tej propozycji opiewałby ustęp trzeci §. 17. rozporządzenia wykonawczego do ustawy regulacyjnej:

„C. k. Namiestnictwo opracowuje na podstawie zdjęć szczegółowych przedkładanych przez kierownictwa budowy szczegółowe projekty i kosztorysy z uwzględnieniem zatwierdzonych projektów i kosztorysów generalnych, przeprowadza na podstawie projektów szczegółowych postępowanie wodno-prawne w myśl przepisów kraj. ustawy wodnej celem wysłuchania żądań stron interesowanych, przyczem mają być uwzględnione interesy gospodarcze wspomniane w §. 13. ustępie 2 i 3 ustawy z dnia 11. czerwca 1901. Dz. p. p. nr. 66; po zatwierdzeniu zaś projektów szczegółowych przez komisję dla regulacji rzek zarządza wykonanie budowy w granicach kredytów zezwolonych na podstawie tych projektów dla poszczególnych przestrzeni rzek, a na dotyczący rok budowy przypadających i nadzoruje wreszcie ich wykonanie“.

Ustęp c) §. 9. rozporządzenia wykonawczego brzmiałby natomiast wedle propozycji Wydziału krajowego, jak następuje:

„c) zatwierdzanie projektów szczegółowych opracowanych przez c. k. Namiestnictwo na podstawie projektów generalnych, tudzież wyniku postępowania wodno-prawnego (§. 19. ustęp 3.)“.

Alegat 1.

W załączonej ./. odezwie z 12. lipca 1906 l. 78.851 oświadczyło się c. k. Namiestnictwo przeciw proponowanej przez Wydział krajowy zmianie rozporządzenia wykonawczego, wskutek czego Wydział krajowy

Alegat 2.

w załączonej ./. odezwie zmuszony był ponownie położyć nacisk na potrzebę tej zmiany w interesie rolnictwa, przyczem wskazał na roboty, jakie na podstawie analogicznej ustawy regulacyjnej przeprowadza c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy w Czechach.

W sprawie tej nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas decyzji c. k. Rządu, a na przynaglenie ze strony Wydziału krajowego odpowiedziało c. k. Namiestnictwo odezwą z 5. stycznia 1907 l. 162.722, że w kwestyi tej odniosło się do c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Regulacja Prutu od Kofomy do granicy bukowińskiej.

Na uchwaloną przez Wys. Sejm dnia 4. listopada 1904 rezolucję (ustęp 13) oznajmiło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych re-skryptem z 20. czerwca 1906 l. 4.581/05 intymowanym odezwą c. k. Prezydium Namiestnictwa z 4. sierpnia 1906 l. 9.182/pr., że przyjmuje

Regulacja Prutu od Kofomy do granicy bukowińskiej.

do wiadomości uchwałę Sejmu zapewniającą 12 $\frac{1}{2}$ % datek kraju do kosztów regulacji i upoważnia c. k. Namiestnictwo do przeprowadzenia pomiarów hydrotechnicznych i opracowania generalnego projektu na rachunek nadzwyczajnej dotacyi Prutu. Projekt generalny ma być udzieleny Wydziałowi krajowemu, a następnie z opinią Wydziału krajowego przedłożony c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

Wedle powołanej odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa roboty pomiarowe na Prucie rozpoczną się, skoro tylko personal urzędników technicznych będzie skompletowany w myśl wniosków przedłożonych c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych.

Roboty na przestrzeni Prutu od Śniatyna do granicy bukowińskiej rozpoczęte zostały w jesieni 1904 we własnym zarządzie.

Na rezolucyę Wys. Sejmu z 4. listopada 1904 (ustęp 15) w sprawie regulacji Prutu powyżej Kołomyi i Czeremosza oznajmiło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa odezwą z 7. listopada 1905 l. 14.134/pr., że c. k. Ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z c. k. Ministerstwem spraw wewnętrznych orzekło reskryptem z dnia 31. października 1905 l. 30.075, że z uwagi na niezaprzeczoną ważność uregulowania tych dwóch rzek zgadza się w zasadzie na przyczynienie się do kosztów budowy regulacji tych rzek z państwowego funduszu melioracyjnego, ponieważ c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zgodziło się również w zasadzie z zastrzeżeniem przyszłego zezwolenia c. k. Ministerstwa skarbu, przyczynić się do kosztów budowy z państwowej dotacyi wodnej ze względu na poprawienie na tych rzekach spławu.

Konkretne przyrzeczenie zasiłków ze skarbu państwa nastąpi po zatwierdzeniu przez te Ministerstwa generalnych projektów i kosztorysów.

C. k. Ministerstwo rolnictwa zaznaczyło następnie, że z regulacją właściwego koryta tych rzek mogłyby być wykonane zarazem potrzebne zabudowania potoków górskich w ich dorzeczach i że w takim razie byłoby skłonne polecić c. k. leśno-technicznej sekcji w Samborze opracowanie dotyczących projektów, podczas gdy c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zgodziło się na opracowanie projektów i kosztorysów na regulacyę właściwych koryt obydwóch rzek na razie na rachunek dotacyi wodnej z zastrzeżeniem zwrotu wydanej na powyższy cel kwoty z przyszłego funduszu budowy.

Ponieważ regulacji Czeremosza domaga się także Sejm bukowiński, zatem Bukowina musi się również przyczynić do kosztów regulacji granicznej przestrzeni Czeremosza, tudzież do kosztów zabudowania potoków górskich położonych na terytoryum bukowińskim.

Powołaną odezwą zawiadomiło nas także c. k. Prezydium Namiestnictwa, że równocześnie wydało stosowne zarządzenia celem rozpoczęcia robót przygotowawczych na wiosnę r. 1906 tak na Czeremoszu, jako też na Prucie powyżej Kołomyi.

Na zapytanie c. k. Namiestnictwa zawarte w odezwie z 3. stycznia 1906 l. 166.245 co do górnych granic przedsięwziąć się mających pomiarów hydrotechnicznych oznajmił Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii Wydziałów interesowanych powiatów w Nadwórny i Kosowie, odezwaniami z 19. lutego 1906 l. 14.194 i z d. 1. marca 1906 l. 20.631, że zachodzi konieczna potrzeba uregulowania rzeki Prutu aż do Worochty w obrębie gminy politycznej Mikuliczyna, Czarnego Czeremosza do ujścia potoku Szybeny, Białego Czeremosza zaś do przysiółka Jałowiczory.

Odezwą z 10. lipca 1906 l. 67.555 zapytywał Wydział krajowy o postępek zdjęć dla regulacji Prutu i Czeremosza, c. k. Namiestnictwo odpowiedziało jednak odezwą z 6. sierpnia 1906 l. 95.194, że pomiary

jeszcze się nie rozpoczęły, gdyż „c. k. Namiestnictwo oczekuje decyzji c. k. Ministerstwa spr. wewn. na wniosek o powiększenie personelu technicznego z powyższego powodu“.

Kształcenie
techników w
budownictwie
wodnem.

W skutek rezolucji Wys. Sejmu z 4. listopada 1904 (ustęp 7) nadeszło nam c. k. Prezydium Namiestnictwa przy odezwie z 7. stycznia 1906 l. 16.757/pr. odpis reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 27. grudnia 1905 l. 7.637 wydanego w porozumieniu z c. k. Ministerstwem wyznań i oświaty, handlu i rolnictwa, wedle którego Ministerstwa interesowane uznając szczególniejszą ważność wykształcenia większej liczby techników w budownictwie wodnem, wydawały w ostatnich latach rozmaite zarządzenia.

C. k. Ministerstwo wyznań i oświaty wstawiało od r. 1903 do preliminarza politechniki lwowskiej na podróże naukowe dla słuchaczy tej politechniki celem studyowania najcelniejszych zagranicznych budowli wodnych rocznie kwotę 2.000 K, oprócz kredytu na wycieczki dla profesorów i słuchaczy, który wyznaczono na r. 1905 w kwocie 3.900 K, a na r. 1906 w kwocie 4.150 K.

C. k. Ministerstwo handlu wysyłało prawie wszystkich technicznych urzędników Dyrekcyi budowy dróg wodnych w podróże naukowe dla zwidzenia zagranicznych budowli wodnych. Wydatek na te podróże wynosił 34.082 K, z czego na podróże siedmiu urzędników technicznych należących obecnie do ekspozytury krakowskiej przypada 5.947 K. Oprócz tego udzieliła Dyrekcyja budowy dróg wodnych starszemu inżynierowi kraj. biura milioracyjnego Michałowi Kornelli w r. 1902 zasiłku 1.000 K na podróż naukową. Przez to poparcie kształcenia inżynierów w budownictwie wodnem, którego i nadal używać będzie Dyrekcyja budowy dróg wodnych, uczyniło zadość Ministerstwo handlu intencyom Sejmu.

Wreszcie wysyłało także Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem rolnictwa wielu inżynierów galic. budownictwa państwowego dla studyowania budowli wodnych w kraju i zagranicą z szczególnych powodów, jak np. rozpoczęcia regulacji Soly i Łomnicy, rozsadzania skalistego dna Wisły pod Zwierzyniecem, budowy portu na Wiśle w Nadbrzeziu, w końcu z powodu rozpoczęcia regulacji rzek kanałowych, a to na koszt państwa, względnie funduszy regulacyjnych. Przytem zaznaczyło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, że w myśl intencyj Sejmu i w przyszłości w razie potrzeby wysyłani będą inżynierowie galic. budownictwa państwowego w podróże naukowe dla zwidzenia ważniejszych budowli wodnych, a to na umotywowany wniosek c. k. Namiestnictwa przedłożony od wypadku do wypadku.

Wydział hydrotechniczny przy politechnice lwowskiej.

W sprawozdaniu o regulacji rzek kanałowych z r. 1905 podał Wydział krajowy do wiadomości Wys. Sejmu, że c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty w reskrypcie z 21. stycznia 1904 l. 27.678 oświadczyło gotowość wiaść pod bliższą rozważkę kwestyę utworzenia wydziału hydrotechnicznego na politechnice lwowskiej.

Mimo upływu trzech lat sprawa ta jednak nie została dotychczas załatwioną, gdyż na kilkakrotne przypomnienia ze strony Wydziału krajowego odpowiedziało c. k. Namiestnictwo (ostatni raz odezwą z 13. sierpnia 1906 l. 105.376), że c. k. Ministerstwo wyznań i oświaty nie powzięło decyzji.

Do preliminarza państwowego na rok 1907 nie wstawiono też żadnej dotacyi na utworzenie wydziału hydrotechnicznego w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.

Zmian kraj. ustaw d.

Niez. ne p. Rząd. cye

Zmiana §. 47.
krajowej
ustawy wo-
dnej.

Na rezolucję Wys. Sejmu z d. 7. listopada 1904 l. S. 1.917 w sprawie interpretacji §§. 41 i 47 kraj. ustawy wodnej nie otrzymał Wydział krajowy decyzji c. k. Rządu. Również nie utrzymał Wydział krajowy odpowiedzi c. k. Rządu na odezwę z d. 30. grudnia 1904 l. 111.325, przy której przesłał w myśl powołanej uchwały Wys. Sejmu projekt ustawy uzupełniającej postanowienia §. 47. kraj. ustawy wodnej a na ostatni urgens z d. 29. września 1906 l. 97.748 odpowiedziało c. k. Namiestnictwo odezwą z 8. października 1906 l. 131.549, że „decyzja Ministerstwa w sprawie interpretacji §§. 41 i 47, względnie zmiany §. 47. gal. ustawy wodnej dotychczas nie nadeszła“.

Niezależnie
nie przez c. k.
Rząd rezolu-
cye sejmowe.

Wydział krajowy nie otrzymał żadnej odpowiedzi ze strony c. k. Rządu na następujące rezolucje uchwalone przez Wys. Seim d. 4 listopada 1904:

1) w sprawie ustanowienia specjalnych komisarzy wodnych w myśl §. 20. rozporządzenia wykonawczego do ustawy z 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 (rezolucya 4);

2) w sprawie utworzenia generalnej Dyrekcyi dla budowli wodnych, w której byłyby połączone agendy rozstrzelone dotychczas w Ministerstwie handlu, spraw wewnętrznych i rolnictwa (rezolucya 5);

3) w sprawie utworzenia przy c. k. Namiestnictwie bezpośrednio Namiestnikowi podlegającej Dyrekcyi dla wszystkich działów gospodarstwa wodnego: kanałów, rzek spławnych i niespławnych, zabudowania potoków górskich, rewizyi projektów melioracyjnych i spółek wodnych (rezolucya 6);

4) w sprawie rozszerzenia zakresu działania władz krajowych w sprawach dotyczących budowy kanałów, regulacyi rzek spławnych, zabudowania potoków górskich i zalesienia stoków gór (rezolucya 8);

5) w sprawie objęcia pod wyłączną pieczę państwa regulacyi Bugu od ujścia Raty do Litowierza i granicznego Zbrucza (rezolucya 14).

Postęp robót przy regulacyi rzek kanałowych, tudzież sprawa rozszerzenia akcyi regulacyjnej przedstawiają się, jak następuje:

I. Wykonanie ustawy o regulacyi rzek kanałowych.

Program ge-
neralny
Alegat 3.

Odezwą 19. kwietnia 1906 l. 11.713 nadeszło nam c. k. Namiestnictwo załączony ./. reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 23. stycznia 1906 l. 402, w którym to Ministerstwo zatwierdziło wprawdzie zasady przeprowadzenia robót regulacyjnych, zażądało jednak zredukowania rozmiarów regulacyj lokalnych, oraz utworzenia rezerwy w kwocie 2,250.000 K na roboty nieprzewidziane, któraby została użyta dopiero w latach 1908 do 1912 po 450.000 K rocznie, tak iż ze sumy 17,406.000 K przeznaczonej na regulację rzek grupy A) (kosztem wspólnym) pozostałoby do rozdziału na poszczególne rzeki i lata budowy 15,156.000 K.

Nadto oświadczyło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, że gdy pewna część inkrustacyj (ubezpieczenia tam faszynowych kamieniem) i robót uzupełniających musi być odłożoną ze względów technicznych i ekonomicznych do II. okresu budowy poza rok 1912, byłoby skłonem zarezerwować na te roboty, których koszta prawdopodobnie nie przekroczą sumy 3,000.000 K, a dopiero po roku 1912 mają być wykonane, 60% datek państwowy w maksymalnej kwocie 1,800.000 K, z kredytu 75-milionowego, jeżeli kraj zapewni na ten cel 40% kwotę.

Odezwą z d. 1 maja 1906 l. 41.968 zgodził się Wydział krajowy na postawioną przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zasadę, ażeby roboty regulacyjne prowadzone były systematycznie z dołu do góry, a lokalne regulacje do minimum ograniczone, która to zasada odpowiada w zupełności zapatrywaniom Wydziału krajowego, a dalej ażeby wedle możliwości także wszystkie budowle faszynowe wykonane w I. okresie budowy zostały ubezpieczone narzutem kamiennym. Również zgodził się Wydział krajowy na utworzenie rezerwy 2,500.000 K, któraby miała być użyta na inkrustacją tam faszynowych, pod warunkiem, jeżeli ta rezerwa w myśl §. 4. ustawy regulacyjnej w I. okresie budowy do r. 1912 zostanie użyta.

Natomiast nie zgodził się Wydział krajowy na użycie reszty 75-milionowego kredytu na regulacje dolnych i środkowych biegów rzek kanałowych, gdyż w myśl oświadczenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych (reskrypt z 5. października 1903 l. 40.561) i wielokrotnych żądań Wydziału krajowego popartych przez c. k. Namiestnictwo reszta tego kredytu ma być użyta przedewszystkiem na zabudowanie źródeł i rzek kanałowych, którego wykonanie jest warunkiem trwałości i skuteczności budowli regulacyjnych.

W myśl powołanego reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych, tudzież oświadczenia Wydziału krajowego uchwaliła komisja regulacyjna na III. posiedzeniu d. 17. lipca 1906 utworzyć rezerwę w sumie 2,250.000 K, a ponieważ w latach 1904 i 1905 wydano na roboty 1,329.770 K, rozdzielić resztę kredytu 13,826.230 K, jak następuje:

L. P.	R z e k i	Należytość za r. 1904 i 1905	Preliminarz na 1906—1912		Preliminarz ogólny na 1904—1912
			razem	rocznie	
K o r o n y					
1	Skawa	134.563	1,431.346	204.478	1,565.909
2	Raba	279.660	1,306.676	186.668	1,586.336
3	Poprad	14.647	766.956	109.565	775.603
4	Wisłok	86.306	2,240.412	320.059	2,336.718
5	Wiar	9.819	378.322	54.046	388.141
6	Stryj	232.212	2,507.666	358.238	2,739.878
7	Świca i Sukiel . . .	77.575	1,480.213	211.459	1,557.788
8	Bystrzyce	295.588	1,942.626	277.518	2,238.214
9	Tanew	17.931	371.341	53.049	389.272
10	Dunajec	170.220	1,400.672	200.096	1,570.892
11	Generalne projekta dla Sanu i Wisłoki	11.249	—	—	11.249
	Razem	1,329.770	13,826.230	1,975.176	15,156.000

Redukując rozmiary lokalnych regulacyj, tudzież uwzględniając inkrustację tam faszynowych w I. okresie budowy, wskutek czego przewidziana w pierwotnym programie generalnym długość przestrzeni rzek zostanie zmniejszoną, uchwaliła komisja regulacyjna następujący rozdział funduszu na poszczególne przestrzenie rzek:

1. Rzeka Skawa.

Dotacja wynosi 134.563 + 1.431.346 =	1,565.909 K
a) Regulacja w III. sekcji km. 0·0—9·0 od ujścia do jazu w Grodzisku:	
koszta wedle kosztorysu generalnego	480.000 K
po odtrąceniu na późniejsze inkrustacje	30.000 „
pozostaje	450.000 K
do tego 10% na zarząd	45.000 „
	495.000 „
b) Regulacja w II. sekcji km. 9·0—25·0 Grodzisko-Jaroszowice:	
koszta według generalnego kosztorysu	600.000 K
odtrąca się na późniejsze instrukcje	50.000 „
pozostaje	550.000 K
do tego 10% na zarząd	55.000 „
	605.000 „
W I. sekcji km. 46·0—25·0, Sucha-Jaroszowice:	
c) miejscowa regulacja Skawce-Zagórze km. 32·0—33·5 w celu ubezpieczenia wojskowego zakładu źrebiąt razem z kosztami zarządu	47.000 „
d) częściowa systematyczna regulacja Zembrzyce-Skawce, km. 40·7—34·5, dla ubezpieczenia kolei państwowej i drogi krajowej z kosztami zarządu	220.100 „
e) połączenie regulacji między Zembrzycami-Skawcami km. 33·5—34·5	50.000 „
f) na najpilniejsze roboty w przestrzeni powyżej Suchy ze względu na ubezpieczenie kolei państwowej i gościńca państwowego, oraz dla powstrzymania ruchu żwiru, przeznaczona się z zastrzeżeniem zatwierdzenia projektu generalnego i ustawowego zatwierdzenia regulacji powyżej Suchy, kwotę	148.809 „
razem jak wyżej	1,565.909 K

2. Rzeka Raba.

Dotacja wynosi 279.660 + 1.306.676 K =	1,586.336 K
a) Regulacja w IV./6 sekcji km. 0·0—7·0, ujście-Cerekiew:	
koszta według generalnego kosztorysu	420.000 K
odtrąca się na późniejsze inkrustacje i dodatkowe roboty	70.000 „
pozostaje	350.000 K
do tego 10% na zarząd	35.000 „
	385.000 „
b) Regulacja w sekcji IV/a km. 7·0—40·0 Cerekiew-Pierchowice w przestrzeniach najczęściej zdziczałych dla wyrobienia koryta w celu spławu materiału kamiennego:	

koszta podług kosztorysu generalnego	1,000.000 K	
odciąga się na późniejsze roboty	400.000 „	
	pozostaje	600.000 K
do tego 10 ^o / _o kosztów zarządu	60.000 „	660.000 K
(regulację tę przeprowadzi się w miarę potrzeby dla umożliwienia spławu kamienia).		
c) uzupełnienie regulacji w III. sekcji między Winiarami a Niezdowem km. 52·7—56·3		126.000 „
d) uzupełnienie regulacji w III. sekcji od Niezdowa do Dobczyc km. 56·3—59·0 według kosztorysu generalnego	109.300 K	
odciąga się na późniejsze inkrustacje	9.300 „	100.000 „
e) uzupełnienie regulacji w II. sekcji od Dobczyc do mostu w Osieczanach km. 59·00—63·60 według kosztorysu generalnego	170.470 K	
odciąga się na dodatkowe roboty i późniejsze inkrustacje	14.470 „	156.000 „
f) uzupełnienie roboty pod Bożetą-Droginią km. 69·0—67·0 dla ubezpieczenia gościńca		90.200 „
g) lokalne regulacje między Lubieniem a Dolną Wsią km. 72·0—89·0 dla ubezpieczenia gościńca rządowego		69.136 „
Ogółem jak wyżej		1,586.336 K

3. Rzeka Poprad.

Dotacya wynosi		774.603 „
a) Regulacja w III. sekcji km. 0·0—15·0, Ujście-Sucha struga, a mianowicie w przestrzeni km. 0·0—13·0 koszta podług kosztorysu generalnego	797.000 K	
wyłącza się na późniejsze roboty i inkrustacje	120.000 „	
	pozostaje	677.000 K
dodaje się na koszta zarządu 10 ^o / _o	677.00 „	744.700 „
b) lokalna regulacja w II. sekcji pod Piwniczną km. 20·2—21·0, dla przywrócenia zerwanej drogi gminnej		30.903 „
razem		775.603 K

4. Rzeka Wisłok.

Dotacya wynosi		2,332.718 K
a) Regulacja sekcji III c. km. 0·0—16·0, Ujście-Łaszczyny wedle kosztorysu generalnego	1,120.000 K	
odciąga się na późniejsze roboty i inkrustacje	120.000 „	
	pozostaje	1,000.000 K
na koszta zarządu 10 ^o / _o	100.000 „	1,100.000 „
b) Regulacja sekcji III b. km. 16·0—32·0 Łaszczyny-Smolarzyna :		
koszta wedle kosztorysu generalnego	1.245.000 K	
odciąga się na późniejsze roboty	345.000 „	
	pozostaje	900.000 K
do tego 10 ^o / _o zarządu	90.000 „	990.000 „

	Z przeniesienia	2,090.000 K
c)	miejscowa regulacja w Boguchwale] km. 69·0—70·1 dla ochrony gminy	60.000 "
d)	uzupełnienie regulacji w Babicy wyżnej km. 81·0—74·6 dla ochrony kolei państwowej	60.000 "
e)	uzupełnienie regulacji w I. sekcji pod Markuszową i Wiśniawą km. 103·0—107·0 w celu ustalenia trasy w dawniej wykonanych przekopach	122.718 "
	razem jak wyżej	<u>2,332.718 K</u>

5. Rzeka Wiar.

Dotacya wynosi		388.141 K
a)	Regulacja w II. sekcji km. 0·0—11·650 mianowicie w przestrzeni od km. 0·0—9·0, koszta według kosztorysu generalnego wraz z kosztami zarządu	464.400 K
	odciąża się na późniejsze roboty	76.259 "
	pozostaje razem z kosztami zarządu jak wyżej	<u>388.141 K</u>

6. Rzeka Stryj.

Dotacya wynosi		2,739.878 K
a)	Regulacja VI. sekcji km. 0·0—12·1 Żydaczów-Zalesie, koszta wedle projektu generalnego wraz z kosztami zarządu	830.000 K
	odciąża się na późniejsze roboty	60.000 "
	pozostaje	770.000 "
b)	Regulacja w V. sekcji km. 22·1—40·0 Żydaczów-Stryj, koszta wedle projektu generalnego wraz z zarządem	2,920.000 K
	na wykonanie najpilniejszych robót w tej sekcji preliminuje się wraz z kosztami zarządu	2,086.000 "
	po strąceniu na późniejsze roboty	406.122 "
	pozostaje	1,679.878 "
c)	częściowa regulacja w IV. sekcji między Dołhołuką a Hurniem km. 52·0—54·700 dla zabezpieczenia gościńca rządowego	290.000 "
	razem jak wyżej	<u>2,739.878 K</u>

7. Rzeka Świca i Sukiel.

Dotacya wynosi		1,557.788 K
a)	Regulacja w IV. sekcji Świcy km. 0·00—24·7, Żurawno-Sokołów, a mianowicie na długości około 18 km. od ujścia do Balicz koszta wedle generalnego kosztorysu wraz z zarządem	1,322.640 K
	odciąża się na późniejsze roboty.	193.352 "
	pozostaje	1,129.288 "
b)	Regulacja częściowa Sokołów-Balicze na Świcy km. 27·0—23·8 i na Sukielu km. 0·0—4·0 dla uzupełnienia dawniejszych robót	278.500 "
	Do przeniesienia	<u>1,407.788 K</u>

	Z przeniesienia	1,407.788 K
c) Regulacje miejscowe pod Wygodą, Tiapczem i Hoszowem km. 44·0—48·6		150.000 „
	razem jak wyżej	1,557.788 K

8. Rzeki Bystrzyce.

Dotacya wynosi		2,238.214 K
a) Regulacya systematyczna w VI. sekcji połączonej Bystrzycy km. 0·0—14·7 od Jezupola do Wołczyniec:		
koszta wedle kosztorysu generalnego wraz z zarządem	1,230.000 K	
odciąga się na późniejsze roboty	98.000 „	1,132.000 „
b) Regulacya systematyczna na Bystrzycy nadwórniańskiej od km. 14·127 na długości 7·5 km.:		
koszta wedle kosztorysu generalnego wraz z zarządem	609.750 K	
odciąga się na późniejsze roboty	53.264 „	556.486 „
c) Lokalna regulacya na Bystrzycy nadwórniańskiej w przestrzeni Nadwórna-Nazawizów, km. 53·1—58·6, dla zabezpieczenia dróg i wsi		210.000 „
(na późniejsze roboty pozostaje 23.000 K).		
d) Regulacya Bystrzycy sołotwińskiej w przestrzeni km. 0·0—4·3, ujście-Knihinin:		
koszta wedle generalnego kosztorysu z zarządem	347.200 K	
odciąga się na późniejsze roboty	27.200 „	320.000 „
e) Regulacya lokalna w Lachowcach km 29·6—29·0, dla zabezpieczenia mostu rządowego		20.000 „
	zatem razem jak wyżej	2,238.486 K

9. Rzeka Tanew.

Dotacya wynosi		389.272 K
a) Regulacya od km. 0·0—10·0 Ujście-Dąbrowica:		
koszta wedle kosztorysu generalnego z zarządem	500.000 K	
odciąga się na późniejsze roboty	110.728 „	
	zatem razem jak wyżej	389.272 K

10. Rzeka Dunajec.

Dotacya wynosi		1,570.892 K
a) Regulacya V. sekcji km. 109·4—112·0 Ujście-Podrzecze:		
koszta wedle kosztorysu generalnego	220.000 K	
odciąga się na późniejsze roboty	10.000 „	
pozostaje	210.000 K	
do tego 10% kosztu zarządu	21.000 „	221.000 K
	Do przeniesienia	221.000 K

	Z przeniesienia	221.000 K	
b)	Regulacja w IV. sekcji, km. 112·0—140·0, Podrzecze-Tylmanowa w długości 22 km. (włącznie z regulacją pod Kadczą):		
	podług generalnego kosztorysu	1,218.000 K	
	odciąga się na późniejsze roboty	208.000 „	
	pozostaje	1,010.000 K	
	do tego 10% na zarząd	101.000 „	1,111.000 „
c)	częściowe regulacje pod Krościenkiem km. 147·0—150·2 dla zabezpieczenia miasteczka i gościńca krajowego wraz z kosztami zarządu		200.000 „
d)	lokalna regulacja pod Nowym Targiem dla zabezpieczenia miasta i drogi krajowej wraz z kosztami zarządu		38.892 „
	zatem razem jak wyżej		1,570.892 K

Wrazie przeprowadzenia powyższego programu generalnego będą w końcu roku 1912 ukończone następujące przestrzenie rzek oprócz zarezerwowanych powyżej na późniejszy okres częściowych inkrustacji i uzupełniających budowli, pomijając tymczasowo wyłączoną rezerwę w kwocie $2\frac{1}{4}$ mil. koron.

Liczba porządkowa	R z e k a	Długość wedle generalnego projektu	Przestrzeń uregulować się mająca w I. okresie budowy 1904—1912			w % całej długości	Uwaga
			od ujścia w górę	częściowe i miejscowe regulacje	Razem		
K i l o m e t r y							
1	Skawa	74	25	8·7	33·7	45·6	
2	Raba	89	22	15·0	37·0	41·6	
3	Poprad	59	13	0·8	13·8	23·4	
4	Wisłok	116	32	6·1	38·1	32·9	
5	Wiar	22·2	9	—	9·0	40·5	
6	Stryj	152	40	2·7	42·7	28·0	
7	Świca i Sukiel	92·5	22	7·8	29·8	32·2	
8	Bystrzyce	132	26·4	6·1	32·5	24·4	
9	Tanew	12·5	10·0	—	10·0	80·0	
10	Dunajec	91	24·6	4·0	28·6	31·4	
	Razem	840·2	224·0	51·2	275·2	32·5	

Na częściowe i miejscowe regulacje wypadają następujące kwoty:

na Skawie	465.209 K	
" Rabie	541.336 "	
" Popradzie	30.903 "	
" Wisłoku	242.718 "	
" Wiarze	—	
" Stryju	290.000 "	
" Świcy i Sukielu	428.500 "	
" Bystrzycach	230.000 "	
" Tanwi	—	
" Dunajcu	238.892 "	
Razem	2,467.558 K,	czyli 14-16%

z całej na I. okres przeznaczonej kwoty.

Stosownie do zarządzenia Ministerstwa spraw wewnętrznych zrewidowano w powyższym generalnym programie kwoty wyłączone na późniejsze inkrustacje i roboty dodatkowe.

Kwoty te wynoszą z uwzględnieniem kosztów zarządu:

na Skawie	88.000 K
" Rabie	493.770 "
" Popradzie	132.000 "
" Wisłoku	516.500 "
" Wiarze	76.259 "
" Stryju	466.122 "
" Świcy i Sukielu	193.352 "
" Bystrzycach	301.464 "
" Tanwi	110.728 "
" Dunajcu	339.800 "
Razem	2,717.995 K
Okragło	2,718.000 K.

Ponieważ Wydział krajowy nie zgodził się na pokrycie powyższych kosztów robót dodatkowych i uzupełniających w sumie 2,718.000 K z reszty kredytu 75-milionowego, komisya regulacyjna wyraziła zdanie, że w sprawie tej Administracya państwa ma przeprowadzić dalsze rokovania z Wydziałem krajowym.

Zauważamy przytem, że uchwalony 17. lipca 1906 przez komisję regulacyjną nowy program generalny wymaga po myśli §. 10. ustawy regulacyjnej zatwierdzenia przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych w porozumieniu z innymi interesowanymi Ministerstwami.

III. posiedzenie komisji regulacyjnej.

Dnia 12. i 17. lipca 1906 odbyło się III. posiedzenie komisji dla regulacji rzek w Galicyi, na którym oprócz generalnego programu były przedmiotem obrad następujące sprawy:

1. sprawozdanie z czynności Namiestnictwa i kierownictw budowy za r. 1904 i 1905;
2. zamknięcie rachunków za r. 1905;
3. ocena i zatwierdzenie nowych projektów szczegółowych;
4. ocena i uchwalenie szczegółowego programu robót na r. 1906.

Sprawozdanie z budowy za lata 1904 i 1905 i zamknięcie rachunków za rok 1905.

Odezwa z d. 26. maja 1906 (de praes. 26. czerwca 1906) l. 49.010 nadesłało nam c. k. Namiestnictwo obszernie sprawozdanie z czynności, które obejmuje także postęp budowy po koniec r. 1905.

Ze sprawozdania tego okazuje się, że z powodu zwiększenia się czynności c. k. Namiestnictwo obciążyło fundusz regulacyjny poborami nie tylko urzędników technicznych zajętych w kierownictwach budowy, lecz także poborami 11 urzędników c. k. Namiestnictwa, mianowicie:

- a) w departamencie budownictwa: 2 starszych inżynierów i 2 adjunktów budownictwa;
 b) w oddziale rachunkowym: 1 radcy rachunkowego i 3 urzędników rachunkowych w X. i XI. randze;
 c) w ekspedycie 3 pisarzy.

Koszta budowy, które jednak wedle uwagi zamieszczonej w sprawozdaniu za ostatnie miesiące r. 1905 nie zostały sprawdzone, przedstawiają się, jak następuje:

I. Koszta budowli wykonanych	813.563 K 14 gr.
II. Konserwacja	19.630 " 13 "
III. Wartość inwentarza (taczek, desek, do- bni, baraków itp.) po strąceniu części- owego zużycia	19.241 " 75 "
IV. Wartość kolejek polowych i wózków do przewozu kamieni	100.949 " 93 "
V. Koszta opracowania generalnego pro- jektu	212.275 " 43 "
VI. Koszta administracji:	
a) w c. k. kierowni- ctwach	136.568 K 33 gr.
b) w c. k. Namiestni- ctwie	8.333 " 91 "
c) komisya regula- cyjna	1.202 " 26 "
	146.104 " 50 "
Razem .	1,311.764 K 88 gr.

Z powyższych kosztów przypada:

- na regulację Skawy (1 rok budowy):
 kosztą budowy . . . . . 92.314 K 44 gr.
 administracya . . . . . 10.703 " 40 "
 czyli 11,6%.
 wartość pozostałego inwentarza . . . . . 927 " 08 "
 wartość kolejki . . . . . 15.297 " 24 "
- na regulację Raby (2 lata budowy):
 kosztą budowy . . . . . 172.480 K — gr.
 administracya (bez urządzenia
 biurowego) . . . . . 40.221 " 75 "
 czyli 23,3%.
 wartość inwentarza . . . . . 2.611 " 22 "
 " kolejki . . . . . 10.358 " 90 "
- na regulację Dunajca (2 lata budowy):
 kosztą budowy . . . . . 122.319 K 42 gr.
 administracya . . . . . 11.300 " — "
 czyli około 17%.
- na regulację Wisłoka (1 rok):
 kosztą budowy . . . . . 12.825 K 53 gr.
 administracya . . . . . 6.970 " — "
- na regulację Wiaru (1 rok):
 kosztą budowy . . . . . 4.206 K 93 gr.
 administracya . . . . . 477 " 08 "
 czyli 11,2%.
- na regulację Tanwi (1 rok):
 kosztą budowy . . . . . 22.586 K 27 gr.
 administracya . . . . . 2.187 " 60 "
 czyli 9,7%.

7. na regulację Stryja (1 rok):

koszta budowy	121.791 K 04 gr.
administracya	24.634 „ 17 „
czyli 20,2%.	

8. na regulację Świcy (1 rok):

koszta budowy	27.766 K 11 gr.
administracya	13.402 „ 98 „
czyli blisko 50%.	

9. na regulację Bystrzyc (2 lata):

koszta budowy	235.403 K 49 gr.
administracya	26.671 „ 35 „
czyli 11,35%.	

Na rzece Popradzie nie rozpoczęto jeszcze robót, jakkolwiek szczegółowy projekt na regulację przestrzeni od jazu w Cyganowicach do ujścia na długości 7,2 km, który preliminuje koszta na 420.000 K, został zatwierdzony przez komisję regulacyjną na II. posiedzeniu 19. lipca 1905.

Do sprawozdania z budowy dołączyło też c. k. Namiestnictwo wykaz kwot, jakie były preliminowane na powyższe roboty w kosztorysie projektu; — Wydział krajowy nie podaje jednak tych cyfr do wiadomości Wys. Sejmu, gdyż przy wrywkowym sprawdzeniu okazało się, że w obliczeniu preliminarza zaszyły usterki, tak iż przy niektórych regulacjach wykazano oszczędność, podczas gdy w rzeczywistości przekroczono kosztorys i odwrotnie.

Kierownictwa budowy mają przydzielony następujący personal:

Przy regulacji	Urzędników		Pomocników technicznych	Razem
	technicznych	rachunkowych		
Skawy	2	1	2	5
Raby	3	1	2	6
Wisłoka	3	1	1	5
Świcy	2	1	2	5
Stryja	4	1	1	6
Bystrzycy	3	1	2	6
Dunajca i Popradu . .	4	1	1	6

oprócz jednego manipulantą przy każdym kierownictwie.

Roboty na Wiarze i Tanwi prowadzi wyłącznie państwowe kierownictwo regulacji Sanu w Przemyśle i jego ekspozytura w Nisku.

Kierownictwu zaś w Nowym Sączu ma być jeszcze dodany jeden urzędnik techniczny i jeden pomocnik.

Nadesłane przy odezwie c. k. Namiestnictwa z 28. kwietnia 1906 l. 2.685 zamknięcie rachunków funduszu regulacji rzek (grupa A) za r. 1905 przedkładamy Wys. Sejmowi w załączeniu /.

Aieg. 4.

Wedle tego zamknięcia wynosiły w r. 1905

D o c h o d y:

należytość czynna	1,494.218 K 32 gr.
uiszczenie	1,183.973 „ 95 „
zaległość początkowa	160 „ 30 „
„ końcowa	310.244 „ 37 „

W y d a t k i:

należytość czynna	1,089.549 „ 58 „
uiszczenie	764.950 „ 13 „
zaległość początkowa	140.377 „ 90 „
„ końcowa	324.599 „ 45 „

Stan funduszu z końcem r. 1905:

zapas kasowy w gotówce	312.032 K 40 gr.
należytości czynne zaległe	544.366 „ 06 „
kapitały ulokowane w Banku krajowym	390.407 „ — „
Stan czynny	1,246.805 K 46 gr.
Stan bierny	395.542 „ 24 „

Czysty stan czynny . . . . . 851.263 K 22 gr.

Ponieważ cyfry zamknięcia rachunkowego nie są zgodne z cyframi podanymi w sprawozdaniu c. k. Namiestnictwa, a mimo liczne go personalu przydzielonego kierownictwom budowy postęp budowy nie jest zadowalniający, wskutek czego koszta zarządu wypadają za wysokie, zwrócił Wydział krajowy odezwaniami z d. 16. maja 1906 l. 46.711 i z d. 4. lipca 1906 l. 64.534 uwagę c. k. Namiestnictwa na zbyt wysokie koszta administracji i niezgodność cyfer podanych w zamknięciu a w sprawozdaniu i zażądał wyjaśnienia, czy urzędnicy c. k. Namiestnictwa w liczbie jedenastu, których pobory obciążać mają fundusz regulacyjny, rzeczywiście są zajęci wyłącznie sprawami regulacji rzek kanałowych, przyczem Wydział krajowy nadmieniał, że jakkolwiek koszta robót melioracyjnych zostających pod zarządem Wydziału krajowego są znacznie wyższe, bo wynosiły w r. 1904 przeszło 2½ miliona koron, Wydział krajowy wcale nie obciąża funduszków melioracyjnych poborami urzędników centralnego biura melioracyjnego, którzy odnośne sprawy załatwiają.

Nadto z uwagi że sprawozdanie z czynności mimo wielkiej objętości nie zawiera dat potrzebnych do ocenienia rezultatów budowy, a obok tego utrudnia zorientowanie się, gdyż nie obejmuje ogólnego zestawienia kosztów dla każdej rzeki, lecz dla poszczególnych miejsc budowy, zażądał Wydział krajowy, ażeby jedno zestawienie kosztów budowy sporządzane było dla każdej rzeki, a oprócz tego sumaryczne zestawienie dla wszystkich rzek grupy A, któreby obejmowało sumę kosztów poszczególnych kategorii robót wraz z kubaturą i cenami jednostkowymi tudzież porównanie całych kosztów budowy (wraz z kosztami administracji) z preliminarzem kosztorysowym, tak ażeby w każdym roku budowy ocenić można, ile wynosi przekroczenie, lub zaoszczędzenie

w porównaniu z generalnym kosztorysem zatwierdzonym reskryptem c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 15. lipca 1905 l. 47.274/04.

Przy odezwie z dnia 25. października 1906 l. 120.527 nadeszło nam c. k. Namiestnictwo sporządzone przez departament rachunkowy dokładne zestawienie kosztów budowy za r. 1905 wraz z kosztami administracji, które się przedstawia, jak następuje:

L. p.	Nazwa rzeki	Koszta budowy i wykupna gruntów		Koszta administracji		Razem		Stosunek kosztów administracji do kosztów budowy.
		Koron	gr.	Koron	gr.	Koron	gr.	
1	Skawa . . .	77.463	87	18.485	97	90.949	84	17,4%
2	Raba . . .	142.844	33	28.155	62	170.999	95	19,7%
3	Wisłok . . .	29.309	96	10.105	88	39.415	84	34,5%
4	Wiar . . .	4.213	86	2.227	23	6.491	09	54%
5	Stryj . . .	126.079	93	28.753	72	149.833	65	18,8%
6	Świca . . .	13.525	92	12.298	49	25.824	41	90,9%
7	Bystrzyca . .	167.026	61	20.081	84	187.108	45	12%
8	Tanew . . .	13.495	66	2.228	69	15.724	35	16,5%
9	Dunajec . . .	43.119	21	15.243	67	58.362	88	35,3%
	Razem . . .	617.079	35	127.631	11	744.710	46	20,6%

Jakkolwiek w pierwszych latach każde kierownictwo budowy natrafia na trudności, skutkiem czego rezultat budowy bywa mniej pomyślny, to jednak wykazane powyżej koszta zarządy (od 12 do 90,9% a przeciętnie 20,6% kosztów budowy) przechodzą zwykłą miarę. Jeżeli się weźmie pod uwagę najkorzystniejszy wynik budowy przy regulacji Bystrzycy, gdzie koszta administracji wynoszą tylko 12%, to przy użyciu 3 inżynierów i 2 pomocników technicznych przypada na 1 technika suma przebudowana w r. 1905 zaledwie w kwocie **37.421 K 69 gr.**

Przy podobnych regulacjach prowadzonych przez Wydział krajowy przebudował w tym samym roku 1905 jeden technik **102.408 K.** (regulacja Strwiąża), względnie **182.843 K** (regulacja górnego Dniestru) do **232.304 K** (regulacja Biały), a koszta administracji wynosiły 4,4% przy regulacji Biały, 5,5% przy regulacji górnego Dniestru, a 8,7% przy regulacji Strwiąża.

Powodem niestosunkowo słabego postępu robót przy regulacji rzek kanałowych jest postanowienie §. 16. rozporządzenia wykonawczego, wedle którego przy wykonaniu budowli regulacyjnych mają być zastosowane zastarzałe przepisy obowiązujące dla państwowych budowli wodnych. Jak bowiem przeznaczeni do kontroli robót technicy krajowi mieli sposobność przekonać się na miejscu, zastarzałe te przepisy paraliżują całą akcyę. Mianowicie mimo przydzielenia pisarza i urzędnika rachunkowego do każdej budowy wymagane w tych przepisach najróżnorodniejsze a niepotrzebne roboty kancelaryjne pochłaniają prawie cały czas techników przeznaczonych do budowy, z drugiej strony zaś

kierownicy budowy w dyspozycjach są zanadto skrepowani i nawet w drobiazgowych szczegółach muszą się odnosić do c. k. Namiestnictwa o decyzję, która zazwyczaj ze' szkodą dla przedsiębiorstwa zbyt późno nadchodzi.

Z tych powodów Wydział krajowy uważa za sprawę nagłą zmianę §. 16. rozporządzenia wykonawczego, o ile ono dotyczy regulacji rzek na wspólny koszt państwa i kraju, oraz wydanie osobnej instrukcji dla tych regulacyj.

Kwestya ta była omawianą na III. posiedzeniu komisji regulacyjnej, a delegat techniczny c. k. Namiestnictwa oświadczył, co następuje (pag. 12. protokołu):

„Instrukcji nowej dotąd nie ma, chociaż ją referent przygotowuje ze względu na roboty we własnym zarządzie wykonywane, czy jednak ta przyszła instrukcja, która będzie obowiązywała wszystkie c. k. kierownictwa bez wyjątku, ma być udzieloną Wydziałowi krajowemu, to wobec stosunkowo małego udziału kraju w kosztach na regulację rzek wobec funduszków państwowych, musi referent pozostawić kwestyę tę decyzji władz przełożonych“.

Wydział krajowy wobec tej enuncyacji widzi się zniewolonym zaznaczyć, że domagać się będzie nietylko udzielenia wydanej instrukcji, lecz także ingerencji przy jej ułożeniu, bo nie może uważać 40% udziału kraju w kosztach za udział stosunkowo mały.

Na wzmiankowane powyżej zapytanie, zawarte w odezwie z 4. lipca 1906. l. 64.584, czy 11 urzędników c. k. Namiestnictwa, których pobory pokrywa fundusz regulacyjny, zajmują się rzeczywiście wyłącznie sprawami regulacji rzek, nie otrzymał Wydział krajowy dotychczas odpowiedzi. Natomiast załatwiła komisya regulacyjna na III. posiedzeniu 17. lipca 1906 przychylnie żądanie Wydziału krajowego co do zestawienia kosztów budowy i preliminarzy kosztorysowych, ułożyła szemat dla tych rachunków i uchwaliła: „aby do sprawozdania Namiestnictwa za każdy rok budowy dołączony był wykaz kosztów wykonania i kosztorysu generalnego projektu dla każdej rzeki według załączonego wzoru. Koszta te należy w osobnej tabeli zestawić sumarycznie dla wszystkich rzek i uwzględnić zarazem koszta zarządu centralnego w Namiestnictwie i koszta komisji regulacyjnej“.

Również załatwił komitet techniczny komisji regulacyjnej żądanie Wydziału krajowego co do zgodności zamknięć rachunkowych z rocznymi sprawozdaniami kierownictw budowy, których cyfry dotychczas różniły się z tego powodu, że w zamknięciach rachunkowych nie były uwzględnione te wydatki na roboty wykonane w danym roku, które jeszcze nie zostały wyasygnowane.

Zgodność ta zostanie w ten sposób osiągnięta, iż departament rachunkowy c. k. Namiestnictwa do zamknięcia rachunkowego dołączać będzie wykaz niewypłaconych należytości, które z sumą wydatków uwidocznionych w zamknięciu dadzą sumę wykazaną w sprawozdaniu z budowy.

Komisya regulacyjna zatwierdziła na posiedzeniu z 17. lipca 1906 cały szereg nowych projektów szczegółowych i skorygowała te zatwierdzone już projekty szczegółowe, których kosztorysy przekraczały preliminarz generalnego projektu. Koszta wszystkich dotychczas zatwierdzonych projektów szczegółowych przedstawiają się, jak następuje:

1. Skawa	.	.	.	.	.	.	.	.	1,087.200	K
2. Raba	.	.	.	.	.	.	.	.	1,248.000	„
3. Poprad	.	.	.	.	.	.	.	.	446.200	„
4. Wiśłok	.	.	.	.	.	.	.	.	1,005.700	„
5. Wiar	.	.	.	.	.	.	.	.	212.000	„

Do przeniesienia 3,999.100 K

Zatwierdzone
nie nowych
projektów
szczegóło-
wych.

	Z przeniesienia	3,999.100 K
6. Stryj		1,969.000 "
7. Swica		822.400 "
8. Bystrzyce		1,887.000 "
9. Tanew		205.000 "
10. Dunajec		946.000 "
	Razem	9,828.500 K

Na te roboty preliminowano w kosztorysie generalnego projektu . . . . . 10,594.956 "

koszta więc budowy wyniosą wedle szczegółowych projektów mniej o . . . . . **766.456 K**

Ponieważ do roku 1905 wydano zaledwie 1,329.770 K, a wedle nowego programu generalnego przeznaczono na lata 1906 do 1912 po 1,975.176 K rocznie, zatem jeżeli rzeczywiście począwszy od r. 1906 przebudowaną będzie corocznie kwota 1,975.176 K, zatwierdzone projekty szczegółowe wystarczą na przeszło czteroletni okres czasu tj. do roku 1909. Z uwagi, że rzeki, na których przeprowadza się regulacje, posiadają charakter górski i często zmieniają łożyska, Wydział krajowy wyraża zdanie, że dalsze opracowywanie projektów szczegółowych powinno być zaniechane, z wyjątkiem projektów dolnej przestrzeni Raby (od km 0,00 do 4,3 i od km 6,9 do 10,0) i Stryja (od km 5,1 do 12,0), dla których to przestrzeni mimo przyjętej zasady, iż regulacje mają postępować z dołu do góry, projekty szczegółowe nie zostały dotychczas wygotowane.

Program
szczegółowy
robót na r.
1906.

Na posiedzeniu z 17. lipca 1906 uchwaliła Komisja regulacyjna na podstawie nowego programu generalnego, który na każdy rok budowy od 1906 do 1912 przewiduje kwotę 1,975.176 K, program szczegółowy na rok 1906, wedle którego przypada:

1) na regulację Skawy	204.478 K
2) " " Raby	186.668 "
3) " " Popradu	108.708 "
4) " " Wisłoka	320.916 "
5) " " Wiaru	54.046 "
6) " " Stryja	358.238 "
7) " " Swicy	211.459 "
8) " " Bystrzyce	277.518 "
9) " " Tanwi	53.049 "
10) " " Dunajca	200.096 "

Jakkolwiek powyższy program szczegółowy nie został ułożony w porozumieniu z Wydziałem krajowym po myśli §. 12. ustawy regulacyjnej, to jednak delegaci Wydziału krajowego nie sprzeciwili się uchwaleniu tego programu, gdyż w razie przeciwnym nastąpiłby zastój w robotach.

Wydział krajowy zaś nie mógł zająć stanowiska wobec tego programu, gdyż przy odezwie z 16. czerwca 1906 l. 59.649 nadeszło mu c. k. Namiestnictwo tylko powyższy wykaz kwot przeznaczonych na poszczególne rzeki i wymienienie przestrzeni względnie miejscowości, gdzie ma być prowadzona w r. 1906 budowa, — nie dołączyło zaś planów sytuacyjnych z dyspozycją budowli, ani też nie podało kwot preliminowanych na poszczególne przestrzenie, według szczegółowych projektów, bez których to danych nie jest możliwe należyte zorientowanie się, ani też ocenienie, czy proponowane liczne regulacje lokalne są rzeczywiście potrzebne.

Zauważamy przytem, że komitet techniczny Komisji regulacyjnej wyraził życzenie, „aby w programie szczegółowym na rok 1907

wyszczególniono kwoty przeznaczone na wykonanie robót w pojedynczych przestrzeniach stosownie do zatwierdzonych projektów", — czego właśnie żądał także Wydział krajowy.

Asygnata
funduszy.

Wedle reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 27. marca 1905 l. 1.165 wpłacił skarb państwa do funduszu regulacji rzek kanałowych grupy A w r. 1904	588.000 K
a w r. 1905 miał wpłacić	1,350.000 "
wedle reskryptu zaś c. k. Namiestnictwa z d. 25. października 1906 l. 131.231 przeznaczyło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych na ten cel na r. 1906	1,185.000 "
tak, iż datek państwa w pierwszych 3 latach miał wynosić	3,123.000 K
podczas gdy 3 normalne raty 60% zasiłku państwowego po	1,160.400 K
wynosiłyby	3,481.200 K

Trzy normalne raty datków kraju i państwa za lata 1904—1906 wynosiłyby 5,802.000 K, a wedle wspomnianej decyzji Ministerstwa spraw wewnętrznych powinny wynosić 5,205.000 K.

Tymczasem wedle wykazu oddziału rachunkowego wpłacił fundusz krajowy do funduszu regulacyjnego po koniec r. 1905	786.000 K
w r. 1906 zaś	558.000 "

razem . . . . . **1,334.000 K**

a ponieważ datek krajowy wpłacano w miarę asygnaty datków państwa, zatem w 3 latach, 1904—1906 wpłynęła ogółem do funduszu regulacyjnego ze skarbu państwa i kraju kwota **3,335.000 K**, zatem mniej o 2.467.000 K od wpłat normalnych, a mniej o 1,870.000 K od wpłat przyrzeczonych przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych.

Ponieważ słaby postęp robót nie wymagał większych dotacji, Wydział krajowy nie żądał wpłat normalnych, zwłaszcza że fundusz krajowy opłaca od obligacji pożyczki krajowej na ten cel zaciągniętej przeszło 4%, podczas gdy fundusz regulacyjny przy lokacji zapasów na rachunek bieżący otrzymuje 3%.

Normalne
szerokość
rzek kana-
łowych.

Odezwą z dnia 1. czerwca 1904 l. 45.965 wystosowaną do c. k. Namiestnictwa, żądał Wydział krajowy zmiany projektu generalnego regulacji rzek kanałowych w tym kierunku, ażeby szerokość normalnych przekrojów poprzecznych została zmniejszoną dla uzyskania większej głębokości i umożliwienia spławu drzewa.

Przychylając się do tego żądania, poruczyło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych zbadanie projektu generalnego c. k. centralnemu biuru hydrograficznemu, które przedewszystkiem obliczyło normalne przekroje dla rzeki Skawy i zgodnie z zapatrywaniem Wydziału krajowego zaproponowało zwięźenie tych przekrojów.

Reskryptem z dnia 9. sierpnia 1905 l. 35.451, który jednak dopiero po kilku urgensach udzielony został Wydziałowi krajowemu po upływie roku przy odezwie c. k. Namiestnictwa z dnia 4. sierpnia 1906 l. 92.627, poleciło wymienione Ministerstwo c. k. Namiestnictwu zastosować te węższe przekroje przy wykonaniu robót regulacyjnych. Departament budownictwa wodnego przy c. k. Namiestnictwie nie zastosował się do tego polecenia, lecz opracował krytykę obliczenia c. k. centralnego biura hydrograficznego, na którą to krytykę udzieloną Wydziałowi krajowemu przy odezwie c. k. Namiestnictwa z 13. grudnia 1905 l. 176.793 odpowiedział Wydział krajowy w załączonej w. o. odezwie z 18. stycznia 1906 l. 122.619/905.

Alegat 5.

Wedle odezwy c. k. Namiestnictwa z 27. września 1906 l. 116.296 odcieło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 11. lipca

1906 l. 57.799/05 przeprowadzić dalsze badania, które z rzek kanałowych grupy A i na jakich przestrzeniach nadają się do spławu drzewa, które więc z nich wypadaloby regulować w celu umożliwienia, względnie ułatwienia spławu, a które nie, wreszcie jakie najmniejsze szerokości i głębokości przy normalnym stanie wody byłyby na tych rzekach, względnie na poszczególnych ich przestrzeniach dla spławu drzewa pożądane. Wyniki tych dochodzeń mają być przedłożone Komisji regulacji rzek na najbliższem posiedzeniu, a wnioski tejeż c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych do zatwierdzenia.

W sprawie tej uchwaliła Komisja regulacyjna 17. lipca 1906 na wniosek komitetu technicznego, aby wobec poruszonej kwestyi normalnych szerokości rzek, oraz w myśl §. 25. rozporządzenia wykonawczego, odbył się w jesieni 1906 objazd kilku rzek kanałowych przez delegatów Ministerstwa spraw wewnętrznych, Ministerstwa handlu, Wydziału krajowego i Namiestnictwa, oraz zwiedzenie robót regulacyjnych na Biale, która pod względem ustroju jest podobną do rzek kanałowych i na dłuższej przestrzeni jest uregulowaną, a to w celu zrobienia spostrzeżeń, czy na rzekach kanałowych obecnie zastosowane normalne szerokości są odpowiednie. Wynik tych spostrzeżeń należy przedłożyć na następnem posiedzeniu Komisji.

Dla wykonania tej uchwały nie wydało c. k. Namiestnictwo dalszych zarządzeń, wskutek czego też objazd rzek w najodpowiedniejszej porze, t. j. w jesieni, nie mógł się odbyć.

Stały komitet techniczny.

Na wniosek delegata c. k. Ministerstwa handlu uchwaliła komisja regulacyjna na posiedzeniu 17. lipca 1906, ustanowić stały komitet techniczny, któryby Namiestnictwo zwoływało w miarę potrzeby dla rozstrzygnięcia spraw natury technicznej i ekonomicznej, dotyczących wykonania uchwał komisji, a w każdym razie we właściwym czasie przed każdorazowem posiedzeniem pełnej komisji, tak ażeby dotyczące referaty i wnioski mogły być przygotowane przed zebraniem się pełnej komisji.

Do tego stałego komitetu, który się składa z pięciu członków, wybrała komisja delegatów c. k. Ministerstw spraw wewnętrznych i handlu, posła p. dra Włodzimierza Kozłowskiego, tudzież delegatów technicznych c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego.

Komitet ten nie był dotychczas zwołany przez c. k. Namiestnictwo.

Unormowanie datków konkurencyjnych

Przy sprawozdaniu z dnia 25. sierpnia 1905 l. 79.311 (aleg. 388. sprawozdań sejmowych) przedłożył Wydział krajowy Wys. sejmowi projekt ustawy normującej datki konkurencyjne do kosztów regulacji rzek kanałowych, który to projekt z powodu zamknięcia sesji sejmowej nie został przez Wysoki Sejm uchwalonym.

Alegat 6. Namiestnictwa przy odezwie z 20. marca 1906, l. 2.972/pr. załączony ./reskrypt c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 22. lutego 1906 l. 46.612 05, w którym to Ministerstwo żąda ustanowienia datków konkurencyjnych także dla rzek grupy B. regulowanych wyłącznie kosztem skarbu państwa, oraz zastosowania ustawy tyrolskiej z 15. grudnia 1884 Dz. u. kraj. nr. 46 rozróżniającej trzy okręgi konkurencyjne.

Alegat 7. Stanowisko swe zaznaczył Wydział krajowy w załączonej ./odezwie z 11. maja 1906. l. 32.182, a gdy na dwukrotne urgensy nie nadeszła odpowiedź c. k. Rządu, Wydział krajowy na razie nie przedkłada Wys. Sejmowi projektu ustawy normującej datki konkurencyjne.

II. Program dalszych regulacji wód i nowela do ustawy o regulacji rzek kanałowych.

Sprawozdaniem z d. 7. listopada 1905. l. 104.690 przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi nadesłany przy reskrypcie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 3. listopada 1906. l. 48.322 projekt noweli do galic. ustawy o regulacji rzek kanałowych, wedle którego do końca r. 1912 miało być przeprowadzone zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Soły, tudzież uzupełnienie zabudowań potoków górskich w dorzeczu Skawy kosztem 1,886.000 K przy udziale w kosztach państwowego funduszu kanałowego w wysokości 60%, a funduszu krajowego 40%.

Projekt tej ustawy z powodu zamknięcia sesji Sejmowej nie został przez Wys. Sejm uchwalony, a Wydział krajowy nie wnosi ponownie tego projektu, gdyż cała akcja regulacyjna weszła obecnie na nowe tory.

Mianowicie dzięki staraniom Koła polskiego, które znalazły u obecnego Rządu, a przedewszystkiem u JE. p. Ministra skarbu, przychylnie przyjęcie, zarządziło c. k. Ministerstwo handlu reskryptem z d. 10. listopada 1906 l. 2.653/W. A. badania górnych biegów rzek kanałowych i dopływów celem rozszerzenia akcji regulacyjnej po myśli § 5. ustępu 1. państwowej ustawy kanałowej.

Wynik tych badań, które przeprowadzili delegaci Ministerstw handlu, spraw wewnętrznych i rolnictwa, tudzież c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego w czasie od 21. listopada do 8. grudnia 1906 pod kierownictwem c. k. radcy dworu p. Jana Mrasicka, zawiera załączony /-protokół i generalny kosztorys zestawiony na podstawie tego protokołu.

Jak z tego protokołu okazuje się, komisya rozszerzyła znacznie program ułożony w r. 1902 przez c. k. Namiestnictwo i Wydział krajowy, gdyż powodzie, jakie się wydarzyły w latach 1903 i 1906 po ułożeniu tego programu, spowodowały jeszcze większe zdziczenie górnych przestrzeni rzek i ich dopływów. Komisya uwzględniła w protokole regulację potoku Mleczki (dopływu Wisłoka), która w programie z r. 1902 nie była przewidziana, a natomiast wyłączyła rzekę Jasiołkę, której regulację jednak uznała potrzebną ze względu na spław, oraz potrzebę zabezpieczenia gruntów nadbrzeżnych od zrywania. Ze względu na tę opinię zastępców Administracji państwa, zamierza też Wydział krajowy niezależnie od regulacji rzek kanałowych, przeprowadzić regulację Jasiołki przy 40% zasiłkach kraju i państwowej dotacyi wodnej a 20% zasiłku państwowego funduszu melioracyjnego i po ukończeniu studyów hydrotechnicznych, przedłożyć Wys. Sejmowi stosowne wnioski.

W generalnym kosztorysie uzupełnienia regulacji rzek kanałowych uwzględniła komisya w myśl żądania Wydziału krajowego i zgodnie z jednomyślną uchwałą komisji dla regulacji rzek w Galicyi z d. 19. lipca 1905. budowę zapor dla urządzenia zbiorników wody w górach a mianowicie:

1) 2 zbiorników w dorzeczu Soły (w Porąbce na Sole i na potoku Łękawce);

2) 2 zbiorników w dorzeczu Skawy (na Skawicy pod Babią górą i na Potoku Paleczce);

3) 2 zbiorników w dorzeczu Dunajca (w dolinie Chochołowskiej i Kościelickiej);

4) 2 zbiorników w dorzeczu Stryja (na Stryju w Ilniku lub Kropiwniku i na potoku Hołowczance w dorzeczu Oporu).

Budowa zbiorników wody w dorzeczu Soły i Skawy posiada doniosłe znaczenie tak dla zasilania kanału spławnego Odra-Wisła, jak i dla zmniejszenia dopływu wielkiej wody do Wisły, który przez regulację zostanie przyspieszony, a tem samem dla ochrony od powodzi miasta Krakowa, nadto zaś dla celów nawodnienia i dla podniesienia przemysłu przez dostarczanie taniej siły elektrycznej.

Budowa zbiorników w dorzeczu Dunajca i Stryja potrzebna jest dla regulowania ekstremów w odpływie wody i ochrony od wylewów, a również może być użytą dla wytwarzania siły, która z dorzecza Stryja może być przeniesioną do miasta Lwowa.

Na podstawie protokołu komisyjnego i przybliżonego generalnego kosztorysu ułożył Wydział krajowy projekt noweli do ustawy regulacyjnej, który uchwalony został na wspólnej konferencji delegatów c. k. Namiestnictwa i Wydziału krajowego d. 16. stycznia 1907.

W projekcie tym uwzględniono regulację Wisłoki od Żmigrodu do Rozstajnego, która była objętą programem z r. 1902 a w kosztorysie została przeoczoną, tudzież na życzenie władz centralnych korekcyą i zasklepienie rzeki Pełtwi w mieście Lwowie.

W ten sposób projekt noweli do ustawy regulacyjnej obejmuje następujące roboty, których wykonanie i rozpoczęcie zależnem jednak będzie od wydania osobnych ustaw krajowych:

1) regulacją i zabudowanie dopływów górskich Soły wraz z budową zapor dla urządzenia zbiorników wody;

2) regulacją Skawy od Jordanowa do miejscowości Skawy i uzupełnienie zabudowań potoków górskich w jej dorzeczu wraz z budową zapor dla urządzenia zbiorników wody;

3) regulacją Raby od Lubienia do Chabówki wraz z korekcyą i zabudowaniem dopływów górskich;

4) regulacją Białego Dunajca od Nowego Targu do Zakopanego, Czarnego Dunajca od Nowego Targu do Kościelisk, Białki tatrzańskiej od ujścia do Dunajca do Jurgowa — Brzegów, tudzież korekcyą i zabudowanie dopływów Dunajca wraz z budową zapor dla urządzenia zbiorników wody;

5) korekcyą i zabudowanie dopływów Popradu;

6) uzupełnienie zabudowań potoków górskich w dorzeczu Białej wraz z regulacją górnego biegu Białej od Grybowa do Izb;

7) regulacją Wisłoki od Żmigrodu do Rozstajnego;

8) regulacją Ropy od ujścia do Wisłoki aż do ujścia potoku Zdyni;

9) regulacją Wisłoka od Frysztaka do Haczowa wraz z zabudowaniem potoku Ryjak i Kosina;

10) regulacją potoku Mleczki od ujścia do Wisłoka aż do połączenia obu potoków Mleczek;

11) regulacją Sanu od Liska do Rajskiego wraz z korekcyą i zabudowaniem potoków Olszanki, Oslawa, Stupnicy i Sanoczka;

12) regulacją Wiaru od Nizankowic do ujścia potoku Łomny, tudzież regulacją potoku Wyrwy z dopływami;

13) regulacją Dniestru od Kornalowic do ujścia potoku Mszańca wraz z korekcyą i zabudowaniem potoków Jabłonki, Leniny, Mszańca, Bystrzycy i Czerchawy;

14) regulacją Stwiąża od Biskowic do Ustrzyk dolnych wraz z zabudowaniem potoku Łodynka i debry pod Chyrowem;

15) regulacją Stryja od Turki do Wysocka wraz z zabudowaniem potoków Boryńka i Brzyczka i budową zapor dla urządzenia zbiorników wody;

16) regulacją Oporu od ujścia do Stryja aż do Tuchli wzaz z korekcyą i zabudowaniem potoków górskich, tudzież budową zapor dla urządzenia zbiorników wody;

17) korekcyą i zabudowanie potoku Witwicy w dorzeczu Świcy;

18) zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Łomnicy;

19) zabudowanie potoków górskich w dorzeczu Bystrzycy sołotwińskiej i nadwórniańskiej;

20) korekcyą i zasklepienie rzeki Pełtwi i dopływów w mieście Lwowie.

Koszta uzupełnienia regulacji rzek kanałowych przedstawiałyby się następująco:

I. Zabudowanie potoków górskich	20,000.000 K	
II. Koszta regulacji górnych biegów według zestawienia komisji	12,600.000 K	
do tego koszta regulacji Wisłoki od Żmigrodu do Rozstajnego, 26 km po 20.000 K	520.000 K	13,120.000 K
III. Budowa zapor dla urządzenia zbiorników wody w górach w dorzeczu Soły, Skawy, Dunajca, Stryja i Oporu		17,500.000 K
IV. Korekcyą i zasklepienie Pełtwi i dopływów w mieście Lwowie		6,600.000 K
Ogółem		57,200.000 K

Wydział krajowy wyraża oczekiwanie, że gdy projekt ustawy regulacyjnej wniesiony został w r. 1901 do Wys. Sejmu jako przedłożenie rządowe, także i projekt noweli do tej ustawy przedłożony będzie na najbliższej sesji przez Administracyę państwa.

Ustawa o przedłużeniu regulacji Skawy od Suchy do Jordanowa.

Sprawozdaniem z 25. sierpnia 1905 l. 79.311 przedłożył Wydział krajowy Wys. Sejmowi projekt ustawy o przedłużeniu regulacji Skawy od Suchy do Jordanowa, która w myśl reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 15. lipca 1905 l. 47.274/04 ma być wykonaną kosztem 1,000.000 K, a to z oszczędności przy regulacji Popradu i Stryja (po 500.000 K).

Gdy Wys. Sejm z powodu zamknięcia sesji nie załatwił odnośnego sprawozdania komisji wodnej, Wydział krajowy przedkłada ponownie Wys. Sejmowi ten projekt ustawy, na co zgodziło się c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskrytem z 19. stycznia 1906 l. 2.070 intymowanym odezwą c. k. Namiestnictwa z 29. stycznia 1906 l. 11.712.

Na postawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

- Alegat 10.**
- 1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 25. stycznia 1907 l. 131.491 o regulacji rzek kanałowych.
  - 2) Sejm uchwała załączony ./. projekt ustawy zmieniającej ustęp A. 1. §. 2. ustawy z dnia 18. września 1901. Dz. u. kraj. Nr. 103. o regulacji rzek wykonac się mającej w myśl §. 5. ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkim Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:
St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:
Dr. Tadeusz Pilat, w. r.
Członek Wydziału krajowego.

O d p i s

odezwy c. k. Namiestnictwa we Lwowie z dnia 12. lipca 1906 l. 78 851 w sprawie zmiany rozporządzenia wykonawczego do ustawy o regulacji rzek kanałowych.

Załatwiając odezwę Wydziału krajowego z dnia 20. lutego 1906 l. 116.332, w której Wydział krajowy proponuje uzupełnienie rozporządzenia wykonawczego z dnia 21. kwietnia 1904 Dz. u. kr. Nr. 52 do ustawy z 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103 o regulacji rzek galicyjskich w tym kierunku, by przez odpowiednią zmianę ustępu c) §. 9 i trzeciego ustępu §. 17. tego rozporządzenia wykonawczego, zabezpieczyć interesy gospodarcze przy regulacji rzek kanałowych a komisji regulacyjnej ustanowionej §. 8. tego rozporządzenia przyznać prawo zatwierdzenia wyników wodno-prawnych dochodzeń, o których wspomina trzeci ustęp §. 19. tego rozporządzenia, c. k. Namiestnictwo ma zaszczyt oznajmić, co następuje:

Przy rozpisywaniu wodno-prawnych dochodzeń i rozpraw ekspropriacyjnych co do projektów regulacji rzek krajowych objętych ustawą z dnia 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103, zastosowuje c. k. Namiestnictwo ściśle przepisy §§. 82. względnie 83. ustawy wodnej krajowej z 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 i §. 14. ustawy z 18. lutego 1878 Dz. u. p. p. Nr. 30, skutkiem czego wszyscy interesowani otrzymują zawiadomienie o rozprawie i mają możliwość skutecznej obrony swych interesów w ogóle a w szczególności także swych interesów gospodarczych. Doświadczenia dotychczasowe pouczyły też, że strony interesowane robią z tego wydatny użytek, czego dowodem tak wniesione rekursy od tutejszych orzeczeń załatwiających żądania stron podniesione przy rozprawach jak i okoliczność, że w nierzadkich wypadkach strony żądają zmiany ustalonej już trasy przyszłego koryta rzeki.

Zdaniem więc c. k. Namiestnictwa dotychczasowy sposób postępowania w związku z tem, że co do żądań stron orzeka się w toku instancyi, daje dostateczną rękojmię, że i interesy gospodarcze stron znajdują należyte uwzględnienie a wobec tego c. k. Namiestnictwo uważa za zbędne proponowane uzupełnienie trzeciego ustępu §. 17. rozporządzenia wykonawczego z 21. kwietnia 1904 Dz. u. kr. Nr. 52. zwłaszcza że wydane do §. 13. ustawy z 11. czerwca 1901 Dz. u. p. p. Nr. 66. rozp. wykonawcze z 23. kwietnia 1905 Dz. u. p. p. Nr. 99. ma zastosowanie tylko do projektów budowy dróg wodnych a nie do regulacji rzek. Z drugiej strony wykazała dotychczasowa praktyka, że jest wskazaniem, by c. k. kierownictwa budowy przed wypracowaniem, względnie przy wypracowaniu szczegółowych projektów porozumiewały się z interesowanymi właścicielami gruntów, zakładów wodnych, komunikacyjnych i t. p. co do ich życzeń i by uwzględniały te życzenia już przy wypracowaniu projektów, o ile to jest możliwem bez ujemy dla całości projektu i celu regulacji.

Subal. W tym celu wydało c. k. Namiestnictwo do wszystkich c. k. Kierownictw budowy i ich Ekspozytur, załączonym w okólnikiem z dnia 23. maja 1906 l. 47.888 stosownie pouczenia, wzywając je, by już przy przedkładaniu projektów szczegółowych, które mają być następnie przedkładane komisji dla regulacji rzek, zdawały sprawę o podniesionych przez strony żądaniach i życzeniach i o wyniku porozumienia się ze stronami. Tym sposobem będzie mogła komisja regulacyjna już przy sposobności zatwierdzania projektów szczegółowych w myśl ustępu c) §. 9. rozporządzenia wykonawczego z 21. kwietnia 1904 Dz. u. kr. Nr. 52, rozpatrzyć się w najważniejszych żądaniach stron i korzystając z prerogatywy przysługującej jej w myśl ustępu 9. tego paragrafu, dać wyraz swoim zapatrywaniom na te żądania.

Co się tyczy postępowania wodno-prawnego to projekty szczegółowe winny być zasadniczo zatwierdzone przez komisję dla regulacji rzek przed zarządzeniem dochodzenia wodnoprawnego i ekspropriacyjnego a wygotowanie projektów odpowiadających wymogom §. 78. ustawy wodnej i §. 12. ustawy z 18. lutego 1878 Dz. u. p. Nr. 30 dla tych dochodzeń może nastąpić dopiero po zatwierdzeniu projektu szczegółowego przez komisję dla regulacji rzek. Przedkładanie więc tej komisji wyników dochodzeń wodno-prawnych i ekspropriacyjnych już dla tego samego nie jest możliwe.

Nadto zaś proponowane w nowem brzmieniu ustępu c) §. 9. rozporządzenia wykonawczego przyznanie Komisji regulacyjnej prawa zatwierdzania wyniku postępowania wodno-prawnego byłoby sprzeczne z przepisami §§. 75 i 76. ustawy wodnej krajowej z dnia 14. marca 1875 Dz. kr. Nr. 38. względnie §. 17. ustawy z 18. lutego 1878 Dz. p. p. Nr. 30., gdyż na podstawie wyniku tych dochodzeń co do żądań stron podniesionych przy rozprawach orzeka się w toku instancyi kompetentnych Władz politycznych, zatwierdzanie więc wyników postępowania wodno-prawnego przez komisję dla regulacji rzek byłoby ustawowo niedopuszczalne.

O k ó l n i k

c. k. Namiestnictwa z dnia 23. maja 1906 L. 47838/06 do
wszystkich c. k. Kierownictw budowy regulacji rzek galicyj-
skich tudzież Ekspozytur tych Kierownictw.

Dochodzenie wodno-prawne przeprowadzone dotychczas względem proje-
któw regulacji rzek krajowych i doświadczenia nabyte przytem wykazały, z jednej
strony, że c. k. Kierownictwo budowy nie będąc należycie poinformowane o życze-
niach i żądaniach stron interesowanych, nie uwzględniały tych życzeń już przy
wypracowywaniu szczegółowych operatów technicznych, chociaż to było możliwem
bez ujemy dla całości projektu, a z drugiej strony, że strony interesowane nie
mogły częstokroć zasięgnąć potrzebnych im informacji, celem rozpatrzenia, o ile
projektowane roboty regulacyjne wpłyną na ich interesy.

Ponieważ należyte zrozumienie obopólnych interesów i ich wzajemne
wyświecenie przyczyni się w znacznej mierze do pomyślnego wyniku rozpraw
i zapobiegnie zażaleniom i utyskiwaniom na niedokładność projektów, przeto c. k.
Namiestnictwo poleca c. k. Kierownictwu (Ekspozyturze), by przed wypracowaniem
względnie podczas wypracowania szczegółowych projektów porozumiewały się
z interesowanymi właścicielami gruntów, zakładów wodnych, komunikacyjnych
i tp. i co do ich życzeń i by uwzględniały te życzenia już przy wypracowywaniu
projektów, o ile to jest możliwem bez ujemy dla całości projektu i celu regulacji.

Przedkładając te projekty szczegółowe Namiestnictwu do zatwierdzenia,
należy zdać sprawę o podniesionych żądaniach i życzeniach stron i wyniku poro-
zumienia się ze stronami.

C. k. Namiestnictwo poleca również c. k. Kierownictwu (Ekspozyturze), by
prywatnym interesentom zgłaszającym się po informację w sprawach regulacyj-
nych udzielały życzliwie i chętnie wszelkich wyjaśnień, tudzież by korzystały
z tej sposobności w celu wzajemnego poinformowania się o życzeniach i żąda-
niach tych interesentów.

W końcu poleca c. k. Namiestnictwo c. k. Kierownictwu budowy odwołu-
jąc się do okólnika z 4. sierpnia 1904. l. 96091, by dla robót regulacyjnych o ile
one mają być wykonane na terytoryum kolejowem w obrębie graniczników
kolejowych (n. p. podprowadzanie tam pod mosty kolejowe, nawiązywanie budo-
wli regulacyjnych do gruntów lub obiektów kolejowych i tp. przedkładały razem
z operatem do dochodzenia wodno-prawnego i osobny szczegółowy plan (w skali
co najmniej 1:2.880) dla tych robót w 3 egzemplarzach, a to w tym celu, by
można przed rozpisaniem rozprawy uzyskać od Władz kolejowych zasadnicze
przyzwolenie na wykonanie tych robót a następnie przeprowadzić na podstawie
tych planów równocześnie z dochodzeniem wodno-prawnem i polityczną komisją
obchodową, w myśl rozporządzenia Ministeryalnego z 25. stycznia 1879 Dz. pp.
Nr. 219. co do budowli na terytoryum kolejowem projektowanych.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 30. września l. 73.152
do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

Odnosnie do odezwy tamtejszej z d. 12. lipca rb. l. 78.851 oznaj ^{amy}
c. k. Namiestnictwu, że w myśl uchwały Sejmowej z dnia 22. listopada 1906
l. S. 4.352 zaproponował Wydział krajowy w odezwie tutejszej z dnia 20. lutego
rb. l. 116.332/05 trzy uzupełnienia rozporządzenia wykonawczego do ustawy
o regulacyi rzek kanałowych, mianowicie:

1) uzupełnienie §. 2. przez zamieszczenie bezpośrednio po ustępie lit. f)
ustępów drugiego i trzeciego §. 13. państwowej ustawy kanałowej z dnia
11. czerwca 1901. Dz. p. p. Nr. 66, które to dwa ustępy uwzględniają interesy
ludności rolniczej, a w myśl ustępu pierwszego §. 13. tej ustawy państwowej nie-
wątплиwie winny być zastosowane tak przy budowie dróg wodnych, jak i przy
regulacyi rzek;

2) uzupełnienie ustępu trzeciego §. 17. przez wyraźne zaznaczenie, że ma
być przeprowadzone postępowanie wodno-prawne ze względu na zapewnione
w państwowej ustawie kanałowej popieranie interesów kultury krajowej, a w szcze-
gólności melioracyj;

3) uzupełnienie ustępu c) §. 9. w tym kierunku, aby do zatwierdzania pro-
jektów szczegółowych udzielany był komisji regulacyjnej wynik postępowania
wodno-prawnego.

Otóż powołana na wstępie odezwa tamtejsza pomija całkiem pierwszą
i najważniejszą propozycję Wydziału krajowego, która niewątpliwie powinna być
uwzględniona, gdyż wynika z ustawy. Jeżeli zaś c. k. Ministerstwo handlu zamie-
ściło ustęp drugi i trzeci §. 13. państwowej ustawy kanałowej w rozporządzeniu
wykonawczem wydanem dla budowy dróg wodnych, to tem więcej jest uzasa-
dnione żądanie, aby te dwa ważne ustępy znalazły wyraz w rozporządzeniu wy-
danem dla regulacyi rzek, przy której urządzenia melioracyjne znaleźć mogą
daleko większe poparcie, aniżeli przy budowie dróg wodnych, i aby techniczne
organa wykonawcze z góry już postanowieniami rozporządzenia wykonawczego
były zobowiązane popierać te urządzenia.

Wydział krajowy musi też zwrócić uwagę, że przy regulacyi rzek w Cze-
chach podjętej na podstawie tejsamej ustawy państwowej uwzględniane są inte-
resy kultury krajowej w szerokich rozmiarach (budowa zbiorników wody i szluz
dla nawodnienia, zaopatrywania gmin w wodę i dla celów przemysłowych).

Proponowane przez Wydział krajowy uzupełnienie ustępu trzeciego §. 17.
rozporządzenia wykonawczego po wydaniu przez c. k. Namiestnictwo okólnika
z dnia 23. maja 1906. l. 47.838 nie ma już wielkiej doniosłości; — jeżeli jednak
w rzeczywistości postępowanie wodno-prawne bywa przeprowadzane, to wzmianka

o tem powinny być zamieszczona także w rozporządzeniu wykonawczem, w którym znajduje się cały szereg mniejszego znaczenia postanowień, tem bardziej, że Wydział krajowy proponuje przy tem uzupełnieniu uwzględnienie interesów gospodarczych w myśl §. 13. państwowej ustawy kanałowej.

Co do uzupełnienia ustępu lit. c) §. 9. rozporządzenia wykonawczego zaszło widoczne nieporozumienie, gdyż Wydział krajowy nie miał tu na myśli zatwierdzenia wyniku postępowania wodno-prawnego przez komisję regulacyjną, lecz zatwierdzenie projektów szczegółowych na podstawie wyniku tego postępowania. Dla zapobieżenia podobnemu nieporozumieniu proponuje obecnie Wydział krajowy powtórzenie słów „na podstawie“, tak, iż ustęp c) §. 9. rozporządzenia wykonawczego opiewałby:

„c) zatwierdzenie projektów szczegółowych opracowanych przez c. k. Namiestnictwo na podstawie projektów generalnych, tudzież na podstawie wyniku postępowania wodno-prawnego (§. 19. ustęp 3)“.

Tekst niemiecki tego ustępu brzmiałby następnie: „c) Genehmigung der auf Grund der generellen Projecte, sowie des Ergebnisses der wasserrechtlichen Verhandlung (§. 19. Absatz 3) von der Statthalterei verfassten Detail-Projecte“.

Wobec tego odpadają objekey przytoczone w powołanej na wstępie odezwie tamtejszej przeciw proponowanemu uzupełnieniu ustępu c) §. 9. rozporządzenia wykonawczego.

Gdy uchwalona przez Sejm dnia 22. listopada 1905 rezolucya była wynikiem głębszej rozwagi i gruntownej dyskusyi w Sejmowej komisyi wodnej, Wydział krajowy sądzi, że proponowane przezeń w myśl tej rezolucyi uzupełnienia rozporządzenia wykonawczego nie powinny być a limine przez Rząd krajowy odrzucone, i uprasza c. k. Namiestnictwo o ponowne ich rozpatrzenie i przedłożenie władzom centralnym z wnioskiem przychylnym dla interesów kultury krajowej, tak ażeby kraj nasz mógł tęsamą wszechstronną korzyść odnieść z regulacyi rzek kanałowych, jak królestwo Czechy.

Alegat 3. do sprawozdania Wydziału kraj. l. 131.491/06.

K. k. Ministerium des Innern. Wien, am 23-ten Jänner 1906. Zl. 402. An die k. k. Statthalterei in Lemberg. In dem ho. Erlasse vom 15. Juli 1905, Zl. 47.274 ex 1904 hat sich das Ministerium des Innern die Schlussfassung hinsichtlich des von der Flussregulierungs-Kommission in ihrer 1. Sitzung aufgestellten General-Programmes für die in der Bauperiode 1904 bis 1912 auf gemeinschaftliche Kosten des Staates und des Landes nach dem Gesetze vom 18. September 1901, L. G. Bl. Nr. 103 auszuführenden Flussregulierungen vorbehalten.

Diesfalls wird nun im Einvernehmen mit den beteiligten Ministerien der k. k. Statthalterei Nachstehendes bekannt gegeben:

Gegen die von der Flussregulierungs-Kommission akzeptierten „Grundsätze der Durchführung der Arbeiten“ (deutsche Übersetzung des Sitzungs-Protokolles Seite 75 bis 81) ist im Allgemeinen nicht einzuwenden.

Das Ministerium des Innern muss jedoch hiebei bemerken, dass es jedenfalls im Interesse der zweckentsprechenden Durchführung des ganzen Unternehmens gelegen ist, die Regulierungsarbeiten an den einzelnen Flussstrecken gemäss der von der Kommission einhellig gefassten Beschlüsse grundsätzlich von unten nach flussaufwärts zu bewirken, weshalb die Projekte über die von diesem Grundsatz abweichenden lokalen Regulierungen einer neuerlichen strengen Sichtung zu unterziehen sind und nur solche lokale Bauten Berücksichtigung finden dürfen, die den Schutz von Staats-oder Landes-Eigentum, dann von effektiv bedrängten Ortschaften bezwecken. Auch sind diese lokalen Regulierungen stets in der Weise zu disponieren, dass hiebei der Rahmen der in den betreffenden Generalprojekten vorgesehenen Arbeiten keineswegs überschritten wird.

Auch bei der ausnahmweisen Vornahme solcher unaufschiebbaren lokalen Regulierungen sind demnach die in den einschlägigen Generalprojekten festgesetzten Trassen einzuhalten, somit abseits dieser Trassen situirten Bauten, welche nur dem Zwecke dienen würden, einen zeitweiligen Schutz zu bilden, zu unterlassen.

Der für die I. Bauperiode als „Reserve“ (für unvorgesehenes) veranschlagte Betrag von nur beiläufig 2.5% des Erfordernisses für die eigentlichen Regulierungsarbeiten ist für eine auf eine längere Reihe von Jahren verteilte Aktion jedenfalls weitaus zu niedrig bemessen, zumal auch die angenommenen Kosten der Erhaltungsarbeiten kaum ausreichen werden.

Das Ministerium des Innern muss daher eine wesentliche Erhöhung der Reserve und zwar auf den Betrag von 2,250.000 K verlangen und könnte demgemäss nur einem Generalprogramme zustimmen, in welchem nach Ausscheidung dieses Betrages, nur generelle Projekte mit einer Erfordernissumme in der Höhe der restlichen 15,156.000 K umfasst werden.

Die k. k. Statthalterei wird daher aufgefordert, zu veranlassen, dass die Flussregulierungs-Kommission in ihrer nächsten Sitzung ein neues, dieser Bedingung Rechnung tragendes Generalprogramm aufstelle, in welchem die in der I. Bauperiode zu regulierenden Strecken entsprechend reduziert werden und die Bau-summe von 15,156.000 K auf die einzelnen Flussläufe und Jahre aufgeteilt wird.

Dieses neue Programm wolle die k. k. Statthalterei zur Genehmigung im Sinne des §. 10. des Flussregulierungsgesetzes anher vorlegen.

Sollte es sich zeigen, dass die Reserve für Unvorhergesehenes zu hoch bemessen war, so wird das Ministerium des Innern keinen Anstand nehmen, einer, frühestens im Jahre 1907 vorzunehmenden Revision des Generalprogrammes zwecks rechtzeitiger Verwendung des vorläufig ausgeschiedenen Betrages von 2,250.000 K zuzustimmen, um auch diese Mittel in den Jahren 1908 bis 1912 in der Weise aufzuwenden, dass die Reserve in diesen 5 Jahren alljährlich eine Verminderung um den durchschnittlichen Betrag von 450.000 K erfährt.

Was die Bemerkung auf Seite 102 des Sitzungsprotokolles (deutscher Text) über ein eventuelles Virement unter den für die einzelnen Flüsse zu veranschlagenden Erfordernissen betrifft, so muss das Ministerium des Innern schon demerken, dass ein solches nicht eingeräumt werden kann, weil sich die Verwendung eines bei einem Flusslaufe ersparten Betrages für einen anderen Fluss unter allen Umständen als eine Änderung des Generalprogrammes darstellt, für welche die ministerielle Genehmigung ebenso wie für das Programm selbst einzuholen sein wird.

Nach den oberwähnten „Grundsätzen für die Durchführung der Arbeiten“ (Sitzungsprotokoll Seite 78) ist beabsichtigt, die Steininkrustierung der Bauten in dem jetzigen Stadium nur dann auszuführen, wenn es mit Rücksicht auf die örtlichen Verhältnisse und die Erhaltung der Regulierungsbauten notwendig erscheint. Auch sind nach dem Entwurfe des Generalprogrammes noch sonstige Ergänzungsarbeiten an manchen, in der I. Bauperiode in Angriff zu nehmenden Flussstrecken auf die 2. Bauperiode verschoben.

Das Ministerium des Innern vermag dem Systeme der Verschiebung gewisser Inkrustierungs- und Ergänzungsarbeiten auf einen späteren Zeitraum keineswegs die Berechtigung abzusprechen, da bei vorzeitiger Herstellung mancher Bauten, neben anderen hiemit verbundenen Nachteilen, auf die wertvolle Mithilfe der Flusskraft bei der Austiefung des Flussbettes und die hiedurch erzielbare Vorbereitung des Baugrundes verzichtet werden müsste.

Dessen ungeachtet, erweisen sich manche der nach dem jetzt vorliegenden Programme auf die II. Bauperiode verschobene Inkrustierungs- und sonstige Ergänzungsarbeiten als solche, welche im Interesse des bleibenden Bestandes der Regulierungsarbeiten schon in der I. Bauperiode bei strenger Vermeidung eines unökonomischen Bauvorganges ausgeführt werden könnten und sollten.

Die k. k. Statthalterei wollte daher darauf Bedacht nehmen, dass die Inkrustierungs- und Ergänzungsarbeiten dieser letzteren Kategorie bei Neuauftellung des Generalprogrammes schon in die erste Bauperiode einbezogen werden, welche Massnahme allerdings eine weitere Kürzung der jetzt in Angriff zu nehmenden Regulierungsstrecken zur Folge haben muss.

Gleichzeitig mit dem neu zu beschliessenden Generalprogramme ist eine erschöpfende Zusammenstellung der Kosten jener Nacharbeiten (Inkrustierungen) und Ergänzungsarbeiten an den in das Generalprogramm aufzunehmenden Strecken vorzulegen, welche auf die II. Bauperiode aus technischen und ökonomischen Gründen verschoben werden müssen.

Die Kosten dieser Arbeiten dürften die Summe von 3,000.000 K nicht überschreiten und es würde die Staatsverwaltung keinen Anstand nehmen, den 60%-igen Staatsbeitrag zur Deckung dieser, in der Zeitperiode nach 1912 zu bewirkenden Arbeiten bis zum unüberschreitbaren Höchstbetrage von 1,800.000 K aus dem für Flussregulierungen bestimmten 75,000.000 K. Kredite des Wasserstrassen-Gesetzes (§. 8. al. 3) für Galizien in der Voraussetzung zu reservieren, dass das Land die auf dasselbe entfallende 40%-tige Quote in analoger Weise zusichert.

Zamknięcie

funduszu budowy na regulację

za rok

I. Regulacja

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcz- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste :</i>										
1	Zwroty z kosztów administracji . . .	4 96		4 96		—	—	—	—		
	Razem .	4 96		4 96		—	—	—	—		
	<i>b) przebieżne :</i>										
1	Zwroty stałych zaliczek, asygnowanych na wydatki własnego zarządu	35.000	—	—	—	—	—	35.000	—		
2	Kwoty niewłaściwie zarachowane w dziennikach funduszu budowy . .	11 54		11 54		—	—	—	—		
	Razem .	35.011 54		11 54		—	—	35.000	—		

rachunkowe

rzek galicyjskich grupy A).

1905.

Skawy.

Liczba porz.	Wydatki.	Należytość		Uiszczenie		Zaległość				U w a g a	
						początkowa		końcowa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										<i>do l. p 1 b.</i>
1	Koszta opracowania generalnych projektów regulacji rzek	11.463	—	11.463	—	—	—	—	—		Na opędzenie bieżących wydatków własnego zarządu asygnuje c. k. Na miastnictwo co roku wszystkim c. k. Kierownictwom budowy stałe zaliczki. Są to stałe zapasy, z których te Kierownictwa pokrywają tymczasowo bieżące wydatki własnego zarządu, zwracane następnie przez c. k. Namiastnictwo na podstawie przedkładanych rachunków wskutek czego zapasy te uzupełniają się ciągle do pierwotnej wysokości. Zaliczki te zwracają Kierownictwa z końcem każdego roku do kas Urzędów podatkowych. Ponieważ obroty funduszu budowy przechodzą do dziennika zapasowego głównej Kasy krajowej przez dzienniki conto corrente dopiero dwa miesiące po ich uskutecznieniu, przeto uiszczenia zwrotów stałych zaliczek wykazane będą dopiero w roku następnym.
2	Koszta administracji	13.842	88	10.501	40	351	95	3.341	48		
3	Koszta robót regulacyjnych	93.612	93	49.076	34	20.688	59	44.536	59		
4	Koszta konserwacji	3.001	85	1.998	39	1.998	39	1.003	46		
5	Koszta wykupna gruntów	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Wydatki nieprzewidziane	5.756	07	5.040	57	2.220	—	715	50		
	Razem	127.676	73	78.079	70	25.258	93	49.597	03		
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Stale zaliczki asygnowane na wydatki własnego zarządu	35.000	—	25.000	—	—	—	10.000	—		
2	Zwroty kwot, niewłaściwe zarachowanych w dziennikach funduszu budowy	1	54	—	—	—	—	11	54		
	Razem	35.011	54	25.000	—	—	—	10.011	54		

II. Regulacja

Liczba porz.	Dochody.	Należytość		Uiszczenie		Zaległość				U w a g a
		K	h.	K	h.	początkowa		końcowa		
						K	h.	K	h.	
	<i>a) rzeczywiste:</i>									
1	Zwroty z kosztów administracji . . .	25	—	—	—	—	—	25	—	
2	Różne dochody . . .	2	—	2	—	—	—	—	—	
	Razem .	27	—	2	—	—	—	25	—	
	<i>b) przebieżne:</i>									
1	Zwroty stałych zaliczek asygnowanych na wydatki własnego zarządu . . .	40.000	—	—	—	—	—	40.000	—	
2	Kwoty mylnie zarachowane w dziennikach funduszu budowy	99 66	—	99 66	—	—	—	—	—	
3	Zwroty kwot mylnie zarachowanych w dziennikach funduszu budowy	1.040	—	1.040	—	1.040	—	—	—	
	Razem .	41.139 66	—	1.139 66	—	1.040	—	40.000	—	

III. Regulacja

Raby.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a
		K	h.	K	h.	począ- tkowa		końco- wa		
						K	h.	K	h.	
	<i>a) rzeczynwiste:</i>									
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacyi rzek	22.077	—	22.077	—	—	—	—	—	
2	Koszta administracyi	32.539	31	27.446	86	4.358	69	5.092	45	
3	Koszta robót regula- cyjnych	136.809	73	71.854	96	21.852	—	64.954	77	
4	Koszta konserwacyi	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Koszta wykupna	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	gruntów	26.327	84	1.327	84	—	—	25.000	—	
8	Wydatki nieprzewi- dziane	2.261	53	2.020	13	702	77	241	40	
	Razem .	220.015	41	124.726	79	26.913	46	95.288	62	
	<i>b) przebieżne :</i>									
1	Stale zaliczki asy- gnowane na wy- datki własnego za- rządu	40.000	—	40.000	—	—	—	—	—	
2	Zwroty kwot mylnie zarachowanych w dziennikach fundu- szu budowy . . .	99	66	—	—	—	—	99	66	
	Razem .	40.099	66	40.000	—	—	—	99	66	

Popradu.

	<i>reczynwiste:</i>									
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacyi rzek	14.647	—	14.647	—	—	—	—	—	
	Razem .	14.647	—	14.647	—	—	—	—	—	

IV. Regulacja

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Zwroty stałych zaliczek asygnowanych na wydatki własnego zarządu . . .	25.000	—	—	—	—	—	25.000	—		
2	Zwroty wydatków poniesionych przez fundusz budowy w zastępstwie innych funduszy . . .	374	99	—	—	—	—	374	99		
3	Kwoty niewłaściwie zarachowane w dziennikach funduszu budowy . . .	4	06	4	06	—	—	—	—		
4	Zwroty kwot niewłaściwie zarachowanych jak l. porz. 3	17	80	—	—	—	—	17	80		
	Razem .	25.396	85	4	06	—	—	25.392	79		

Wisłoka.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
1	Koszta opracowania generalnych pro- jektów regulacji rzek	28.657	—	28.657	—	—	—	—	—		
2	Koszta administracji	10.125	88	7.072	69	20	—	3.053	19		
3	Koszta robót regula- cyjnych	28.523	62	16.916	52	—	—	11.607	10		
4	Koszta konserwacji.	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Koszta wykupna gruntów	15.697	96	15.697	96	15.697	96	—	—		
6	Wydatki nieprzewi- dziane	1.006	34	919	34	220	—	87	—		
	Razem	84.010	80	69.263	51	15.937	96	14.747	29		
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Stale zaliczki asy- gnowane na wyda- tki własnego za- rządu	25.000	—	3.500	—	—	—	21.500	—		
2	Wydatki poniesione przez fundusz bu- dowy w zastępstwie innych funduszy	374	99	374	99	—	—	—	—		
3	Kwoty niewłaściwie zarachowane w dziennikach fundu- szu budowy	17	80	17	80	—	—	—	—		
4	Zwroty kwot niewła- ściwie zarachowa- nych w dzienni- kach funduszu bu- dowy	4	06	—	—	—	—	—	4	06	
	Razem	25.396	85	3.892	79	—	—	21.504	06		

Wiaru.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
		K	h.	K	h.	począ- tkowa		końco- wa			
						K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacyirzek	5.520	—	5.520	—	—	—	—	—		
2	Koszta administracyi	2.277	23	1.942	20	—	—	335	03		
3	Koszta robót regula- cyjnych	—	—	—	—	—	—	—	—		
4	Koszta konserwacyi.	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Koszta wykupna gruntów	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Wydatki nieprzewi- dziane	28	—	—	—	—	—	28	—		
	Razem .	7.825	23	7.462	20	—	—	363	—		
	<i>b) przebieżne:</i>										

do l. porz. 3.

Wedle sprawozdania
c. k. Kierownictwa
budowy regulacyi
Sanu w Przemysłu
z 7/1. 1906 l. 61.
wykonano na Wia-
rze w r. 1905 robo-
ty regulacyjne ko-
sztem 4.185 K 86
h, lecz dotyczące
należytości asygn-
owano dopiero w r.
1906 i wykazane
będą w zamknięciu
rachunków za rok
1906.

VI. Regulacya

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wo			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
1	Zwroty z kosztów administracyi . . .	433	32	—	—	—	—	433	32		
	Razem .	433	32	—	—	—	—	433	32		
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Zwroty stałych zaliczek asygnowanych na wydatki własnego zarządu . .	35.000	—	—	—	—	—	35.000	—		
2	Zwroty kwot mylnie zarachowanych w dziennikach funduszu budowy . . .	3.279	86	3.279	86	3.279	86	—	—		
3	Kwoty mylnie zarachowane w dziennikach funduszu budowy	3.327	53	3.327	53	—	—	—	—		
	Razem .	41.607	39	6.607	39	3.279	86	35.000	—		

Stryja.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste :</i>										
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacji rzek	37.572	—	37.572	—	—	—	—	—		<i>do l. porz. 2.</i> Z pierwotnej zaległo- ści 3.022 K 31 h odpisano 2 h z po- wodu sprostowania przypisu.
2	Koszta administracji	27.209	33	22.878	41	3.022	31	4.330	92		
3	Koszta robót regula- cyjnych	130.745	17	92.948	08	30.000	—	37.797	09		
4	Koszta konserwacji.	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Koszta wykupna gruntów	20.000	—	—	—	—	—	20.000	—		
6	Wydatki nieprzewi- dziane	6.529	63	6.529	63	1.194	87	—	—		
	Razem .	222.056	13	159.928	12	34.217	18	62.128	01		
	<i>b) przebieżne :</i>										
1	Stale zaliczki asy- gnowane na wy- datki własnego za- rządu	35.000	—	25.000	—	—	—	10.000	—		
2	Zwroty kwot mylnie zarachowanych w dziennikach fundu- szu budowy	3.327	53	—	—	—	—	3.327	53		
	Razem .	38.327	53	25.000	—	—	—	13.327	53		

VII. Regulacya

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Zwroty stałych zaliczek asygnowanych na wydatki własnego zarządu.	25.000	—	—	—	—	—	25.000	—		
	Razem	25.000	—	—	—	—	—	25.000	—		

Świcy z Sukielem.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcz- nie		Zaległość				U w a g a
		K	h.	K	h.	począ- tkowa		końco- wa		
						K	h.	K	h.	
	<i>a) rzeczywiste:</i>									
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacji rzek	22.926	—	22.926	—	—	—	—	—	
2	Koszta administracji	12.298	49	8.871	40	—	—	3.427	09	
3	Koszta robót regula- cyjnych	12.881	87	6.000	—	—	—	6.881	87	
4	Koszta konserwacji	—	—	—	—	—	—	—	—	
5	Koszta wykupna gruntów	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Wydatki nieprzewi- dziane	734	05	734	05	90	—	—	—	
	Razem .	48.840	41	38.531	45	90	—	10.308	96	
	<i>b) przebieżne:</i>									
1	Stale zaliczki asy- gnowane na wy- datki własnego za- rządu	25.000	—	9.000	—	—	—	16.000	—	
	Razem .	25.000	—	9.000	—	—	—	16.000	—	

VIII. Regulacya Bystrzycy sołotwińskiej,

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste :</i>										
	<i>b) przebieżne :</i>										
1	Zwroty stałych zaliczek asygnowanych na wydatki własnego zarządu . .	40.000	—	—	—	—	—	40.000	—		
2	Zwroty kwot niewłaściwie zarachowanych w dziennikach funduszu budowy .	923	80	916	86	916	86	6	94		
	Razem .	40.923	80	916	86	916	86	40.006	94		

nadwórniańskiej i Bystrzycy połączonej.

Liczba poz.	Wydatki.	Należytość		Uiszczanie		Zaległość				U w a g a	
						początkowa		końcowa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
1	Koszta opracowania generalnych projektów regulacji rzek	32.690	—	32.690	—	—	—	—	—		
2	Koszta administracji	25.563	04	20.117	81	5.481	20	5.445	23		<i>do l p. 2.</i>
3	Koszta robót regulacyjnych	166.958	43	105.231	11	—	—	61.727	32		Z końcowej zaległości 5.445 K 23 h przypada 36 K 54 h na zaległość z r. 1904.
4	Koszta konserwacji	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Koszta wykupna gruntów	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Wydatki nieprzewidziane	2.969	05	2.969	05	2.900	87	—	—		
	Razem .	228.180	52	161.007	97	8.382	07	67.172	55		
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Stale zaliczki asygnowane na wydatki własnego zarządu	40.000	—	40.000	—	—	—	—	—		
2	Kwoty niewłaściwie zarachowane w dziennikach funduszu budowy	6	94	6	94	—	—	—	—		
3	Zwroty kwot niewłaściwie zarachowanych jak l. p. 2	27	82	27	82	—	—	—	—		
	Razem .	40.034	76	40.034	76	—	—	—	—		

IX. Regulacya

Liczba porz.	Dochody.	Należytość		Uiszczenie		Zaległość				U w a g a	
						początkowa		końcowa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
	<i>b) przebieżne.</i>										
1	Zwroty stałych zaliczek asygnowanych na wydatki własnego zarządu . .	10.000	—	—	—	—	—	10.000	—		
2	Zwroty z wydatków poniesionych przez fundusz budowy tymczasowo w zastępstwie innych funduszy . . .	2.891	65	—	—	—	—	2.891	65		
	Razem .	12.891	65	—	—	—	—	12.891	65		

Tanwi.

Liczba poz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacji rzek	2.972	—	2.972	—	—	—	—	—	—	
2	Koszta administracji	2.228	69	180	77	—	—	2.047	92		
8	Koszta robót regula- cyjnych	13.495	66	—	—	—	—	13.495	66		
4	Koszta konserwacji.	—	—	—	—	—	—	—	—		
5	Koszta wykupna gruntów	—	—	—	—	—	—	—	—		
6	Wydatki nieprzewi- dziane	—	—	—	—	—	—	—	—		
	Razem .	18.696	35	3.152	77	—	—	15.543	58		
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Stale zaliczki asygno- wane na wydatki własnego zarządu.	10.000	—	—	—	—	—	10.000	—		
2	Wydatki poniesione przez fundusz bu- dowy tymczasowo, w zastępstwie in- nych funduszy .	2.891	65	2.891	65	—	—	—	—		
	Razem .	12.891	65	2.891	65	—	—	10.000	—		

X. Regulacja

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste:</i>										
1	Zwroty z kosztów ad- ministracji	4	30	4	30	4	30	—	—		
2	Zwroty z kosztów ro- bót regulacyjnych	—	—	—	—	156	—	—	—		
3	Zwroty z wydatków nieprzewidzianych.	—	78	—	—	—	—	—	78		
4	Różne dochody . . .	54	96	54	96	—	—	—	—		
	Razem	60	04	59	26	160	30	—	78		
	<i>b) przebieżne:</i>										
1	Zwroty stałych zali- czek asygnowanych na wydatki z wła- snego zarządu . . .	20.000	—	—	—	—	—	20.000	—		
2	Zwroty z wydatków poniesionych przez fundusz budowy tymczasowo w za- stępstwie innych funduszy	823	31	—	—	—	—	823	31		
3	Zwroty kwot niewła- ściwie zarachowa- nych w dzienni- kach funduszu bu- dowy	36.386	31	36.379	31	36.919	31	7	—		
	Razem	57.209	62	36.379	31	36.919	31	20.830	31		

do l. p. 2 a.

Kwotę 156 K uiszczo-
ną w r. 1905 skom-
pensowano z wydat-
kami jak l. p. 3 a.

do l. p. 3 b.

Z początkowej zale-
głości 36.919 K 31
h odpisano wsku-
tek sprostowania
przypisu 540 K.

Dunajca.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>a) rzeczywiste :</i>										<i>do l. p. 2 a.</i>
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacji rzek	22.501	—	22.501	—	—	—	—	—	—	Z pierwotnej zaległo- ści 12.218 K odpi- sano wskutek prze- dawnienia dotyczą- cych należności 277 K 95 h.
2	Koszta administracji	23.616	14	18.230	43	12.218	—	5.385	71	—	Koszta administracji regulacji Dunajca rozdzielono w roku 1905 na fundusz wyłącznie państwo- wy i krajowy sto- sownie do §. 23. rozp. wykonawczego do ustawy krajowej z 18. września 1901 Dz. u. kr. Nr. 103, w stosunku do ko- szków budowy re- gulacyjnych wyko- nanych na dotyczą- cych przestrzeniach rzek do końca gru- dnia 1905 t. j. jak 7031 : 2969. W tym też stosunku prze- prowadzono stoso- wnie do tutejszej odezwy z 23/1. 1906 l. 117.654 na fun- dusz wyłącznie pań- stwowy przypadają- cą na ten fundusz tangente kosztów administracji za r. 1904 w łącznej kwocie 3.567 K 58 h.
3	Koszta robót regula- cyjnych	57.099	84	53.861	99	16.384	02	3.237	85	—	
4	Koszta konserwacji .	—	26 78	—	26 78	—	26 78	—	—	—	
5	Koszta wykupna gruntów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Wydatki nieprzewi- dziane	—	1.904 55	—	1.077 73	—	512 38	—	826 82	—	
	Razem	105.148	31	95.697	93	29.141	18	9.450	38	—	
	<i>b) przebieżne :</i>										
1	Stale zaliczki asygno- wane na wydatki własnego zarządu .	20.000	—	20.000	—	—	—	—	—	—	
2	Wydatki poniesione przez fundusz bu- dowy w zastępstwie innych funduszy	—	823 31	—	823 31	—	—	—	—	—	
3	Kwoty mylnie zara- chowane w dzien- niku funduszu bu- dowy	—	7 —	—	7 —	—	—	—	—	—	
4	Zwroty kwot mylnie zarachowanych w dziennikach fundu- szu budowy	—	990 —	—	990 —	150	—	—	—	—	
	Razem	21.820	31	21.820	31	150	—	—	—	—	<i>do l. p. 3 a.</i> Z początkowych zale- głości w łącznej kwocie 16.384 K 2 h odpisano wsku- tek przedawnienia dotyczących nale- żytości 856 K — 156 K zaś kompen- sowano z dochoda- mi jak l. p. 2 a.

XI. Regulacja

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a
						począ- tkowa		końco- wo		
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.	

XII. Regulacja

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Obroty

<i>rzeczywiste:</i>									
	a) Reszta datków na regulację rzek grupy A. za rok 1904								
1	60% datki państwowe	180.000	—	180.000	—	—	—	—	—
2	40% datki krajowe .	120.000	—	120.000	—	—	—	—	—
	b) Datki za rok 1905								
3	60% datki państwowe	711.000	—	651.214 73	—	—	59.785 27	—	—
4	40% datki krajowe .	474.000	—	224.000	—	—	250 000	—	—
5	Odsetki od kapitałów ulokowanych w Banku krajowym .	8.693	—	8.693	—	—	—	—	—
	Razem .	1,493.693	—	1,183.907 73	—	—	309.785 27	—	—

do l. p. 3.

Z kwoty 711.000 K przypada 126.000 K na datki państwowe, na koszt opracowania generalnych projektów regulacji rzek.

do l. p. 4.

zaś z kwoty 474.000 K 84.000 K na datki krajowe na koszt jak l. p. 3.

Wisłoki.

Liczba porz.	Wydatki.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość				U w a g a	
						począ- tkowa		końco- wa			
		K	h.	K	h.	K	h.	K	h.		
	<i>rzeczywiste :</i>										
1	Koszta opracowania generalnych pro- jektów regulacji rzek	5.519	—	5.519	—	—	—	—	—		
	Razem .	5.519	—	5.519	—	—	—	—	—		

Sanu.

	<i>rzeczywiste :</i>										
1	Koszta opracowania generalnych proje- któw regulacji rzek	5.731	43	5.731	43	—	—	—	—		
	Razem .	5.731	43	5.731	43	—	—	—	—		

ogólne.

	<i>a) rzeczywiste :</i>										<i>do l. p. 1 a.</i>
1	Wydatki połączone z czynnościami Ko- misji dla regulacji rzek galicyjskich .	1.202	26	1.202	26	437	12	—	—		Wedle załączonego wykazu.
	Razem .	1.202	26	1.202	26	437	12	—	—		
	<i>b) przebieżne :</i>										
1	Lokacya kapitałów funduszu budowy w Banku krajowym	147.355	—	147.355	—	—	—	—	—		
	Razem .	147.355	—	147.355	—	—	—	—	—		

Zestawienie ogólne fundu-

Liczba porz.	Dochody.	Należy- tość		Uiszcze- nie		Zaległość		U w a g a
						począ- tkowa	końco- wa	
		K	h.	K	h.	K	h.	
	a) rzeczywiste :							
1	Skawa	4	96	4	96	—	—	
2	Raba	27	—	2	—	—	25	
3	Poprad	—	—	—	—	—	—	
4	Wisłok	—	—	—	—	—	—	
5	Wiar	—	—	—	—	—	—	
6	Stryj	433	32	—	—	—	433	32
7	Świca z Sukielem	—	—	—	—	—	—	—
8	Bystrzyca	—	—	—	—	—	—	—
9	Tanew	—	—	—	—	—	—	—
10	Dunajec	60	04	59	26	160	30	78
11	Wisłoka	—	—	—	—	—	—	—
12	San	—	—	—	—	—	—	—
13	Dochody ogólne	1,493.693	—	1,183.907	73	—	—	309.785 27
	Razem	1,494.218	32	1,183.973	95	160	30	310.244 37
	b) przebieżne :							
1	Skawa	35.011	54	11	54	—	—	35.000 —
2	Raba	41.139	66	1.139	66	1.040	—	40.000 —
3	Poprad	—	—	—	—	—	—	—
4	Wisłok	25.396	85	4	06	—	—	25.392 79
5	Wiar	—	—	—	—	—	—	—
6	Stryj	41.607	39	6.607	39	3.279	86	35.000 —
7	Świca z Sukielem	25.000	—	—	—	—	—	25.000 —
8	Bystrzyce	40.923	80	916	86	916	86	40.006 94
9	Tanew	12.891	65	—	—	—	—	12.891 65
10	Dunajec	57.209	62	36.379	31	36.919	31	20.830 31
11	Wisłoka	—	—	—	—	—	—	—
12	San	—	—	—	—	—	—	—
13	Dochody ogólne	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	279.180	51	45.058	82	42.156	03	234.121 69
	Dochody rzeczywiste	1,494.218	32	1,183.973	95	160	30	310.244 37
	Ogółem	1,773.398	83	1,229.032	77	42.316	33	544.366 06
	Zapas kasowy z koń- cem r. 1904 *)			162.944	27	*)		*) Wedle zamknięcia rachunków za rok 1904.
	Saldo			1,391.977	04			

szu budowy za rok 1905.

Wydatki.	Należytość		Uiszczenie		Zaległość				U w a g a
	K	h.	K	h.	początkowa		końcowa		
					K	h.	K	h.	
<i>a) rzeczywiste:</i>									
Skawa	127.676	73	78.079	70	25.258	93	49.597	03	
Raba	220.015	41	124.726	79	26.913	46	95.288	62	
Poprad	14.647	—	14.647	—	—	—	—	—	
Wisłok	84.010	80	69.263	51	15.937	96	14.747	29	
Wiar	7.825	23	7.462	20	—	—	363	03	
Stryj	222.056	13	159.928	12	34.217	18	62.128	01	
Świca z Sukiem	48.840	41	38.531	45	90	—	10.308	96	
Bystrzyce	228.180	52	161.007	97	8.382	07	67.172	55	
Tanew	18.696	35	3.152	77	—	—	15.543	58	
Dunajec	105.148	31	95.697	93	29.141	18	9.450	38	
Wisłoka	5.519	—	5.519	—	—	—	—	—	
San	5.731	43	5.731	43	—	—	—	—	
Wydatki ogólne	1.202	26	1.202	26	437	12	—	—	
Razem	1,089.549	58	764.950	13	140.377	90	324.599	45	
<i>b) przebieżne:</i>									
Skawa	35.011	54	25.000	—	—	—	10.011	54	
Raba	40.099	66	40.000	—	—	—	99	66	
Poprad	—	—	—	—	—	—	—	—	
Wisłok	25.396	85	3.892	79	—	—	21.504	06	
Wiar	—	—	—	—	—	—	—	—	
Stryj	38.327	53	25.000	—	—	—	13.327	53	
Świca z Sukiem	25.000	—	9.000	—	—	—	16.000	—	
Bystrzyce	40.034	76	40.034	76	—	—	—	—	
Tanew	12.891	65	2.891	65	—	—	10.000	—	
Dunajec	21.820	31	21.820	31	150	—	—	—	
Wisłoka	—	—	—	—	—	—	—	—	
San	—	—	—	—	—	—	—	—	
Wydatki ogólne	147.355	—	147.355	—	—	—	—	—	
Razem	385.937	30	314.994	51	150	—	70.942	79	
Wydatki rzeczywiste	1,089.549	58	764.950	13	140.377	90	324.599	45	
Ogółem	1,475.486	88	1,079.944	64	140.527	90	395.542	24	
Zapas kasowy z końcem r. 1905			312.032	40					
Saldo			1,391.977	04					

Stan funduszu z końcem roku 1905.

I. Stan czynny :

1. Zapas kasowy w gotówce	312.032	K	40	h
2. Należytości czynne zaległe	544.366	"	06	"
3. Kapitały ulokowane w Banku krajow.	390.407	"	—	"
Suma stanu czynnego	1,246.805	K	46	h.

II. Stan bierny :

1. Należytości biernie zaległe	395.542	K	24	h
Czysty stan czynny	851.263	K	22	h.

O d p i s

odezwy Wydziału kraj. z 18. stycznia 1906 l. 122619/06 do c. k. Namiestnictwa w sprawie normalnych przekrojów poprzecznych rzek kanałowych.

Odezwą tutejszą z d. 3. listopada 1905. l. 103.554 upraszaliśmy c. k. Namiestnictwo o udzielenie Wydziałowi krajowemu obliczenia normalnych szerokości rzeki Skawy dokonanego przez c. k. centralne biuro hydrograficzne, którego wynik wypadł korzystnie dla żądania Wydziału krajowego postawionego w odezwie tutejszej z d. 1. czerwca 1904, l. 45.695.

Zamiast jednak tego obliczenia i reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z d. 6. sierpnia 1905. l. 35.451, którym polecono c. k. Namiestnictwu zastosować się do opinii c. k. centralnego biura hydrograficznego nadesłało nam c. k. Namiestnictwo opinią tamtejszego departamentu wodnego z d. 12. grudnia 1905, która polemizuje tak z żądaniem Wydziału krajowego, jak i z obliczeniem centralnego biura hydrograficznego, tudzież z decyzją c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych.

Ponawiając prośbę zawartą w tutejszej odezwie z d. 3. listopada 1905. l. 103.554 o nadesłanie Wydziałowi krajowemu obliczeń centralnego biura hydrograficznego i odpisu reskryptu ministerialnego z 6. sierpnia 1905, Wydział krajowy zniewolonym jest dołączyć kilka uwag dla sprostowania niektórych szczegółów w wywodzie tamtejszego departamentu wodnego.

Mianowicie twierdzi tamtejszy departament wodny:

1) że sprawa żadanego przez Wydział krajowy zwężenia normalnych szerokości rzek kanałowych dla umożliwienia spławu drzewa przy średnim stanie normalnym została już niejako przesądzoną jednomyślną uchwałą komitetu technicznego, a następnie komisji regulacyjnej na posiedzeniu z 11. czerwca 1904;

2) że żądanie Wydziału krajowego nie ma uzasadnienia w postanowieniach §. 5. państwowej ustawy kanałowej, §. 2. ustawy kraj. z 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 i §. 2. rozporządzenia wykonawczego z d. 21. kwietnia 1904. Dz. u. kraj. Nr. 52;

3) że przez zwężenie szerokości rzek kanałowych nastąpi nadmierne pogłębienie łożysk szkodliwe dla kultury nadbrzeżnej, oraz zaszutrowanie recypientów, do których te rzeki wpadają;

4) że żądanie Wydziału krajowego nie odpowiada życzeniom Sejmu, Koła posłów polskich do Rady państwa, Sejmowej komisji wodnej i Kół rolniczych. Na te zarzuty zauważa Wydział krajowy, co następuje:

ad 1) Jak z protokołu I. posiedzenia komisji regulacyjnej z d. 11. czer-

wca 1904 (pag. 14) okazuje się, komitet techniczny zaproponował wprowadzić zwężenie szerokości normalnej Skawy z 32,5 tylko na 29 m, wyraźnie jednak zaznaczył, że proponuje tylko „na razie zastosowanie podanych poniżej przekroi normalnych z zastrzeżeniem ewentualnej korektury na podstawie zdobytych doświadczeń“.

Szerokości wody normalnej ustanowione dla Skawy tymczasowo wynoszą:

od km	46,0	—	42,61	.	.	.	21,0	m
"	"	42,61	—	24,915	.	.	23,0	"
"	"	24,915	—	9,707	.	.	25,0	"
"	"	9,707	—	0,0	.	.	29,0	"

Zastępcy Wydziału krajowego głosując za tym wnioskiem, nie odstąpili zatem wcale od żądania wyrażonego w tutejszej odezwie z d. 1. czerwca 1904. l. 45.695, a c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych uwzględniając to żądanie, zarządziło całkiem słusznie rewizją normalnych przekrojów poprzecznych, którą wedle reskryptu z d. 15. ltpca 1905. l. 47.274/04 poruczyło najkompetentniejszemu organowi, tj. centralnemu biuru hydrograficznemu.

ad 2) Z ustępu pierwszego §. 5. państwowej ustawy kanałowej z d. 11. czerwca 1901. Dz. pp. Nr. 66. wcale nie można wydedukować, jakoby regulacja rzek kanałowych nie miała także służyć celom spławu. Wedle tego ustępu ustawy bowiem mają być regulowane przy pomocy państwowego funduszu kanałowego (kredytu 75 milionowego) te rzeki, które z kanałami spławnymi stanowią wspólną sieć wodną, („ein einheitliches Gewässernetz bilden“) i bądź to dla doprowadzenia wody, bądź też ze względu na ruch żwiru posiadają szczególniejsze znaczenie dla dróg wodnych. Otóż w pierwszym rzędzie stawia ustawa jako warunek regulacji, że rzeki kanałowe mają stanowić wspólną sieć wodną z kanałami, to znaczy że mają służyć tym samym celom, co kanały a więc być drogami dowozowymi do kanałów. Tak każe interpretować ten ustęp postanowienie §. 6. kodeksu cywilnego i tak też rozumiał ten ustęp ustawodawca, bo w sprawozdaniu o przedłożeniu rządowem (aleg. 886 do stenogr. protokołów Izby posłów — XVII sesja 1901. — pag. 86) komisya wodna (Wasserstrassen-Ausschuss) Izby posłów Rady państwa zamieszcza następujący ustęp:

„Den Wert der im vorliegenden Gesetzentwurfe geplanten grossartigen Investitionen in Wasserbauten, vermehren ganz erheblich die neu aufgenommenen Bestimmungen, welche die Summe von 75 Millionen Kronen für die Ausgestaltung des Wasserstrassennetzes durch Regulierung solcher Flüsse, welche mit den projectirten Canälen als Zufahrtstrassen in schiffbare Verbindung gebracht werden können, oder sonst für die systematische Regulierung der Wasserlaufe im allgemeinen zur Verfügung stellen“.

Również i §. 2. ustawy kraj. z d. 18. września 1901. Dz. u. kraj. Nr. 103, nie wyklucza uspławnienia rzek mających się regulować wspólnym kosztem państwa i kraju, bo końcowy ustęp wspomina tylko, że przy regulacji części tych rzek, której kosztą ponosi wyłącznie skarb państwa, należy w szczególności mieć na oku użycie ich do żeglugi względnie spławu, wcale zaś nie normuje sposobu i celu regulacji innych rzek, względnie przestrzeni rzek, które to kwestye zasadnicze wedle §. 8. ustawy rozstrzygać ma komisya regulacyjna.

Podobnie też i §. 2. rozporządzenia wykonawczego z 21. kwietnia 1904. Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 52. nie wyklucza uspławnienia rzek kanałowych mających się regulować wspólnym kosztem, lecz przeciwnie w ustępie e) wyszczególnia jako jeden z celów regulacji: „ułatwienie i poprawienie spławu, o ile ustrój danej rzeki na to zezwoli“. Wiadomem zaś jest powszechnie, że z wyjątkiem rzeki Wiaru na wszystkich 11 rzekach kanałowych spław drzewa, o który Wydziałowi krajowemu się rozchodzi, w miesiącach wiosennych od marca do maja jest możliwy, a nawet na przeważnej części tych rzek, dopóki lasy w Karpatach nie były wyniszczone, odbywał się i po części dotąd się odbywa.

ad 3) Czy i o ile obniżenie zwierciadła wody w rzekach kanałowych przez zwężenie szerokości nastąpi, z góry nie da się oznaczyć i w ogóle kwestya ta nie jest dostatecznie zbadaną i rozstrzygniętą; doświadczenie bowiem poucza, że

obniżenie dna i wody następuje wskutek skrócenia biegu przekopami. Ponieważ zaś w generalnym projekcie regulacji rzek kanałowych zatrzymano istniejący bieg rzek i przekopy do minimum zredukowano, zatem nie zachodzi zdaniem Wydziału krajowego obawa nadmiernego pogłębienia przy zwięźeniu szerokości łożysk.

Zresztą pod tym względem należy tu rozróżnić dwie grupy rzek ze względu na kulturę nadbrzeżną:

jedną grupę rzek: Stryj, Świcy i Bystrycę nadworniańską, nad którymi znajdują się znacznie większe obszary łąk i pastwisk;

tudzież drugą grupę 9 rzek, do których należy Skawa, a nad którymi znajdują się przeważnie, lub wyłącznie grunta orne.

Nadmierne obniżenie dna i wody w pierwszych trzech rzekach może być dla łąk i pastwisk nadbrzeżnych szkodliwe, natomiast przy drugiej grupie rzek kanałowych obniżenie dna i zwiększenie pojemności łożysk celem ochrony gruntów nadbrzeżnych od wylewów jest nie tylko pożądane, ale konieczne, potrzebne, co też przewidziano w ustępie c) §. 2. rozporządzenia wykonawczego.

Nanoszeniu żwiru do recypientów (Wisły i Dniestru) nie zaradzi szerokość łożysk rzek kanałowych, lecz zatrzymanie rumowiska w górach i regulacja górnych biegów, czego Wydział krajowy domaga się od r. 1902, i należy się raczej obawiać większego zaszutrowania recypientów przy szerszych łożyskach, niż przy węższych, gdyż żywa siła wody zawsze unosić będzie materiał, a im szersze dno rzek, tem większa powierzchnia zaczepienia i tem większa ilość toczonego materiału.

ad 4) O ile Wydziałowi krajowemu wiadomo, ani Sejm, ani Koło polskie ani też Sejmowa komisya wodna nie objawiły żadnego zdania co do normalnych przekrojów poprzecznych rzek kanałowych; dlatego też jest dla Wydziału krajowego niezrozumiałem twierdzenie, jakoby żądanie zwięźnienia szerokości dla użytkania głębokości potrzebnej dla spławu drzewa, nie było zgodne z intencjami Sejmu i Reprezentacyi kraju w Radzie państwa.

Na posiedzeniach komisji wodnej w czasie ostatniej sesji Sejmowej nie podnosił też żaden poseł zarzutów przeciw Wydziałowi krajowemu, jak się to także okazuje z załączonych % sprawozdań komisyjnych l. S. 4.423/05 i 4.430/05; a przy dyskusyi nad wnioskiem posła Dra Oleśnickiego w sprawie uzupełnienia rozporządzenia wykonawczego do galic. ustawy regulacyjnej postanowieniami o wykonaniu robót melioracyjnych w związku z regulacją rzek po myśli §. 13. państwowej ustawy kanałowej jedyny i to sztucznie skonstruowany zarzut przeciw Wydziałowi krajowemu wyszedł od zastępcy c. k. Namiestnictwa, który twierdził, że zwięźnienie szerokości łożysk żądane przez Wydział krajowy spowoduje nadmierne obniżenie wody i deteryoracyę gruntów nadbrzeżnych. Ponieważ w opinii tamtejszego departamentu wodnego wskazano także na nadmierne pogłębienie rzeki Bugu, której regulacya zostaje pod zarządem Wydziału krajowego, musimy zwrócić uwagę, że pogłębienie to poniżej Dobrotworu nie nastąpiło wskutek skoncentrowania i zwięźnienia łożyska, lecz łożysko zostało sztucznie przez wykop pogłębione na żądanie c. k. Ministerstwa rolnictwa dla wyrównania spadku.

Przechodząc do szczegółów technicznych, musimy zauważyć, że w projekcie regulacji rzek kanałowych przyjęto przeważnie takie szerokości rzek, jakie oznaczono przed 20 laty w niedoszłym do skutku generalnym projekcie regulacji rzek galicyjskich, bo np. dla rzeki Skawy przy ujściu 32,5 (przed 20 laty 33 m), tak iż stosunek maksymalnej głębokości 0,6 m do szerokości 32,5 m w profilu parabolicznym wynosi 1:54.

Tymczasem od lat dwudziestu poglądy na problem normalnych przekrojów poprzecznych na podstawie zrobionych doświadczeń znacznie się zmieniły, bo rzeki przedtem już uregulowane i ujęte obustronnemi budowlami obecnie się zwięźa i to nie tylko dla spławu, lecz z koniecznej potrzeby utrzymania wykonanych budowli, które przy szerokich profilach i serpentynującej w szerokim łożysku małej wodzie są narażone na podmywanie i zniszczenie.

I tak pomijając Dunaj, który się obecnie reguluje po raz wtóry na tak zwaną niską wodę, zauważono już w r. 1900 na wystawie paryskiej cały szereg

planów regulacyjnych, wedle których rzeki już uregulowane obustronnemi tamami zwężono trzecią linią tam równoległych. To samo zauważono na rzece Inn pod Rosenheim w Bawaryi, tudzież na rzece Traun w Austrii górnej. Ta ostatnia rzeka jest szczególnie pouczająca. Aregulowano ją bowiem na szerokość 86 m obustronnemi tamami równoległemi, a obecnie z polecenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych zwęża się tę rzekę na 32 m (mniej o pół metra, aniżeli przyjęto pierwotnie dla Skawy), tak, iż stosunek maksymalnej głębokości do szerokości (przy stanie wody +0,56, do którego zastosowano zwężone łożysko) wynosi w profilu parabolicznym 1 : 13, a w trapezowym 1 : 20. A należy tu dodać, że gdy dorzecze Skawy wynosi przy ujściu zaledwie 1.151 km², to dorzecze rzeki Traun mierzy 4.278 km² (jest więc prawie cztery razy większe), ilość zaś średniej wody normalnej Skawy wynosi na sekundę zaledwie 8,6 m³, ilość zaś wody rzeki Traun przy stanie + 0,56 = 84 m³ (oprócz 40 m³ przepływających młynówkami), czyli prawie dziesięć razy więcej.

Za węższym przekrojem normalnym rzek przemawiają także doświadczenia zrobione przez Wydział krajowy przy regulacji rzeki Biały, jedynej rzeki karpackiej, której systematyczna regulacja jest na ukończeniu, a której ustrój podobnym jest do Skawy i innych rzek kanałowych, z wyjątkiem nizinnej Tanwi.

Otóż wedle pierwotnego projektu unormowano dla przestrzeni Biały przy ujściu do Dunajca, gdzie ilość średniej wody normalnej na sekundę wynosi 10,77 m³ (jest zatem większa, niż na Skawie), szerokość profilu normalnego na 22,75 m (10 m mniejszą niż na Skawie), a maksymalną głębokość w profilu parabolicznym na 0,9 m, tak, iż stosunek maksymalnej głębokości do szerokości wynosił 1 : 25 (jak w wyrobionych i zwartych profilach zdjętych przed regulacją). Tymczasem po kilku latach budowy okazała się szerokość 22,75 m za wielką, a w interesie utrzymania budowli regulacyjnych zwężono szerokość za zezwoleniem c. k. Ministerstwa rolnictwa, wydanem na podstawie opinii Departamentu wodnego c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 22,75 na 16 m, wskutek czego zwiększyła się głębokość na 1,09 m, a stosunek maksymalnej głębokości do szerokości zmieniony został na 1 : 15. Według tego stosunku (1 : 15) obliczono wszystkie normalne przekroje Świerczkowskiego położonego w łuku, gdzie, jak sądzono, powinien był nurt trzymać się brzegu wklęsłego. Ponieważ jednak nawet w zakolu Świerczkowskiem z powodu za szerokiego łożyska nurt się przerzucił na brzeg wypukły i poderwał opaskę lewobrzeżną, musiano i to zakole zwęzić z 22,75 m na szerokość 16 m.

Ciekawe były przytem przewidywania poprzedniego Szefa tamtejszego departamentu wodnego, który był przeciwny zwężaniu łożysk rzek w ogóle i oświadczył, że wszystkie tamy regulacyjne Biały wyniesie woda do Dunajca, gdyż profil jest za wąski. Budowle regulacyjne na Białe utrzymały się jednak dotychczas w zupełności, ale za to na Dunajcu, gdzie zastosowano właśnie szerszy profil według projektu generalnego z przed laty dwudziestu, przeważna część lokalnych regulacyj wykonanych przez c. k. Namiestnictwo przy 33¹/₃% zasiłkach państwa i kraju została zniszczoną i to częstokroć w tak krótkim czasie, że nawet przy kolaudacyi tam zbudowanych przed rokiem, lub dwoma laty już nie znaleziono.

Na odpowiednio zwarte profile poprzeczne w interesie utrzymania budowli regulacyjnych kładzie też wielką wagę Rząd pruski przy regulacji sudeckich dopływów Odry, którą w myśl ustawy z 3. lipca 1900 przeprowadza Wydział prowincjonalny Śląska pruskiego kosztem 39.140.000 marek przy 80% udziale skarbu państwa w kosztach. Ponieważ sudeckie dopływy Odry, w których dorzeczu nie ma ani jezior ani lodników, posiadają najwięcej podobieństwa do galicyjskich rzek kanałowych (karpackich), przytaczamy odnośny ustęp z motywów rządowych do powołanej ustawy, który opiewa dosłownie:

„Um bei Niedrigwasser das Auswaschen einzelner vertiefter, sich wechselnd von einem zum anderen Ufer verfinden Rinnen zu vermeiden, muss auch bei den geringsten Wasserständen ein möglichst gleichmässiges Ueberströmen der Sohle stattfinden; zu dem Zwecke wird durchweg gerade auf die Herstellung eines richtig bemessenen Querschnittes für das Niedrigwasser Bedacht zu nehmen sein“.

Co się tyczy krytyki obliczenia centralnego biura hydrograficznego, Wy-

dział krajowy, nie mając do dyspozycji opinii tego biura, nie może się wdawać w ocenę zarzutów tamtejszego departamentu wodnego, zauważyć jednak musi, że zarzut, jakoby zwążone profile Skawy wpływały tak dalece na powiększenie chyżości wody, iż spław drzewa byłby utrudniony, jest bez znaczenia, — zarzut zaś jakoby przy zwążeniu profili koszta regulacyi miały się powiększyć, jest nieuzasadniony.

Różnica w chyżości wody w profilach zwążonych, a pierwotnie projektowanych, wynosi wedle obliczenia tamtejszego departamentu wodnego od 0,234 do 0,367 m. jest więc tak nieznaczną, że tratwy przepłyną bez przeszkody tak w szerszym jak i w węższym profilu. Koszta zaś budowli regulacyjnych nie są zależne od głębokości normalnego profilu, jaki przez regulację ma być wytworzony, lecz od istniejących głębokości wody, w których tamy będą budowane. Otóż te istniejące głębokości wyśrodkowane dla kosztorysu są większe od maksymalnych głębokości projektowanych w profilach zwążonych przez biuro hydrograficzne, bo wynoszą:

I. od km 0,00 do 9₀₇ na brzegu wklęsłym 1,1 m, na brzegu wypukłym 1,1 m (maksymalna głębokość w profilu zwążonym 0,98 m):

II. od km 9₀₇ do 24₉₁ na brzegu wklęsłym 1,0 m, na brzegu wypukłym 0,9 m (maksymalna głębokość w profilu zwążonym 0,86 m):

III. od km 24₉₁ do 46₃₀ na brzegu wklęsłym 0,8 m, na brzegu wypukłym 0,7 m (maksymalna głębokość w profilach zwążonych 0_{7x} do 0₇₉₉ m).

Z powyższych powodów Wydział krajowy obstaje przy żądaniu zawartem w tutejszej odezwie z dnia 1. czerwca 1904 l. 45.695 co do zmniejszenia szerokości normalnych przekrojów poprzecznych rzek kanałowych, a to tak w interesie utrzymania budowli regulacyjnych, jak i dla umożliwienia spławu a tem samem taniego transportu drzewa, co posiada wielką doniosłość dla kraju i państwa, bo jeżeli bilans handlowy Austrii jest aktywny, to zawdzięcza państwo wyłącznie eksportowi drzewa.

Ażeby zaś nie odwlekać unormowania przekrojów poprzecznych dla rzek kanałowych, bo dodatkowe zwążanie koryt po wykonaniu regulacyi pociąga za sobą zwiększenie kosztów do 50%, proponuje Wydział krajowy, ażeby techniczni członkowie komisji regulacyjnej przed najbliższem posiedzeniem tej komisji zbadali dokładnie rzekę Białą, której ustrój jest podobny do rzek kanałowych, a na której systematycznie roboty regulacyjne na przestrzeni przeszło 60 km są ukończone i na podstawie poczynionych spostrzeżeń przedłożyli wnioski komisji regulacyjnej co do zwążenia przekrojów poprzecznych Skawy, tudzież innych rzek kanałowych.

O d p i s

reskryptu c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych w Wiedniu z dnia 22. lutego 1906. L. 46 612/1905. do c. k. Namiestnictwa we Lwowie — w sprawie unormowania datków konkurencyjnych.

Mit dem Berichte vom 19. August v. J. Zl. 8232/Präs. haben Eure Exzellenz einen vom galizischen Landesausschusse ausgearbeiteten Entwurf eines Gesetzes, mit welchem die Konkurrenzbeiträge zu den Kosten der auf Grund des Gesetzes vom 18. September 1901, L. G. Bl. Nr. 103 auszuführenden Flussregulierungen normiert werden, anher vorgelegt, welcher Gesetzentwurf nach dem weiteren Berichte Euerer Exzellenz vom 10. Oktober d. J. Zl. 12.912/Präs. seither vom Landesausschusse im Landtage eingebracht wurde.

Dieser Entwurf wurde einvernehmlich mit dem Finanz- und dem Ackerbauministerium einer Prüfung unterzogen, bei welcher sich ergab, dass derselbe in seiner gegenwärtigen Fassung nicht annehmbar wäre.

In erster Reihe muss seitens der Staatsverwaltung darauf bestanden werden, dass in Bezug auf die Grundsätze für die Feststellung und Aufteilung der Konkurrenzbeiträge (Flussgebietsumlagen) die aus Mitteln des Staates allein zu bestreitenden Flussregulierungen (Gruppe B) ebenso behandelt werden, wie jene, welche aus Mitteln des Staates und des Landes (Gruppe A) bestritten werden, wie dies auch im §. 3. des Gesetzes vom 18. September 1901 L. G. Bl. Nr. 103 in Aussicht genommen ist.

Insbesondere vermöchte die Staatsverwaltung der vom Landesausschusse im §. 5. des Entwurfes beantragten Verweisung der Gruppe B auf den Weg des Wasserrechtsgesetzes §. 51. mit Rücksicht auf die auch vom Landesausschusse anerkannten Schwierigkeiten und Kosten, welche mit der Einhebung von Konkurrenzbeiträgen nach der zuletzt angeführten Gesetzesstelle verbunden sind, umsoweniger zuzustimmen, als die Ziele der Regulierung für beide Gruppen im Wesentlichen die gleichen sind.

Die für die verschiedenartige Behandlung der beiden Gruppen vom Landesausschusse in seiner an die Statthalterei gerichteten Note vom 20. Juni 1905 Zl. 53.557, geltend gemachten Gründe können vielleicht bis zu einem gewissen Grade für das Ausmass der Konkurrenzquoten zu den Flüssen der Gruppe B von Bedeutung sein, können jedoch die Berechtigung des Auspruches der Staatsverwaltung auf eine angemessene Beitragsleistung der Interessenten nicht in Frage stellen, weshalb für diese Gruppe auch dieselben Vereinfachungen in der Feststellung und Einhebung der Konkurrenzbeiträge wie für die Gruppe A verlangt werden müssen.

Weiters obwaltet das Bedenken, dass die vom Landesausschusse für die Gruppe A ins Auge gefasste 10 $\frac{1}{6}$ -tige Konkurrenzquote für die Verhältnisse der

in Frage kommenden Gebiete in dieser Allgemeinheit zu hoch ist, dieselbe würde aber eine geradezu unerschwingliche Last für den einzelnen Besitzer darstellen, wenn nach der Absicht des Landesausschusses, die Beitragspflicht nur auf die unmittelbar an die Flüsse anrainenden, also vielfach im Inundationsgebiete liegenden und daher minderwertigen Grundstücke eingeschränkt würde. Es erscheint aber überhaupt fraglich, ob auch innerhalb der Gruppe A für alle Flüsse, beziehungsweise Flusstrecken dieselbe Beitragsquote zu normieren wäre, da die in Betracht kommenden Verhältnisse bei den einzelnen Flüssen naturgemäss verschiedenartig sind und es wohl noch weiterer Studien bedürfte, um hierüber volle Klarheit zu schaffen.

Demgemäss dürfte es das Zweckmässigste sein, im Gesetze sowohl für Gruppe A wie für Gruppe B nur einen Maximalprozentsatz für die Konkurrenzbeiträge festzustellen (als welcher allerdings ein Satz von 10% ganz angemessen sein dürfte), die Bestimmung der auf die einzelnen Flusstrecken entfallenden Prozentsätze aber und zwar getrennt für das weiter unten näher zu umschreibende engere und weitere Gebiet hinsichtlich der Gruppe A der Staatsverwaltung im Einvernehmen mit der Landesverwaltung (Statthalterei-Landesausschuss), hinsichtlich der Gruppe B hingegen der Staatsverwaltung (Statthalterei) allein vorzubehalten.

Was endlich die Art der Aufteilung des Konkurrenzbeitrages auf die einzelnen Interessenten anbelangt, vermöchte die Regierung zunächst dem Antrage des Landesausschusses (§. 3. des Entwurfes), diese Frage, welche doch den Kern des Gesetzes bildet, auf den Verordnungsweg zu verschieben, nicht zuzustimmen. Es erscheint unerlässlich, diese Frage nicht bloss noch vor Erlassung des Gesetzes zu klären, sondern auch mindestens prinzipiell deren Lösung im Gesetze selbst zum Ausdrucke zu bringen.

Auf das Meritum der Sache eingehend, kann wohl konstatiert werden, dass wenn man in absehbarer Zeit und ohne allzugrosse Kosten zu nennenswerten Beiträgen gelangen will, hiefür nicht bloss ein möglichst einfaches Verfahren vorzusehen, sondern auch die Konkurrenz auf ein grösseres Gebiet auszudehnen sein wird.

In ersterer Beziehung wird es sich empfehlen, die Feststellung des Konkurrenzgebietes inappellabel der Statthalterei und zwar hinsichtlich der Gruppe A im Einvernehmen mit dem Landesausschusse zu übertragen, innerhalb des ermittelten Konkurrenzgebietes aber die Beitragsleistung in Form von Steuerzuschlägen einzuleben, so dass eine Anfechtung nur in rechnungsmässiger Hinsicht Platz greifen könnte.

Anlangend aber das Gebiet, auf welches die Konkurrenz ausgedehnt werden soll, so wäre es zu befürworten, nicht nur die direkt am Flusse liegenden Liegenschaften und Anlagen, sondern alle jene in erster Linie besonders heranzuziehen, welche in dem durch die Gewässer gefährdeteten Gebiete liegen und denen durch die auszuführenden Arbeiten ein Schutz gegen die Gefahr oder ein Vorteil in der Benützung zugewendet wird.

Ueberdies wäre sodann auch mit der schon im Gesetze vom 18. September 1901, L. G. Bl. Nr. 103 eventuell vorgesehenen Einführung von Flussgebietsumlagen vorzugehen, da denn doch nicht zu verkennen ist, dass die auszuführenden Arbeiten der Interessen-Gemeinschaft des Flussgebietes nicht nur durch die direkte Abwendung von Gefahren, sondern auch mittelbar durch Forderung der Bringung von Produkten durch Schaffung von Gelegenheit zu Arbeit und Verdienst — wesentliche Vorteile zu bieten bestimmt sind.

Es würde daher am angemessensten erscheinen, wenn eine Kombination der beiden erwähnten Prinzipien für die Einhebung von Adjazentenbeiträgen in Anlehnung an das Tirolische Landesgesetz vom 15. Dezember 1884; L. G. Bl. Nr. 46 einträte, welches eine ähnliche Schwierigkeit in befriedigender Weise gelöst hat. Hiebei müsste jedoch vorausgesetzt werden, dass die Kosten der Erhebung und Einhebung der Beiträge nicht übermässig hohe sind.

Dies könnte am leichtesten dadurch erzielt werden, dass die Beitragsleistung innerhalb des engeren Gebietes (mit der unten erwähnten Modifikation) durch Zuschläge zu den Realsteuern eingehoben wird, während im weiteren Gebiete die auf dasselbe entfallende Gesamtsumme durch Zuschläge zu allen direkten Steuern (mit Ausnahme der Personaleinkommensteuer) aufgebracht wird.

Innerhalb des engeren Rayons könnte überdies noch eine besondere Belastung für die im §. 3. lit. b. des tirolischen Gesetzes bezeichneten Objekte als Eisenbahnen, industrielle Anlagen, öffentliche Strassen, zu denen noch die Wasseranlagen hinzutreten hätten, vorgesehen werden, da diese Objekte durch die gleichmässigen Zuschläge zu den Realsteuern nicht genügend herangezogen würden. Diese besondere Belastung wäre beim Abgange eines Uebereinkommens durch eine inappellable Entscheidung der Statthalterei (bei Gruppe A im Einvernehmen mit dem Landesausschusse) festzusetzen, auf dem gleichen Wege könnte Interessenten, die Beiträge zu bestehenden Flussbauten geleistet oder zu den neuen Flussbauten zugesichert haben, eine gänzliche oder teilweise Befreiung von den im engeren Rayon einzuhebenden Beiträgen gewährt werden.

Diese Befreiung wäre allerdings hinsichtlich schon bestehender Flussbauten davon abhängig zu machen, dass diese Bauten nur nach Massgabe ihres Wertes für definitive Regulierung zur Zeit der Inangriffnahme der letzteren in Betracht zu kommen haben, worüber in jedem einzelnen Falle vorerst die ausreichend begründete Begutachtung durch die Flussregulierungskommission einzuholen ist. Hiebei dürfte es sich weiters empfehlen, wie im tirolischen Gesetze festzustellen, dass die Beiträge einen gewissen Prozentsatz der Steuern nicht übersteigen dürfen, um durch eine längere Abstattungsfrist der Bevölkerung die Zahlung nach Tunlichkeit zu erleichtern.

Insoferne es sich um Flussgebietsumlagen für jene Flüsse handelt, welche theils vom Staate allein, theils vom Staat und Land reguliert werden sollen, müsste selbstverständlich Uebereinstimmung darüberherrschen, dass für beide Regulierungen derselbe Beitragssatz einzuheben ist, wie auch seinerzeit die bezügliche Abrechnung zwischen Staat und Land im Verordnungswege zu regeln wäre.

Dagegen könnte es vielleicht angemessen erscheinen, im Gesetze der Statthalterei im Einvernehmen mit dem Landesausschusse für die Gruppe A. und der Statthalterei allein für die Gruppe B. die Ermächtigung zu erteilen, für den innerhalb des zulässigen Maximum festzustellenden Prozentsatz der Beiträge und auch für die Ermittlung des ängeren Konkurrenzrayons (Inundations- oder Verheerungsgebiet) die Regulierungsstrecken in Sektionen zu zerlegen.

Es muss weiters noch verlangt werden, dass der Berechnung der Beiträge nicht, wie im Entwurfe vorgesehen, die veranschlagten sondern die tatsächlich aufgewendeten Kosten zu Grunde gelegt werden, was bei dem Umstande, als nach vorstehenden Anträgen die Beiträge in kleinen Raten fällig würden, umsoweniger einem Anstande unterliegen könnte.

Hiebei wäre allerdings — nach Analogie des §. 13. des Gesetzes vom 30. Juni 1884, R.-G.-Bl. Nr. 116 — für die Möglichkeit der Einhebung von provisorischen Beitragsquoten legislative Vorsorge zu treffen.

Endlich erschiene es erforderlich, in das Gesetz eine Bestimmung des Inhaltes aufzunehmen, dass die Kosten für die Ermittlung des Flussgebietes, des Verheerungsgebietes und der individuell beitragspflichtigen Wasseranlagen, Eisenbahnen etc. für die Flussstrecken der Gruppe A. das Land, für jene der Gruppe B. der Staat zu tragen hätte.

Hievon wolle der Landesausschuss in Kenntniss gesetzt werden. — Die Beilagen des d. ä. Berichtes vom 19. August d. J. Zl. 9.232/pr. folgen mit Ausnahme einer deutschen Ausfertigung des Gesetzentwurfes au ruhend zurück.

O d p i s

odezwy Wydziału krajowego z dnia 11. maja 1906. l. 32.182 do
c. k. Prezydium Namiestnictwa we Lwowie w sprawie datków
konkurencyjnych.

Reskryptem z d. 22. lutego 1906. l. 46.612 ex 1905. intymowanym tamtej-
szą odezwą z d. 20. marca 1906. l. 2.972/pr. oznajmiło c. k. Ministerstwo spraw
wewnętrznych w porozumieniu z c. k. Ministerstwem skarbu i rolnictwa, że przed-
łożony tutejszą odezwą z d. 23. czerwca 1905, l. 53.554 projekt ustawy normującej
datki konkurencyjne do kosztów regulacyi rzek kanałowych nie byłoby do przyjęcia
a to z następujących powodów:

1) Zasady ustanawiania i rozkładu datków konkurencyjnych przy regula-
cyach prowadzonych wyłącznie na koszt państwa (grupa B.) powinny być te same
jak przy regulacjach prowadzonych wspólnym kosztem państwa i kraju (grupa A.).

2). Proponowana 10% kwota konkurencyjna może się okazać na pewnych
przestrzeniach rzek za wysoką i dlatego należałoby tę kwotę oznaczyć jako ma-
ksymalną.

3) Sposób rozkładu datków konkurencyjnych powinien być zasadniczo
umormowany w ustawie, a nie pozostawiony rozporządzeniu wykonawczemu,
a mianowicie:

a) Okręg konkurencyjny ma być rozszerzony i obejmować ma nie tylko
nieruchomości i zakłady leżące bezpośrednio nad rzeką, lecz także grunta ochronione
robotami regulacyjnymi (od zalewu?), oraz całe dorzecza, w których interesie leży
regulacja (ułatwienie transportu produktów i dostarczenie zarobku) na wzór ustawy
tyrolskiej z d. 15. grudnia 1884. Dz. u. kraj. Nr. 46.

b) Datki konkurencyjne w cieńszym okręgu powinny być ściągane
w drodze dodatków do podatków realnych przy osobnym obciążeniu kolei, zakła-
dów przemysłowych, dróg publicznych i zakładów wodnych, w szerszym zaś
okręgu w drodze dodatków do wszystkich podatków bezpośrednich z wyjątkiem
podatku osobisto-dochodowego.

To osobne obciążenie miałyby być ustalone w braku umowy orzeczeniem
Namiestnictwa (dla grupy A) wydanem w porozumieniu z Wydziałem krajowym),
przeciw któremu nie byłoby odwołania. W ten sam sposób mogliby być w okręgu
cieńszym zwolnieni całkowicie, lub częściowo od datku konkurencyjnego inte-
resenci, którzy już uiszcili datki do istniejących budowli, albo zapewnili uiszczenie
datków do nowych budowli.

c) Byłoby wskazanem podzielić przestrzenie rzek na sekcye dla ustano-
wienia stopy procentowej datku konkurencyjnego w granicach ustanowionego
maximum (10 %).

4) Za podstawę wymiaru datków konkurencyjnych mają być przyjęte rzeczywiste koszty regulacji, przyczem możnaby zapewnić ściąganie prowizorycznych kwot według analogii §. 13. państwowej ustawy melioracyjnej.

5) Koszta oznaczenia okręgów konkurencyjnych dla grupy *A*) pokryć ma fundusz krajowy, koszta zaś dla grupy *B*) skarb państwa.

Co do powyższych zmian względnie uzupełnień projektu ustawy pozwalamy sobie przedstawić następujące uwagi:

ad 1) Jak już w tutejszej odezwie z d. 23. czerwca 1905. l. 53.564 i w sprawozdaniu Sejmowem z d. 25. sierpnia 1905. l. 79.311 (alegat 383) Wydział krajowy zaznaczył, nie może być zastosowaną ta sama miara do oznaczenia datków konkurencyjnych przy regulacji grupy *B*) rzek kanałowych, która ma być przeprowadzoną wyłącznie kosztem skarbu państwa w interesie żeglugi względnie spławu (ostatni ustęp §. 2. ustawy z 18. września 1901. Dz. u. kr. Nr. 103), co przy regulacji grupy *A*), której koszta pokrywają wspólnie skarb państwa i kraju (w stosunku 60 /₀ i 40 /₀), a która w znacznej mierze leży w interesie kultury krajowej.

Koszta regulacji rzek w interesie spławu ponosić winien w myśl ustępu 4. Najwyższego postanowienia z 30. października 1830 wyłącznie skarb państwa. o ile zaś skutek tych regulacji zostaną także ochronione nadbrzeżne realności i sąsiednie zakłady wodne, pociągnięcie właścicieli tych realności i zakładów do kosztów regulacji może nastąpić tylko według zasad ustanowionych w §. 51. kraj. ustawy wodnej, podobnie jak to już unormowano datki do kosztów budowy kanałów spławnych w §. 5. ustawy z d. 2. marca 1904. Dz. u. kraj. Nr. 36.

Nie można tu pominąć także tego ważnego względu, że w ciągu lat 22 (od r. 1882) wykonano na przestrzeniach rzek należących do grupy *B*) cały szereg lokalnych regulacji, do których kosztów właściciele gruntów nadbrzeżnych przyczynili się znacznymi datkami, i w ten sposób zabezpieczono już od zrywania gruntu w najostrejszych zakolach; — ponowne więc pociąganie adjacjentów do częściowego pokrywania kosztów, które mają na celu znormalizowanie i uszlachetnienie rzek, byłoby niesprawiedliwe, a Wydział krajowy nie mógłby doradzać Sejmowi uchwalenia takiego projektu ustawy, któryby normował takie same datki konkurencyjne dla grupy *B*), jak dla grupy *A*).

Wydział krajowy sądzi, że proponowane przezeń zastosowanie §. 51. kraj. ustawy wodnej dla grupy *B*) rzek kanałowych jest jedynie właściwe, i uprasza c. k. Namiestnictwo o przedłożenie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych wniosku, ażeby odstąpiło od żądania unormowania datku konkurencyjnego przy regulacji rzek państwowych w wysokości datku proponowanego dla rzek, które się regulują wspólnym kosztem. W razie przeciwnym projekt ustawy wcale by nie doszedł do skutku, a galicyjski fundusz krajowy w porównaniu z czeskim funduszem krajowym doznał by znacznego uszczerbku, ponosząc sam całe 40% kosztów regulacji rzek kanałowych.

ad 2) Jakkolwiek §. 10. czeskiej ustawy regulacyjnej z d. 13. lutego 1903. Dz. u. kraj. Nr. 31. normuje datki konkurencyjne do wysokości 20% kosztów (wraz z kosztami zarządu i kosztami utrzymania w czasie budowy), Wydział krajowy zgadza się na proponowane przez c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych obniżenie datków konkurencyjnych w Galicyi poniżej 10% kosztów i zamieszcza odpowiednią zmianę w §. 2. projektu ustawy.

ad 3) Co się tyczy rozszerzenia okręgu konkurencyjnego i unormowania potrójnych datków konkurencyjnych: dla ciaśniejszego okręgu konkurencyjnego (nieruchomości i zakładów narażonych na zerwanie), dla okręgu szerszego (narażonego na zalew) i dla całego dorzecza, a to na wzór ustawy tyrolskiej z 15. grudnia 1884. Dz. u. kraj. Nr. 46, pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że taki rozkład datków uzasadniony był celem i rozmiarem robót przy regulacji wód w Tyrolu, pod żadnym zaś warunkiem nie może być zastosowany do regulacji rzek w Galicyi. Mianowicie przy regulacji wód w Tyrolu ochroniono nie tylko brzegi (okręg ciaśniejszy) od zrywania za pomocą budowli regulacyjnych, lecz także cały teren inundacyjny (okręg szerszy) przez budowę wałów, a nadto zabudowano dzikie

potoki i zalesiono źródłowiska, tak iż nałożenie opłaty na całe dorzecze w wysokości 5% kosztów robót po części było uzasadnione.

Tymczasem regulacja rzek kanałowych w Galicyi nie obejmuje ani obwałowań, ani korekcyi całych przestrzeni rzek, ani ich dopływów, ani zabudowań potoków górskich, ani zalesień nagich stoków górskich, lecz ogranicza się tylko do regulacyi pewnych ściśle oznaczonych dolnych i środkowych biegów rzek — wobec czego niesprawiedliwym byłoby nakładanie datków na cały teren inundacyjny (okręg szerszy), a już całkiem nieuzasadnionem i niesprawiedliwym byłoby nakładanie opłat na mieszkańców w całym dorzeczu oddalonych o kilkadziesiąt kilometrów od przestrzeni rzek objętych regulacją, którzy tych robót regulacyjnych nawet oglądać nie będą, a żadnej korzyści z nich nie odniosą.

Z tego też powodu komisya dla regulacyi rzek oświadczyła się w r. 1904 prawie jednomyślnie przeciw nakładaniu opłat na dorzecza, a uznała za uzasadniony wymiar datków tylko w okręgu ciaśniejszym z tytułu zabezpieczenia brzegów od zrywania.

Wydział krajowy nie może zatem zgodzić się na ustanawianie przewidzianych w ustawie tyrolskiej trojakich datków konkurencyjnych, natomiast uznaje za zupełnie odpowiednie ściąganie datków (w kręgu ciaśniejszym) w drodze dodatków do podatków realnych, podział przestrzeni rzek na sekcye dla ustanowienia stopy procentowej datku konkurencyjnego, tudzież upoważnienie Namiestnictwa do większego obciążenia komunikacyi i zakładów, oraz wyjątkowego uwolnienia od konkurencyi interesentów w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

ad 4 i 5) Na żądanie c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych pod 4) i 5) wymienione zgadza się w zupełności Wydział krajowy.

Uzupełniony w myśl powyższych uwag projekt ustawy przesyłamy c. k. Namiestnictwu w załączeniu z prośbą o przedłożenie c. k. Ministerstwu spraw wewnętrznych i zakomunikowanie nam decyzyi przed najbliższą sesją Sejmową.

Protokoll

aufgenommen in den Amtslokalitäten der Expositur der k. k. Direktion für den Bau der Wasserstrassen in Krakau am 21. November 1906.

Gegenstand

ist die mit dem Erlasse des k. k. Handelsministeriums vom 10. November 1906 Z. 2.653/W. St. angeordnete Vornahme von Erhebungen über die Qualifizierung der auf Grund des §. 5. Abs. 1. des Wasserstrassengesetzes für Regulierungen und Wildbachverbauungen noch weiters zu berücksichtigenden Gewässer bezw. Flüsse im Königreiche Galizien.

Gegenwärtig:

Herr Johann Mrasieck k. k. Hofrat, Vorstand der technischen Abteilung der Direktion für den Bau der Wasserstrassen in Vertretung des k. k. Handelsministeriums, als Kommissionsleiter;

Herr Artur Herbst, k. k. Oberbaurat in Vertretung des k. k. Ministeriums des Innern;

Herr Michael Martyniec, k. k. Forstrat und Vorstand der Sektion für Wildbachverbauungen in Sambor, in Vertretung des k. k. Ackerbauministeriums;

Herr Roman Ingarden, k. k. Oberbaurat und Vorstand des Wasserbau-departaments der k. k. Statthalterei Lemberg, in Vertretung der k. k. Statthalterei in Lemberg;

Herr Johann Czerwiński, k. k. Baurat, Vorstand der technischen Abteilung der Expositur der k. k. Direktion für den Bau der Wasserstrassen in Krakau, in Vertretung dieser Expositur;

die Herren Johann Hapanowicz, Landesoberingenieur und Karl Pomianowski, behördlich autorisierter Zivilingenieur in Vertretung des Landesausschusses des Königreiches Galizien.

Die Kommission trat am heutigen Tage um 4 Uhr nachmittags zusammen und einigte sich in Bezug auf die zu besichtigenden Gewässer und Flussläufe über das Arbeits- und Reiseprogramm, welches als Anhang diesem Protokolle beigefügt wird.

Die Kommission wurde seitens des Statthaltereidelegaten in Krakau, des k. k. Hofrates Adam R. v. Fedorowicz in den Amtslokalitäten der obgenannten Expositur begrüsst.

Dem. in der an das k. k. Handelsministerium gerichteten Note des k. k. Ministeriums des Innern vom 1. November 1906, Z. 6.730/M. J. geäußerten Wunsche, dass bei Gelegenheit der gegenständlichen Erhebungen auch über den Umfang der im Soła- und Skawagebiete im Zusammenhange mit der Wasserstrassenaktion notwendigen Verbauungen volle Klarheit geschaffen werde, wurde entsprochen und hat die Kommission beschlossen, die letztgenannten Erhebungen gleich zu Beginn der Verhandlung durchzuführen.

Die örtlichen Erhebungen werden sich auf nachstehende Gewässer zu erstrecken haben:

A. Flussregulierungen in den Oberläufen:

1. Raba von der Mszana-Mündung bis Lubień;
2. Wisłoka von Rozstajne bis Żmigród;
3. Ropa von der Zdynia-Mündung bis zur Wisłoka;
4. Jasiołka von Wola wyżna bis zur Mündung;
5. Wisłok von der Morawa-Mündung bis Frysztak;
6. San von Rajskie bis Lisko;
7. Wiar von Lomna bis Nizankowice;
8. Opór von der Oravamündung bis zur Mündung.

B. Wildbachverbauungen:

1. Im Einzugsgebiete des Dunajec und Poprad;
2. " " " der Raba;
3. " " " des Wisłok;
4. " " " des San;
5. " " " der Bystrzyca.

Von den Flussregulierungen wurde auch die Besichtigung des Flusslaufes der Mleczka als Zuflusses des Wisłok für notwendig erachtet und ausserdem haben die Vertreter des Landesausschusses das Ersuchen gestellt, das einerseits in Bezug auf Wildbachverbauungen auch das Einzugsgebiet des Biala-Flusses in Berücksichtigung gezogen und andererseits, dass der im Bezug auf die Errichtung von Hochreservoirien seitens des Landesausschusses erfolgten Anregung Rechnung getragen, und dass gelegentlich der bevorstehenden Bereisungen auch die vom Landesausschusse für solche Reservoirie in Aussicht genommenen Stellen nach Möglichkeit an Ort und Stelle besichtigt und einer näheren Untersuchung unterzogen werden.

Fortgesetzt am 22. November 1906 in den Amtslokalitäten der k. k. Bauleitung für die Soła-Regulierung in Saybusch.

Gegenwärtig: die zu Beginn des Protokolles Genannten.

Sołagebiet.

Die Kommission begab sich am heutigen Tage von Krakau nach Saybusch und hat die Besichtigung des Sołafusses von Saybusch flussabwärts bis nach Pořebka samt den in dieser Strecke am rechten Ufer befindlichen drei Runsen und Wildbäche, namentlich: Puszcza Wielka und Puszcza Mała, ferner eine Runse am

linken Ufer und ausserdem die grösseren Zuflüsse der Soła Żylec und Łękawka mit dem in die Letztere einmündenden Wildbache Kocierz vorgenommen.

Bei Porębka hat der Landesausschuss die Errichtung einer Talsperre in Aussicht genommen, welche Flussstelle gleichzeitig im Augenschein genommen wurde.

Die anlässlich dieser Besichtigung gemachten Wahrnehmungen sind folgende:

Die Soła wurde als ausserordentlich geschiebeführend befunden und ist dieser Umstand hauptsächlich dem Grunde zuzuschreiben, dass bei jedem bedeutenderen Niederschlage und bei grossen Regengüssen aus den vorangeführten Runsen und Nebenflüssen, welche letztere ebenfalls mit Schottermassen angefüllt sind, grosse Mengen Gerölle dem Recipienten zugeführt werden, welche infolge der vorhandenen Gefällabschwächung des Letzteren zur Ablagerung gelangen und grosse Devastationen nicht nur des eigentlichen Flussgerinnes der Soła, sondern auch des Flusstales selbst verursachen.

Soll nun auch nach durchgeführter Regulierung des Solafusses eine weitere bedeutende Geschiebeführung, welche für den Bestand des zu errichtenden Kanals mit Rücksicht auf dessen Wasserversorgung und hochwasserfreie Ueberschreitung schädlich wäre, auch in Zukunft wirksam hintangehalten werden, so erscheint es nach Anschauung der Kommission für dringend geboten, dass die Verbauungen der heute besichtigten und oben angeführten Runsen und Zuflüsse durchgeführt werden.

Im Bezug auf den Kocierzbach ist noch besonders hervorzuheben, dass er in seinem dermaligen devastierten Zustande in seinem Unterlaufe die Ortschaft Łękawice insbesondere bei Hochwässern bedroht und dass daher auch aus diesem Grunde die Regulierung dieses Baches geboten erscheint.

Es ist nicht zu zweifeln, dass die vom Landesausschusse angeregte Talsperre an der Soła bei Porębka sowie jene an der Łękawka nicht nur mit Rücksicht auf die Kanalspeisung, sowie auch mit Rücksicht auf die Zurückhaltung der Hochwässer im Unterlaufe der Soła und zwar wegen hochwasserfreier Kanalüberführung und auch in landwirtschaftlicher Beziehung wegen kontinuierlicher Wasserableitung im Flusslauche bei Niederwasserständen, vom Vorteile sein würden. Insolange jedoch die für die Errichtung dieser Talsperren unbedingt erforderlichen Erhebungen für ein Projekt und namentlich die geologischen Untersuchungen des Untergrundes nicht durchgeführt sind, ist die Kommission nicht in der Lage, über die Realisierbarkeit und Ersparlichkeit dieser Talsperren, namentlich im Vergleiche zur Höhe der Herstellungskosten ein abschliessendes Urteil abzugeben. Bei der Lokalbesichtigung wurde speziell bei Porębka konstatiert, dass die Herstellung einer Talspermmauer im Anschlusse an die zu beiden Seiten des Tales zu Tage tretenden Felsenlehnen möglich wäre, dass nach entsprechender Abdeckung der Tallehnen ein verwendbarer Baustein (Sandstein) in ausreichendem Masse vorhanden sein würde; es erscheint jedoch unbedingt notwendig, bevor überhaupt an die Ausarbeitung eines Vorprojektes geschritten wird, nicht nur durch Bohrungen sondern auch durch Abteufung einiger Schächte, sich über die Untergrundverhältnisse ein vollkommen klares Bild zu verschaffen. Da bei Porębka die hier schon stark wasserführende Soła gänzlich abgesperrt und die grössten Hochwässer in der Menge von ca. 1.000 m³ pro Sekunde über die Sperrmauer abgeführt werden müssten, muss weiters auch dieser Umstand sowie die etwa seitliche Ableitung der Hochwässer einem sorgfältigen und eingehenden Studium empfohlen werden.

Es wird somit beantragt, in Anbetracht der vorgeschilderten Verhältnisse und Vorteile der in Rede stehenden Talsperren, deren Errichtung im Auge zu behalten und an die Einleitung der für ein Vorprojekt notwendigen Untersuchungen und Studien zu schreiten.

In Bezug auf den **Kocierzbach** ist noch besonders hervorzuheben, dass er in seinem dermaligen devastierten Zustande des Unterlaufes die Ortschaft Łękawice insbesondere bei Hochwasser bedroht und dass daher auch aus diesem Grunde die Regulierung dieses Baches geboten erscheint.

Fortgesetzt am 23. November 1906 im Stationsgebäude in Sucha.

Gegenwärtig die zu Beginn des Protokolles Genannten und ausserdem wurde der Bauleiter der Soła-Regulierung, der k. k. Ingenieur Traczyk herbeigezogen.

Am heutigen Tage hat sich die Kommission auf die Besichtigung des Soła — Einzugsgebietes beschränkt und dieselbe zum Abschlusse gebracht. Die Kommission begab sich am Vormittage in das Tal der Koszarawa, in welche die Wildbäche Pewel, Krzyżówka und Sopotnia einmünden. Koszarawa wurde in vollen Gerinne mit Schotter vertragen vorgefunden. Als Ursache dieser Vertragung ist die bedeutende Schotterführung der vorgenannten Wildbäche anzusehen und es erscheint notwendig, die Koszarawa, inwieferne dieselbe in das Regulierungs-Projekt der Soła nicht einbezogen ist, in der Richtung nach flussaufwärts bis zur Einmündung des Pewel und diesen letzteren Zufluss auf eine Länge von 5 Km zu regulieren und die vorgenannten Wildbäche inklusive die Koszarawa von der Pewelmündung nach flussaufwärts einer Verbauung zu unterziehen. Von der Einmündung der Koszarawa wurde sodann die Soła selbst flussaufwärts bis Rajcza besichtigt und bildeten die in dieser Strecke einmündenden Wildbäche und zwar: Cięcina am rechten, dann Leśnia, Przybodza, Kamesznica und Złotna am linken Ufer den Gegenstand des weiteren Lokalaugenscheines.

Die Soła befindet sich in dieser Strecke in einem devastierten Zustande. Die Regulierung ist stellenweise in der Ausführung begriffen, und wenn sich auch die Fortsetzung der Regulierung der Soła flussaufwärts von Rajcza als notwendig herausstellt, so bringt die Kommission ihre Anschauung dahin zum Ausdrucke, dass diese weitere Regulierung über Rajcza nach flussaufwärts als eine Fortsetzung der bisherigen Sołaregulierungsaktion anzusehen ist.

Die im Vorstehenden angeführten Wildbachverbauungen werden aus den schon erörterten Gründen wegen Hintanhaltung der Geschiebeführung für notwendig erachtet und in Antrag gestellt.

Die vom Landesausschusse beantragte Absperrung der Ujsola, eines Zuflusses der Soła zum Zwecke der Herstellung eines Hochwasserreservoirs, konnte an Ort und Stelle wegen Zeitmangel nicht untersucht werden. Der Landesausschuss glaubt durch Herstellung einer ca 225 m langen und ca 40 m hohen Staumauer bei einem Niederschlagsgebiete von 32 km² einen Fassungsraum von ca 10 Millionen Kubikmeter erreichen zu können.

Bei dem Umstande, als bisher bloss oberflächliche Studien gepflogen wurden, stellt sich die Notwendigkeit heraus auch hier eingehende Vorstudien namentlich in geologischer Hinsicht zu pflegen, bevor in dieser Beziehung ein definitiver Antrag gestellt werden kann.

Ergänzend zu den am 22. November 1906 protokollierten Ausführungen über die bei Porębka im Sołafusse in Aussicht genommene Talsperre wird noch bemerkt, dass hiebei ein Niederschlagsgebiet von 1.100 km² in Betracht kommt und dass laut Mitteilung der Vertreter des Landesausschusses, bei Errichtung einer Mauer von 16 m Höhe die Wassermenge von 15½ Millionen Kubikmeter aufgespeichert werden könnte.

Fortgesetzt am 24. November 1906 in den Amtsolocalitäten der Bezirksvertretung in Myślenice.

Gegenwärtig die anfangs des Protokolles Genannten; später haben sich bei der Besichtigung des Einzugsgebietes der **Skawa** und **Raba** Sr. Durchlaucht Dr. Fürst Kasimir Lubomirski und Vertreter aus Interessentenkreisen, so namentlich in Maków, Jordanów und Myślenice eingefunden, welche ihre Wünsche zum Ausdrucke brachten.

Skawagebiet :

Am Vormittage hat sich die Kommission zunächst in das Tal des Paleczka-Baches begeben, in welchen ca 3 km aufwärts vom Landesausschusse die Errichtung einer Talsperre angeregt wird.

Das hierbei in Betracht kommende Niederschlagsgebiet beträgt ca 70 km² und soll die Talsperre durch Errichtung eines ca 18 m hohen Dammes oder einer Sperrmauer erzielt werden, wodurch ein Fassungsraum von ca 10 Millionen Kubikmeter zu erreichen wäre. Auch für diese Talsperre liegen keine geologischen Studien vor, und wenn auch an der rechtsseitigen hohen Tallehne Felsen zu Tage tritt, so erscheint es insbesondere wegen Anschlusses an die niedrige linksseitige Lehne, bei welcher sich der Felsen an der Oberfläche sehr sporadisch gezeigt hat, notwendig, in geologischer Beziehung nähere Untersuchungen zu pflegen.

Gegentüber der Einmündung des Paleczka-Baches, an der Tamawka, befindet sich eine weitere vom Landesausschusse in Aussicht genommene Stelle für eine Talsperre. Mit Rücksicht darauf, dass das Niederschlagsgebiet derselben mit 19 km² ermittelt erscheint, erachtet die Kommission in Anbetracht dieser geringen Grösse des Niederschlagsgebietes von der Vornahme weiterer Studien Abstand zu nehmen.

Am Vormittage wurde weiters die Skawa in ihrem Oberlaufe von Sucha bis Jordanów in sehr zerstörtem Zustande vorgefunden, und da dieser Zustand auf die Wasserzufuhr und Geschiebeführung nach flussabwärts sehr schädlich einwirkt, muss auch die Fortsetzung der Regulierung in der genannten Strecke als notwendig bezeichnet werden.

Während der weiteren Vornahme des Lokalaugenscheines wurden die Wildbäche: Jachówka, Szatani, Osielczyk, Strącze, Malejówka, Bystra, Burdelów, Skawica, Stryszawka-Bach samt den Nebenbächen Czerny, Hucisko, Lachówka und Kukówka, sowie die Skawa selbst in der Strecke von der Mündung des Malejówka-Baches oberhalb Jordanów bis zur Ortschaft Skawa, als verbaunungsbedürftig befunden. Für diese Bäche liegen bereits teils generelle teils Detail-Projekte vor. Ausserdem haben die Interessenten die Kommission auf den Zustand der Bäche: Stanawków, Żarnówka, Grzechynia, Jadeńka und Juszców sowie auf eine Reihe von im Abbruch befindlichen zwischen Sucha und Maków befindlichen Runsen aufmerksam gemacht. Die Kommission hat daher den Lokalaugenschein vorgekommen und wird auf Grund der Ergebnisse desselben die Vornahme entsprechender baulichen Massnahmen an den bezeichneten Bächen, für welche Arbeiten die Projekte zu verfassen waren, empfohlen.

Im Wurzelgebiete der Skawa und zwar an der Skawica bei Zawoja hat der Landesausschuss ebenfalls eine Talsperre in Aussicht genommen, deren Stelle wegen zu grosser Entfernung nicht besichtigt werden konnte. Das Niederschlagsgebiet dieser Talsperre soll 58 km² betragen. Mit einer 315 m in der Krone und 125 m in der Talsohle langen, 30 m hohen Mauer wäre ein Fassungsraum von 15,000,000 m³ zu erzielen. Beide Uferstellen sollen nach Angabe des Vertreters des Landesasschusses felsig sein. Bezüglich dieser Talsperre müssen gleichfalls noch eingehende Vorstudien und Untersuchungen durchgeführt werden.

Zu dem dem Protokolle angeschlossenen Arbeits- und Reiseprogramme muss bemerkt werden, dass auf Grund der während der Bereisung gemachten Wahrnehmungen und eingezogenen Erkundigungen die Kommission es für notwendig erkannt hat, das Program ihrer Reise abzuändern, und zwar zu dem Behufe, um in die Lage zu kommen, die Zuflüsse des Skawaflusses zwischen Sucha und Jordanów einerseits und jene des Rabafusses in der Strecke von Lubień bis Myślenice und sodann von Lubień aufwärts bis Mszana dolna an Ort und Stelle in Augenschein nehmen zu können.

Dieser Abänderung des Reiseprogrammes gemäss wurde bei der weiteren Verhandlung vorgegangen und wird auch am morgigen Tage hiernach die weitere Bereisung eingerichtet werden.

Rabagebiet:

Vom **Rabaflusse** wurde heute die Strecke von Lubień bis Myślenice befahren und bei dieser Gelegenheit wurden die am linken Ufer befindlichen Wildbäche: Lubień mit dem Zuflusse Tenczyn, Krzeczonówka (Łętownia), Trzebinia, Byrnika, dann mehrere zwischen diesen Wildbächen liegende Runsen in Augenschein genommen.

Weiters wurde konstatiert, dass in der obgenannten Rabastrecke nebst dem schotterführenden Wildbache Suszanka, eine grössere Anzahl von kleineren Bächen und Runsen am rechten Ufer der Raba sich in Abteufe befindet.

Der Fluss war in seinem ganzen Laufe mit Gerölle und Geschiebmassen vertragen. Derselbe teilt sich an vielen Stellen in mehrere Arme, die Ufer sind zerstört, die Ufergrundstücke verwüstet und an den Einmündungen der genannten Wildbäche sind Schuttmassen abgelagert, deren weitere Beförderung bei Hochwässern im Rezipienten zu erwarten steht.

Da dieser devastierte Zustand des Flusses hauptsächlich den aus den Wildbächen und Runsen bei jedem grösserem Niederschlage herabgeführten Geschiebmassen zuzuschreiben ist, so kann diesem Uebelstande nur dann in bedeutendem Masse abgeholfen werden, wenn die Verbauung der genannten Runsen und Wildbäche in tüchtigst kurzer Zeit zur Durchführung gelangt.

Auf die dringende Notwendigkeit der Verbauungsarbeiten im Wildbache Przemasma sammt dem Zuflusse Zosanka wurde auch seitens der Interessenten in eindringlicher Weise hingewiesen.

Ueber diese Arbeiten liegt bereits ein Projekt vor und wird auch diese Verbauung hiemit in Antrag gebracht.

Fortgesetzt am 25. November 1906 in Zakopane.

Gegenwärtig die eingangs des Protokolles genannten Kommissions-Mitglieder. Ausserdem hat sich an der weiteren Besehung Se. Durchlaucht Fürst Dr. Kasimir Lubomirski beteiligt.

Am heutigen Tage hat sich die Kommission am **Raba-Fluss** von Myślenice bis Lubień begeben, und sodann die Flussstrecke am Lubień nach aufwärts bis Raba wyżna sammt allen Zuflüssen besichtigt. Es kann nur bemerkt werden, dass nicht nur der am gestrigen Tage konstatierte und bereits geschilderte Zustand auch in der ganzen Strecke nach flussaufwärts vorhanden ist, sondern, dass infolge der im häufigen Jahre stattgefundenen dreimaligen Hochwässer (Juni, Juli und September) noch bedeutend grössere Zerstörungen entstanden sind, so namentlich wurde konstatiert, dass infolge dieser ausserordentlichen Hochwässer die am linken Ufer sich hinziehende Bezirksstrasse bei Lubień und Kosińka sowie auch die Brücke bei Mszana zerstört wurden.

Die Regulierung der Raba ist in der Richtung nach flussaufwärts bis Lubień bereits genehmigt. Wegen des vorgefundenen Zustandes des Flusses in der weiter aufwärts gelegenen Strecke erscheint die Regulierung der letzteren dringend geboten und wird auf Grund der heute vorgenommenen Erhebungen beantragt, die Regulierung bis zur Einmündung des Mszanabaches zu erstrecken.

An Wildbächen wurden an beiden Uferseiten des Flusses nachstehende vorgefunden.

Am rechten Ufer die Bäche: Wierzbanica, Kosińka, Słonka, Mszana mit den Zuflüssen Olszówka, Słonne und Ponica:

am linken Ufer: eine grössere Anzahl von Runsen in der Strecke zwischen Lubień und Rabka. Die vorgenannten Wildbäche sind durchwegs stark schotterführend und da sie ihre Geschiebe in grosser Menge dem Rezipienten zuführen, muss die Verbauung derselben, für welche auch schon Projekte ausgearbeitet wurden, als dringend bezeichnet und beantragt werden. Auf Grund der heute vorgenommenen Erhebungen muss aber auch hervorgehoben werden, dass rücksichtlich des Zeitpunktes der Durchführung der einschlägigen baulichen Massnahmen sowohl in der besichtigten Strecke des Rabaflusses als auch in den Wildbächen die besondere Dringlichkeit zu betonen ist, und dass insbesondere in

Berücksichtigung der bedrohten Ortschaften und Kommunikationen (Reichsstrasse, k. k. Staatsbahn und Bezirksstrasse) die eheste Durchführung der notwendigen baulichen Massnahmen empfohlen werden muss.

Gelegentlich der örtlichen Besichtigungen im Rabagebiete wurde die Wahrnehmung gemacht, dass zur Entartung dieses Flusses sowie aller Wildbäche und Seitengewässer der Umstand in ganz bedeutendem Masse beiträgt, dass die Täler des Einzugsgebietes begrenzenden Berghänge entholzt sind, weshalb es als dringene erkannt wird, dass massgebendenorts auf die Aufforstung und Wiederbewaldung dieser Lehnen hingewirkt werde.

Dunajec-Gebiet:

An demselben Tage gelangte die Kommission in das **Dunajec-Gebiet** und besichtigte den **Bialy-Dunajec** von Nowy-Targ aufwärts bis Zakopane.

Die Regulierung des **Bialy-Dunajec** ist bis zur oberen Gemeindegrenze der Stadt Nowy-Targ bereits gesichert. Es wurde jedoch konstatiert, dass auch in der weiteren Strecke nach flussaufwärts bedeutende Verheerungen nicht nur des Flussbettes selbst, sondern insbesondere des Terrains bei den Ortschaften und der nach Zakopane führenden Landesstrasse vorhanden sind. Soll nun diesen heute bestehenden Uebelständen abgeholfen werden, so empfiehlt es sich, die Regulierung in weiterer Fortsetzung nach flussaufwärts bis zur Mündung des Poroniecaches ins Auge zu fassen, und in der Fortsetzung nach flussaufwärts bis Zakopane an den bedrohten Uferstellen für die Errichtung der notwendigen Schutzbauten vorzusorgen.

In der heute besichtigten Strecke des Bialy-Dunajec befinden sich an jeder Uferseite je zwei der Verbauung bedürftige Runsen und ausserdem am rechten Ufer ein grösserer Wildbachartiger Zufluss: der Poroniec-Bach, von welchem bei Hochwässern bedeutende Schuttmassen herabgeführt werden, die zumeist von Uferbrüchen herrühren, weshalb die Durchführung entsprechender baulichen Massnahmen beantragt werden muss.

Von den Interessenten von Zakopane wurde die Anlage eines Reservoirs am Bystrabache oberhalb Kuźnice bei Zakopane angeregt. Der Bystrabach ist seit 1902 bereits verbaut. Die Vertreter des Landesausschusses bezeichnen die Errichtung eines Stauweisers im Bystrabache als erwägenswert und wird diese Anregung seitens des Landesausschusses im Auge behalten werden. Studien für dieses Reservoir wurden noch in keiner Weise gepflogen.

Fortgesetzt am 26. November 1906 in Nowy Targ.

Gegenwärtig: die eingangs bezeichneten Kommissionsteilnehmer.

Die Kommission begab sich heute von Zakopane über Nowy-Targ in das Gebiet des **schwarzen-Dunajec** und wurde dieser Fluss von Nowy-Targ in der Richtung nach flussabwärts bis zur Strassenbrücke in Chochołów besichtigt. Das Flussbett des Czarny-Dunajec ist in dieser Strecke vollständig mit Schottermassen vertragen, an vielen Stellen in mehrere Arme geteilt und befinden sich die Ufer im Abbruche.

Die Regulierung des Czarny-Dunajec ist innerhalb der Gemeindegrenzen von Nowy Targ ca 3 km oberhalb der Vereinigung mit dem Bialy Dunajec bereits gesichert. Es wird daher die Durchführung der Regulierung des Czarny Dunajec von der bezeichneten Stelle an der Gemeindegrenze aufwärts bis zur Brücke oberhalb Chochołów beantragt. Von hier beginnend in der Richtung nach flussaufwärts ist dieser Flusslauf als Wildbach zu behandeln. Für die Durchführung der notwendigen baulichen Massnahmen wären daher Projekte zu verfassen, in welchen zu unterscheiden sein wird, inwieweit diese Strecke teils durch Uferschutzbauten, teils durch Querbauten gegen die weitere Erosion zu sichern ist.

An Wildbächen kommen in dieser Strecke des czarny Dunajec oberhalb Nowy Targ am rechten Ufer der **Rogóznia-Bach** und am linken Ufer der Lebie-dnica-Bach, dann ein Bach im Gebiete von Nowy Targ in Betracht, welche Bäche schotterführend sind und daher der Verbauung zu unterziehen wären.

Bezüglich des wielki Rogóznia-Baches wird bemerkt, dass es notwendig sei, denselben in der unteren Strecke durch Herstellung eines Gerinnes zu regulieren und im Oberlaufe durch Querbauten zu verbessern. In beiden Quellgebieten des czarny Dunajec, d. i. den Kościelisko und im Chochołów-Tale hat der Landesausschuss nach Aussage seiner gegenwärtigen Vertreter zwei Talsperren mit je 35 km² Niederschlagsfläche in Aussicht genommen, für welche jedoch bisher keine Studien gepflogen wurden.

In Vertretung der Stadt Nowy Targ hat sich bei der Kommission eine Deputation der genannten Stadt mit dem Bürgermeister eingefunden, welche mit Rücksicht auf den sehr devastierten Zustand des czarny Dunajec in der Strecke zwischen der Eisenbahnbrücke und der Strassenbrücke um die baldige Vornahme der Regulierung dieser Flussstrecke ersucht hat. Zum Zwecke der teilweisen Abhilfe an den zumeist bedrohten Uferstellen dieser Flussstrecken des Dunajec hat die Kommission für Flussregulierungen in Galizien zwar einen Betrag von 36.000 Kronen in dem für die erste Bauperiode beschlossenen Bauprogramme vorgesehen, die gefertigte Kommission ist jedoch auf Grund des heutigen Lokalaugenscheines zur Ueberzeugung gelangt, dass der genannte Betrag nicht ausreicht, wenn dem gerechtfertigten Ansuchen der Gemeinde Rechnung getragen werden soll.

Da nun die baldigste Vornahme der Regulierung innerhalb der Stadt, in Anbetracht der vorhandenen Uferbeschädigungen begründet erscheint, erachtet die Kommission zu beantragen, dass dem Ersuchen der Stadtgemeinde stattgegeben, das Projekt für die Flussregulierung baldigst verfasst und die Regulierung an dieser Flussstelle auf etwa 2 km Länge in kürzester Zeit zur Durchführung gebracht werde.

Fortgesetzt am 27. November 1906 in Krościenko.

Gegenwärtig die eingangs bezeichneten Kommissionsmitglieder.

Am heutigen Tage wurde der Dunajec von der Vereinigung des Biały Dunajec mit dem Czarny Dunajec bis Sromowce Niżne samt den nachstehenden Wildbächen besichtigt und zwar:

Am rechten Ufer Leśnicabach und Białka und am linken Ufer Łopusznabach, Knurowbach, Lubanbach und eine Runse bei Sromowce Niżne unter dem Drei-Kronenberge.

Auf der Fahrt von Czorsztyń nach Krościenko entlang des Krościenkobaches wurden auch bei diesem die Lokalerhebungen gepflogen.

Bei den heute vorgenommenen Erhebungen wurde konstatiert, dass grosse Verwüstungen des Dunajec in obgenannter Strecke vorhanden sind und dass diese Verwüstungen in erster Reihe ebenfalls der Zufuhr der Geschiebmassen aus den vorbezeichneten Runsen, Wildbächen und Zuflüssen zugeschrieben werden müssen. Wenn daher die bereits genehmigte Regulierung des Dunajec von dauerndem Erfolge begleitet sein soll, so ist nach Anschauung der Kommission unbedingt notwendig den den Charakter eines Gebirgsflusses aufweisenden Zufluss, die Białka, zu regulieren und die vorgenannten Wildbäche einer durchgreifenden Verbauung zu unterziehen.

Bei diesem Anlasse kann die Kommission auf Grund des heutigen Lokalaugenscheines nicht unerwähnt lassen, dass es keinem Anstande unterliegen würde, in der Strecke oberhalb Pieniny mit der Regulierung des Oberlaufes des Dunajec ohneweiters zu beginnen und dieselbe von da ab unabhängig von der Regulierung der unterhalb der Pieniny gelegenen Flussstrecke durchzuführen.

Fortgesetzt am 28. November 1906 in Nowy Sącz.

Gegenwärtig: die eingangs bezeichneten Kommissionsmitglieder.

Am Morgen vor der Abfahrt fand sich eine aus vier Mitgliedern des Gemeindeausschusses des Ortes Krościenko bestehende Deputation ein, welche auf

die Uebelstände des in den Dunajec einmündenden Krośnica-Baches und dessen verheerende Einwirkung auf die Niederlassungen des genannten Ortes aufmerksam machte und die Bitte stellte, dass in dieser Beziehung in kürzester Zeit Abhilfe geschaffen werde.

Bei Krościenko wurden nebst den Krośnica- noch der Kijowski-Bach, sowie eine Runse am rechten Ufer des Dunajec zwischen Krościenko a Szczawnica be- sichtigt. Bei dieser Erhebung wurde wahrgenommen, dass die vorgenannten Wild- bäche sehr schotterführend sind und dass die beiden erstgenannten Wasserläufe die zunächst anliegenden Wohn- und Wirtschaftsgebäude tatsächlich bedrohen. Es stellt sich daher die Verbauung des Krośnica- und Kijowskibaches als notwendig heraus, dagegen ist von einer Stabilisierung der erwähnten Runse auf Kosten des Wasserstrassenkredites abzusehen, weil wie konstatiert wurde, die herabgeschwemm- ten, allerdings auch geringfügigen Schottermassen nicht direkt in den Flusslauf des Dunajec abgelegt werden.

Die Kommission begab sich sodann von Krościenko entlang des Dunaje- in der Richtung nach flussaufwärts bis zur Mündung des Ruskibaches und hat bei Besichtigung desselben konstatiert, dass auch von diesem Bache grosse Mengen an Geschieben und Gerölle dem Dunajec-Flusse zugeführt werden. Es muss daher dieser Wildbach als verbannungsbedürftig erklärt werden und dies umsomehr, als durch diesen Wildbach auch ein Teil des Kurortes Szczawnica und die von der Dunajec- Strasse dorthin führende Kommunikation bei jedesmaligen grösseren Niederschläge bedroht erscheinen.

Es erschien auch anlässlich der Besichtigung dieses Wildbaches durch die Kommission der k. u. k. Hauptmann in Pension Felix Plawicki in Vertretung der Gemeinde Szczawnica, welcher ebenfalls um schleunige Abhilfe bat. Die Kommission hat jedoch bei näherem Lokalaugehschein wahrgenommen, dass die Verwilderung des Ruskibaches zum weit grösseren Teile auf die in der letzten Zeit erfolgten Abholungen der steilen Berglehnen zurückzuführen ist, weshalb auch hier betont werden muss, dass es dringend notwendig sei auf die Wiederbewaldung nachdrück- lichst hinzuwirken.

Von da begab sich die Kommission dem Dunajec entlang über Krościenko nach Neu Sandec, bei welcher Bereisung nachstehende Bäche der Besichtigung zugeführt wurden:

Am linken Ufer drei Runsen zwischen Krościenko und Ochodnica-Bach, Kamienicabach, Czarna Wodabach, Jastrzębskibach und Smolnikbach;

am rechten Ufer Kijowskibach, mehrere in den steilen Uferlehnen vorfin- dlichen Runsen und Anbrüche, zwei Runsen in der Gemeinde Tylmanowa und Obidzkibach.

Bezüglich des Jastrzębskibaches, welcher erst im heurigen Jahre einen wildbachartigen, geschiebeführenden Charakter annahm, wird bemerkt, dass derselbe mit Rücksicht auf die verhältnismässig geringe Geschiebeabfuhr in das Flussbett des Dunajec auf Konto des Wasserstrassenkredites, in die gegenwärtige Aktion nicht einbezogen werden könne.

Was die übrigen vorangeführten Wasserläufe und Runsen anbelangt, so wurden dieselben in Anbetracht der bedeutenden Geschiebeführung schon früher einem eingehenden Studium unterzogen und liegen für dieselben nicht nur gene- relle, sondern auch Detailprojekte vor. Auf Grund des heutigen Lokalbefundes wird beantragt diese seit mehreren Jahren bereits bestehende und daher einer eventuellen Ergänzung bedürftigen Projekte der ehebaldigsten Realisierung zu- zuführen.

Im Tale des Dunajec bei Tylmanowa nimmt der Landesausschuss die even- tuelle Errichtung einer Talsperre in Aussicht, bei welcher ein Niederschlagsgebiet von rund 1.200 km² in Betracht käme. Die Stelle der Talsperre ist noch keines- wegs fixiert und sind nach Aussage der Vertreter des Landesausschuss keinerlei Studien gepflogen worden. Aus den vorangeführten Gründen konnte diese Tals- perre einer näheren Erörterung nicht unterzogen werden.

*Fortgesetzt am 29. November 1906 in Stationsgebäude
in Muszyna vor der Weiterfahrt nach Neu Sandec.*

Gegenwärtig die anfangs genannten Kommissionsmitglieder; ausserdem wurde auch der Bauleiter der Dunajecregulierung der k. k. Oberingenieur Ladislaus Sroczyński den Erhebungen des Dunajec und dessen Zuflüssen zugezogen.

Am Morgen erschien in Vertretung der Stadt Nowy Sącz deren Bürgermeister, dr. Barbacki, welcher auf die grossen Verheerungen des Kamienicabaches, sowie auch auf die Bedrohung der am rechten Ufer dieses Baches gelegenen Vorstadt hinwies, und das Ersuchen stellte, dass den heute dortselbst bestehenden Uebelständen, welche durch die Hochwässer des Kamienicabaches hervorgerufen werden, raschestens abgeholfen werde. Als Mitglied der Bezirksvertretung von Nowy Sącz machte derselbe auch auf die Verwüstungen des genannten Baches in der Strecke oberhalb, namentlich bis Nawojowa aufmerksam und empfahl diese Strecke einer eingehenden Untersuchung.

Die Kommission begab sich daher am Morgen dieses Tages bis Nawojowa und konstatierte, dass die Verwüstungen dieses Baches insbesondere infolge der im heurigen Jahre stattgefundenen drei Hochwässer tatsächlich einen grossen Umfang angenommen haben. Die Schotterablagerungen erstrecken sich stellenweise auf eine Breite von 200 bis 300 m, die hohen Ufer der angrenzenden fruchtbaren Grundstücke namentlich am linken Ufer des Baches sind sehr stark angegriffen und ausgekolkt, die Grundstücke und nächstgelegenen Häuser sind von den nächstfolgenden Hochwässern in höchstgefährlicher Weise bedroht, von einer eingestürzten am linken Ufer befindlichen Mühle wurden nur mehr die Wasserräder vorgefunden, und oberhalb Nawojowa ist die im Zuge der Bezirksstrasse nach Ungarn bestandene Brücke mit fünf Oeffnungen auf gemauerten Pfeilern dem Angriffe des Juni — Hochwassers des heurigen Jahres zum Opfer gefallen, so dass nur mehr zwei Oeffnungen vorhanden sind und die Bezirksstrasse für den Verkehr gänzlich abgesperrt wurde. Zu dieser Zerstörung der Brücke hat allerdings der knapp oberhalb derselben in die Kamienica einmündende Wildbach der Homżyskibach in bedeutendem Masse beigetragen, dessen Mündungsstrecke auch von grossen Geschiebemassen vertragen erscheint.

Am Kamienica-Bache sind mehrere Rensen, Bruchlehnen und mehrere Wildbäche, von welch' letzteren insbesondere der Kamionka- und Homżyski-Bach zu nennen sind, gelegen. An diesen müssen gegen die Gefahr weiterer Schotterführungen unbedingt bauliche Massnahmen getroffen werden und hat die Kommission als notwendig erkannt, dass der Kamienicabach einer gründlichen Regulierung und dessen Zuflüsse einer Verbauung unterzogen werden.

Popradgebiet:

Am Nachmittage begab sich die Kommission in das Gebiet des Popradflusses und besichtigte die Strecke von Stary Sącz nach flussaufwärts bis Muszyna, für welche die Regulierung bereits gesichert ist.

In dieser Strecke münden am rechten Ufer des Poprad vier grössere Wildbäche ein, welche sehr schotterführend und daher als verbauungsbedürftig anerkannt werden müssen.

Es sind dies: Lomnica-Wierchomla-Żegestów- und Muszynka-Bach mit der Kryniczanka, von welchen zwei und zwar Wierchomla und Żegiestów zwei Ortschaften bedrohen.

Es werden daher diese Wildbäche zur ehebaldigen Verbauung beantragt.

Selbstverständlich ist der Antrag auf die baulichen Massnahmen in den vorgenannten Zuflüssen des Poprad derart aufzufassen, dass die unteren Strecken durch Festlegung eines Gerinnes für Mittelhochwässer reguliert und die oberen Strecken mit grossem Gefälle durch Querbauten gesichert werden.

Fortgesetzt am 30. November 1906 in Jasło.

Gegenwärtig die eingangs genannten Kommissionsmitglieder, welchen sich bei den Erhebungen nächst der Stadt Gorlice der k. k. Statthaltereirat und Bezirkshauptmann, Tustanowski und der Bürgermeister der genannten Stadt anschlossen.

Ropa-Gebiet.

Die Besichtigung am heutigen Tage erstreckte sich auf das Gebiet des Ropafusses in der Strecke von Szymbark bis zum Zusammenflusse mit der Wisłoka bei Jasło.

Die Regulierung der Ropa war zwar in einer früheren Periode des Jahres 1885 und 1886 vorgesehen, für dieselbe liegt auch ein Projekt aus der damaligen Zeit vor, die tatsächliche Durchführung derselben ist jedoch dermalen noch nicht gesichert. Gelegentlich des heutigen Augenscheines wurde befunden, dass in der oberen Strecke der Ropa und zwar bis zur Brücke unterhalb Szymbark eine systematische Regulierung nicht notwendig ist, sondern dass es genügt bloss zum Schutze weiterer Uferabbrüche einzelne partielle Regulierungen auf kurze Intervalle zu bewerkstelligen. Dagegen ist die unter Flusstrecke der Ropa von der vorgenannten Brücke in der Richtung nach flussabwärts regulierungsbedürftig und wird die Durchführung dieser Regulierung in Antrag gebracht. Von Zuflüssen wäre bloss der Unterlauf des Sękówkabaches von Gorlice aufwärts bis Sękowa als beachtenswert zu bezeichnen, in welchem Abschnitte dieses Baches zum Zwecke der Hintanhaltung von Geschiebeführung Uferschutzbauten bei gleichzeitiger Fixierung der vorhandenen Schotterbänke auszuführen wären.

*Fortgesetzt am 2. Dezember 1906 in den Amtslokalitäten
der k. k. Bauleitung der Sanregulierung in Przemyśl.*

Gegenwärtig die eingangs genannten Kommissionsmitglieder und am heutigen Tage der Bürgermeister von Przeworsk in Vertretung dieser Stadt.

Die Kommission begab sich am 1. Dezember von Jasło nach Jedlicze zum Zwecke der Besichtigung der Jasiołka eines bei Jasło einmündenden Zuflusses der Wisłoka. Dieser Fluss weist in der besichtigten Mündungsstrecke ein geringes Gefälle und den Charakter eines Niederungsfusses auf. In seinem Mittel- und Oberlaufe ist er zwar geschiefeführend, die Geschiebe bestehen jedoch aus Sand und feinkörnigem Schotter, welches Geschiebe zum Teil aus dem oberen Gebiete des Flusslaufes zumeist aber von den im steten Abbruche befindlichen höheren Flussufern herühren. Die Uferabbrüche wurden in grösseren Längen konstatiert, die Schotterablagerungen machen sich in grossen Sand und Schotterbänken bemerkbar, welche letztere jedoch, je näher zur Einmündung in die Wisłoka, an Ausdehnung abnehmen.

In der Mündungsstrecke ist der Fluss sehr stark serpentinierend, in der oberen Strecke sind die Flusskrümmungen zwar geringer, allein bei dem Umstande, als die Uferabbruch nach jedem Hochwasser immer bedeutender werden und infolgedessen die angrenzenden Grundstücke sehr stark bedroht sind, ausserdem auch die Sand- und Schotterbänke an den konnexen Ufern an Ausdehnung zunehmen, muss der Fluss als regulierungsbedürftig anerkannt werden.

Allein da nicht konstatiert werden konnte, dass die Geschiebebewegung dieses Flusses auf den Hauptfluss, d. i. die Wisłoka schädlich einwirken könne, so kann die Bestimmung des §. 5 des Wasserstrassengesetzes in voller Bedeutung nicht als zutreffend befunden werden und wird der unvorgreifliche Antrag gestellt, dass wegen der tatsächlich notwendigen Regulierung des Jasiołka-Flusses Verhandlungen zwischen der Regierung und dem Landesaussschusse gepflogen werden.

Die Vornahme dieser notwendigen Regulierung würde sich auch aus dem Grunde empfehlen, weil in Anbetracht der nicht zu unterschätzenden Wasser-

führung und des kleinen Gefalles dieses Flusses nach Anschauung der gegenwärtigen Vertreter der Staatsverwaltung und des Landesausschusses die Möglichkeit vorhanden ist, diesen Fluss durch die Regulierung flossbar zu machen.

Wisłok-Gebiet.

Am Nachmittage begab sich die Kommission in das Gebiet des Wisłok-Flusses, bei welchem gelegentlich der Besichtigung an mehreren Stellen konstatiert wurde, dass auch dieser Fluss in der Strecke von Frysztak aufwärts bis Haczów d. i. bis zum Anschlusse an die auf Grund eines besonderen Gesetzes bereits in Meliorierung begriffene obere Wisłokstrecke in einer Länge von 30 km der Regulierung bedürftig ist.

Mit Rücksicht auf die bedeutende Geschiebeführung dieses Flusses muss die Regulierung in der vorbezeichneten Strecke umso mehr zur Durchführung empfohlen werden, als die Regulierung der anschliessenden unteren Strecke von Frysztak abwärts auf Rechnung des Wasserstrassenkredites gesichert ist und ein voller Erfolg der Arbeiten in dieser Strecke erst dann erwartet werden kann, wenn die mehrerwähnte obere Flusstrecke gleichfalls der Regulierung unterzogen wird.

Laut Mitteilung des Kommissionsmitgliedes k. k. Forstrates Michael Martyniec erscheint zur Sicherung der bereits genehmigten Regulierung des Unterlaufes des Wisłokflusses von Frysztak abwärts, auch die Verbauung des Ryjakbaches beim Markte Błażowa zur Sanierung des dortigen Rutschterrains, sowie die Verbauung des stark schotterführenden Baches Kosina bei Babice dringend notwendig.

Die Kommission sieht sich veranlasst mit Rücksicht auf die Geschiebeführung des Wisłok-Flusses die Durchführung auch dieser Wildbachverbauungsarbeiten in Antrag zu bringen.

Am 2. Dezember unterzog die Kommission den Mleczkabach, einen Zufluss des Wisłokflusses einer näheren Besichtigung.

Die Mleczka mündet bei Przeworsk, beziehungsweise bei Gniewczyzna in den Wisłokfluss ein. Dieselbe hat ein überaus geringes Gefälle, führt bei einem ausgedehnten Niederschlagsgebiete eine nicht unbedeutende Wassermenge, welche teilweise auch zum Betriebe der ausgedehnten Zuckerfabrik in Przeworsk herangezogen wird und überflutet bei grösseren Niederschlägen einen bedeutenden Komplex der fruchtbarsten Ackergründe, welche sie durchzieht. Die angrenzenden Grundstücke, zumeist Rüben- und Weizengründe sind bester Bonität und daher sind die, gewöhnlich im Sommer auftretenden Ueberflutungen von den grössten Schäden begleitet.

Die Ursache der ganz bedeutenden Verwüstungen ist in dem serpentinierenden Laufe des Gewässers und in dem Umstande zu suchen, dass das Profil des Hochwassergerinnes ein ungenügendes ist und dass das sonst ziemlich tief im Terrain eingeschnittene Gerinne des Baches gänzlich verwachsen und in Anbetracht des sand- und schlammhaltigen Bodens auch einen üppigen Wuchs von Bäumen und Gestrüppe aufweist.

Eine Regulierung ist dringend notwendig und hat auch der Vertreter der Stadt Przeworsk auf die schädlichen Einwirkungen dieses Gewässers bei Hochwässern auf den bewohnten Teil dieser Stadt und der Ortschaft Gniewczyzna hingewiesen und um Abhilfe gebeten.

Bei dem Umstande, als die bei Przeworsk mit Rücksicht auf die industrielle Bedeutung dieser Stadt vorbeiführende Trasse des Schiffahrtskanales den Wisłokfluss nächst der Einnündung des Mleczkabaches hochwasserfrei übersetzen soll, ist es im Interesse des Schiffahrtskanales gelegen, den unteren Lauf des Mleczkabaches der Regulierung zu unterziehen, um den Schiffahrtskanal gegen die Hochwässer dieses Baches zu sichern, zumal die zu diesem Behufe erforderliche Senkung der Mleczka-Hochwässer am zweckmässigsten durch die bezeichnete Regulierung erzielt werden kann.

Die Kommission sieht sich daher über Anregung der Vertreter des Landesausschusses veranlasst die Regulierung des Unterlaufes des Mleczka-Baches in der Strecke vom Zusammenflusse der beiden Mleczkabäche in der Gemeinde Krzeczo-wice bis zur Mündung in den Wislokfluss mit dem Beifügen zu beantragen, dass wegen der weiterserforderlichen Meliorierung und Eindeichung der oberen Läufe der Mleczkabäche (Zarzece-, Markowa- und Mleczka-Bach) die Verhandlung zwischen der Regierung und dem Landesausschusse zu pflegen wäre.

Fortgesetzt am 4. Dezember 1906 in Lemberg. Gegenwärtig die eingangs genannten Kommissionsmitglieder.

San-Gebiet.

Am 3. d. M. besichtigte die Kommission bei Mitwirkung des Bauleiters der Sanregulierung k. k. Oberingenieurs Teofil Dujanowicz den Wiarfluss insbesondere oberhalb jener Strecke, deren Regulierung bereits gesetzlich sichergestellt ist.

Hiebei wurde konstatiert, dass der Wiarfluss auch oberhalb Nizankowice mit Schottermassen vertragen und bedeutend entartet ist, dass es somit zur Sicherung des Erfolges der in der Strecke von Nizankowice abwärts bereits geplanten Regulierung unerlässlich erscheint, auch die anschliessende Strecke des Wiarflusses von Nizankowice aufwärts bis zur Einmündung des Lomnabaches bei Lomna der bedarfsgemässen Regulierung zu unterziehen.

Weiters besichtigte die Kommission den rechtsseitigen Zufluss des Wiarflusses, den bei Nizankowice einmündenden Wyrwabach, welcher gleichfalls bedeutend entartet und mit Schottermassen vertragen vorgefunden wurde, dessen verwilderter Zustand und namhafte Geschiebeführung somit wesentlich zur Verschlechterung der Verhältnisse im Unterlaufe des Wiarflusses beiträgt.

Es muss daher sowohl die Regulierung des vorbezeichneten Oberlaufes des Wiarflusses, als auch des Wyrwabaches bis Michowa, sowie die Verbanung seines bei Rosenberg einmündenden Nebenzufusses beantragt werden.

Zur Sicherung der am Sanflusse bereits in Aussicht genommenen Regulierungsarbeiten wären weiters im Oberlaufe dieses Flusses von Lisko aufwärts bis Rajskie die erforderlichen partiellen Regulierungen und Uferversicherungen auszuführen, sowie die Verbanung beziehungsweise Regulierung der stark geschiebeführenden Wildbäche und zwar: Oslawa-Baches oberhalb Zagorz. Sanoczekbaches bei Trepca. Stopnicabaches bei Bachów und Olszanka-Baches bei Krasieczyn vorzunehmen. Die Kommission erachtet auf Grund der einschlägigen Mitteilungen der über den Zustand dieser Bäche genau informierten Kommissionsmitglieder die Einbeziehung dieser Arbeiten in die gegenständliche Aktion.

Wiszniabach.

Derselbe ist ein rechtsseitiger Zufluss des Sanflusses, ein Niederungsfluss, zwar nicht wasserarm, aber auch nicht geschiebeführend. Wegen Mangel an Zeit konnte derselbe nicht besichtigt werden, wiewohl der Vertreter der Statthalterei sich veranlasst sah, auch auf die Notwendigkeit der Regulierung dieses Zuflusses aufmerksam zu machen. Derselbe ist nach Anschauung der übrigen Mitglieder der Kommission zwar regulierungsbedürftig, da aber die Bestimmung des §. 5 des Wasserstrassengesetzes für diesen Zufluss des San mit Rücksicht auf die Kanalführung vorläufig noch nicht als zutreffend bezeichnet werden konnte, so musste von der Antragstellung auf Regulierung dieses Gewässers auf Kosten des Wasserstrassenfondes dermalen Abstand genommen werden und wird die Durchführung dieser Regulierung in gegebenem Zeitpunkte einer Vereinbarung zwischen der Regierung und dem Landesausschusse anheingestellt.

Dniester-Gebiet:

Am 3. d. M. begab sich die Kommission nach Chyrów und besichtigte daselbst den Strwiążfluss, wobei konstatiert wurde, dass das Bett dieses Flusses ebenfalls bedeutend entartet und mit Schottermassen vertragen ist und die Ufer sich fast durchwegs im Abbruche befinden. Die hiedurch bedingte grosse Geschiebeführung beeinflusst nachteilig die auf Grund eines besonderen Landesgesetzes im Zuge befindliche Regulierung des Unterlaufes des Strwiąż-Flusses von Biskowice bis zur Mündung in den Dniestr und weiters die Regulierung der anschliessenden Strecke des Dniesterflusses.

Es erscheint daher notwendig den Oberlauf des Strwiążflusses von Biskowice aufwärts bis Ustrzyki-dolne der bedarfs-gemässen Regulierung zu unterziehen.

Nach dem anfangs festgesetzten Reiseprogramme wurde für den 6., 7. und 8. d. M. die Bereisung der Bystrzyca-Nadwórniańska und Bystrzyca sołotwińska in Aussicht genommen. Da jedoch einerseits der in hohem Grade verwilderte Zustand dieser Wildbäche den meisten Kommissionsmitgliedern wohl bekannt war, andererseits aber die Vertreter des Landesausschusses an die Kommission das dringende Ersuchen stellten, den Oberlauf des Dniesters und eine vom Landesausschusse für die Errichtung einer Talsperre am Stryjflusse in Aussicht genommene Stelle in Lokalaugenschein zu nehmen, sowie da es aus Zeitmangel unmöglich war beide Besichtigungen vorzunehmen, entschloss sich die Kommission das ursprüngliche Reiseprogramm in der Weise abzuändern, dass die Besichtigung der Bystrzyca-Zuflüsse aufgegeben und dafür die vorerwähnten, von den Vertretern des Landesausschusses beantragten Lokalaugenscheine vorgenommen werden.

Forigesetzt am 5. Dezember 1906 in Stryj.

Gegenwärtig: die anfangs genannten Kommissionsmitglieder; in Skole ist eine Deputation dieser Stadt bestehend aus den Regierungskommissären: Edmund Zubrzycki k. k. Konzeptspraktikant und Anton Madejski Notar, und dem Vertreter der Domäne Oberförster Anton Stenzel erschienen. Bei der Bereisung des Orwabaches haben sich Ortsinsassen mit dem Pfarrer Jan Jurków an der Spitze aus Korostów eingefunden.

Oporfluss.

Die Kommission besichtigte diesen Zufluss des Stryjflusses von Skole bis zur Einmündung des Baches Hołowczanka oberhalb Tuchla. Es wurde konstatiert, dass der Oporfluss in seinem Unterlaufe zumeist entartet ist und bedeutende Schottermassen dem Stryjflusse bei Synowódzko-wyżne zuführt, deshalb mit Rücksicht auf die anstandslose Funktionierung der Stryjregulierung, die Durchführung der Regulierung des Oporflusses in der Strecke von der Mündung in den Stryj bis zur Strassenbrücke in Hrebenów beantragt wird. Die anschliessende Strecke des Oporflusses von Hrebenów aufwärts bis Tuchla zeigt gesunde, teilweise felsige Ufer und sind in derselben nur an einzelnen Stellen örtliche Uferbefestigungen erforderlich. Desgleichen bedarf die im Talbecken bei Tuchla gelegene Strecke des Oporflusses einer Korrektion um den Abgang der hier lagernden Schottermassen hintanzuhalten.

Von den Seitenzuflüssen des Oporflusses sind insbesondere die Bäche: Czudylów, Pawłów, Zadałbrowa und Łożmeczny im Skole Talbecken, ferner drei linksseitige Runsen zwischen Tuchla und Świętosław, sowie drei rechtsseitige Bäche in derselben Flussstrecke und zwar: der Libochorka, Zelemianka und Dereczyn-Bach als stark schotterführend zu erwähnen. Eine bedeutende Abfuhr von Schotter findet weiters aus dem Orwabache statt, in welchem fünf tätige Runsen und die Wildbäche Bolywla-wielka sowie Bolywla-mała einmünden. Da alle diese Zuflüsse eine schädliche Zufuhr von Schotter- und Geschiebemassen in den Opor-

fluss bewirken, erachtet die Kommission für unerlässlich, ihre Verbauung beziehungsweise Regulierung zu beantragen.

Die Kommission besichtigte auch jene Stelle im Tale des Hołowczankabaches, an welcher seitens des Landesausschusses die Herstellung einer Talsperre in Aussicht genommen wird. Nach Angabe der Vertreter des Landesausschusses beträgt das hiebei in Betracht kommende Einzugsgebiet 127 km². Durch die Erbauung einer ca 270 m langen, 32 m hohen Mauer würde die Aufspeicherung der Wassermenge von 17.000.000 m³ zu erzielen sein, wodurch bei niedrigen Wasserständen eine zeitweilige Speisung des Opor, beziehungsweise Stryjflusses in der Absicht vor sich gehen könnte, um die Anlage eines Kraftwerkes am Stryjflusse für Zwecke der Stadt Lemberg zu ermöglichen.

Selbstverständlich würde ein derartiges Reservoir durch Aufspeicherung grosser Niederschlagsmengen auch eine für die unteren Flussgegenden zu Tage tretende Herabminderung der jetzt häufig auftretenden Hochwässer und eine Hintanhaltung der Hochwassergefahr für diese Gegend zur Folge haben.

An der in Aussicht genommenen Baustelle treten anscheinend zu beiden Seiten günstige felsige steile Lehnen hervor, welche einen entsprechenden Anschluss der Sperrmauer ermöglichen würden, allein da nähere Daten über den bezeichneten Bau der Talsperren nicht vorliegen, vermag sich die Kommission über die Zweckmässigkeit dieses Baues nicht auszusprechen, es würde sich jedoch immerhin empfehlen, einschlägige Projektstudien vorzunehmen. Die Vertreter des Landesausschusses machten weiters die Kommission darauf aufmerksam, dass auch in den Tälern des Rozanka- und Slawsko-Baches die Erbauung von Talsperren zur Förderung des vorerwähnten Zweckes in Betracht gezogen werde. Da bezüglich dieser Bauwerke gleichfalls keine näheren Vorstudien vorliegen, wurde die Besichtigung der betreffenden Baustellen unterlassen und vermag sich die Kommission über diesen Bau dormalen nicht auszusprechen.

Es wird beigelegt, dass zu den Erhebungen dieses Tages der Bauleiter der Stryjflussregulierung der k. k. Oberingenieur Zygmunt Machniewicz herangezogen wurde.

Bezüglich der laut des abgeänderten Arbeitsprogrammes einer näheren Besichtigung nicht unterzogenen bedeutenderen Zuflüsse der Weichsel und des Dniester wird nachstehendes zu Protokoll gegeben:

a) Biala-Gebiet.

Zur Sicherung des Landes-Unternehmens der Bialaflussregulierung wurden bereits einige Wildbachverbauungen im Einzugsgebiete der Biala ausgeführt. In diesem Gebiete befinden sich jedoch noch mehrere tätige Wildbäche und ist auch der Oberlauf des Bialaflusses selbst in der Strecke von Grybów aufwärts bis Izby derart geschiebeführend, dass hiedurch die anstandslose Funktionierung der abwärts von Grybów im Zuge befindlichen Bialaregulierung gefährdet wird. Seitens der Vertreter des Landesausschusses wurde deshalb die Einbeziehung der Wildbachverbauungsarbeiten im Einzugsgebiete der Biala in die auf Rechnung des Wasserstrassenkredites in Aussicht genommene Sanierungsaktion mit dem Hinweise auf den Umstand beantragt, dass die Verminderung der Geschiebeführung des Bialaflusses für den Zustand des denselben aufnehmenden Dunajecflusses von grosser Wichtigkeit ist.

Obwohl die Kommission das obere Gebiet des Bialaflusses nur teilweise besichtigen konnte, erachtet dieselbe die Durchführung der bezeichneten Wildbachverbauungen gemäss dem Antrage der Vertreter des Landesausschusses zu befürworten, insbesondere als die Notwendigkeit der Verbauung dieser Wildbäche auch vom anwesenden Vertreter des Ackerbau-Ministeriums auf Grund seiner lokalen Kenntnisse besonders hervorgehoben wird.

b) Świcafluss.

Laut Mitteilung des k. k. Forstrates Michael Martyniec hat sich im Jahre 1906 der Zustand des bei Hoszów in den Świcafluss mündenden Witwicabaches

derart verschlechtert, dass in demselben umfassende Wildbachverbauungen und Regulierungsarbeiten unerlässlich sind, da sonst der Erfolg der Świcaregulierung gefährdet wäre. Die Kommission beschloss daher die bezeichneten Arbeiten in das Programm der neuen Sanierungsaktion aufzunehmen.

c) Lomnicafluss.

Die Regulierung des Lomnicaflusses, eines rechtsseitigen Zuflusses des Dniester, erfolgt in der Strecke von der Mündung aufwärts bis Osmołoda auf Grund eines besonderen Landesgesetzes, in welchem die Verbauungen der Wildbäche nicht vorgesehen wurden. Die Angelegenheit der gesetzlichen Sicherstellung dieser Verbauungsarbeiten bildet schon seit einigen Jahren den Gegenstand von Verhandlungen der beteiligten Ministerien mit dem Landesausschuss und hat die örtliche kommissionelle Ueberprüfung des einschlägigen Detailprojektes bereits im November 1906 stattgefunden.

Dieser Umstand, sowie die vorgerückte Jahreszeit veranlasste die Kommission von der neuerlichen Besichtigung des Einzugsgebietes der Lomnica Umgang zu nehmen. Dem Antrage der Vertreter des Landesausschusses Rechnung tragend, wird daher auf Grund der Ergebnisse der näheren kommissionellen Erhebungen die hiebei konstatierte Notwendigkeit von Wildbachverbauungen in der Gesamtlänge von 30 km anerkannt. Da durch diese Arbeiten die Zufuhr der Geschiebmassen aus dem Lomnicagebiete in den Dniesterfluss hintangehalten wird und da der Dniesterfluss als die östliche Fortsetzung der im Gesetze vorgesehenen Wasserstrasse anzusehen ist, wird die Durchführung der in Rede stehenden Wildbachverbauungen auf Rechnung des Wasserstrassenkredites befürwortet.

d) Bystrzyca-Gebiet.

Zufolge der bereits erwähnten Aenderung des Reiseprogrammes hat die Kommission die Besichtigung des Bystrzycagebietes unterlassen; übrigens war diese Besichtigung durch den mittlerweile eingetretenen Schneefall unmöglich geworden.

Nach Angabe der gegenwärtigen Vertreter des Ackerbauministeriums und des Landesausschusses befinden sich im Einzugsgebiete der Bystrzyca mehrere tätige Wildbäche, für deren Verbauung bereits vor einigen Jahren ein generelles Projekt verfasst wurde.

Dieses Projekt wurde im Jahre 1901 an Ort und Stelle durch Delegirte des Ackerbauministeriums und des Landesausschusses, zu welchen auch die obgenannten Kommissionsmitglieder gehörten, eingehend überprüft und hiebei die Notwendigkeit der Verbauung nachstehender Wildbäche konstatiert:

Im Gebiete der Solotwinaer Bystrzyca: Semiałyn, Czochnowice, Kryczka, Lubieniec und Maniawka, ferner Oberlauf der Bystrzyca Solotwińska.

Im Gebiete der Nadwornaer Bystrzyca: die Bäche Suchy und Witkowice.

Da auch bei diesem Flusse für die Ausführung die vorgenannten Gründe vorherrschen, wenn der Erfolg der bereits sichergestellten Regulierung der Bystrzyca als bedeutenden Zuflusses des Dniester als Schifffahrtsstrasse gewährleistet werden soll, wird beantragt, die Verbauung der obgenannten Wildbäche in die weitere Aktion einzubeziehen.

*Fortgesetzt am 8. Dezember 1906 in den Amtslokalitäten
des Statthalterei - Wasserbau - Departements in Lemberg.*

Gegenwärtig die anfangs genannten Kommissionsmitglieder.

Ausserdem ist auch am heutigen Tage in Vertretung des Landesausschusses der Direktor des Landes-Meliorations-Bureaus, Herr Andreas Kędzior erschienen, um den Inhalt des Protokolles zur Kenntnis zu nehmen und eine Erklärung namens des Landesausschusses abzugeben.

Weiters wird vorausgeschickt, dass am 5. Dezember 1906 eine Deputation der Stadt Lemberg bestehend aus dem I. Vicepräsidenten Herrn Landtagsabge-

ordneten Dr. von Rutowski und dem Gemeinderat Herrn Dr. Lisiewicz sich eingefunden hat, welche das Ersuchen vortrug, auch den vom Landesausschusse in Aussicht genommenen Talsperren im Stryjgebiete die Aufmerksamkeit zuzuwenden, da diese Talsperren auch in Bezug auf Kraftgewinnung im eminenten Interesse der Stadt Lemberg gelegen wären.

Diesem und auch dem von den Vertretern des Landesausschusses speziell vorgetragenen Wunsche entsprechend, hat sich die Kommission am 7. Dezember 1906 in das Stryjtal begeben und kam hiebei in die Lage, ausser dem Stryjflusse auch den Oberlauf des Dniesters mit seinen Zuflüssen und Wildbächen besichtigend zu können.

Der Dniester und Stryjfluss wurden beide schotterführend, sehr devastiert und mit vorhandenen Bruchufeln vorgefunden, und wurde die Regulierung insbesondere des Dniesters in seiner Strecke von Kornalowice nach flussaufwärts bis zur Einmündung des Mszaniec-Baches, in welcher Strecke die Verschotterungen der Talsohle stellenweise eine durchschnittliche Breite bis 600 m annehmen, für notwendig erkannt.

Beim Stryjflusse erscheint zwar eine durchgreifende systematische Regulierung der ganzen 20 km langen Strecke von Turka aufwärts bis Wysocko nicht erforderlich, es müssen jedoch an einzelnen Stellen dieser Strecke Uferversicherungen bewerkstelligt werden, wenn einer weiteren Verheerung der angebrochenen Ufergrundstücke vorgebeugt werden soll.

An Wildbächen wurden im Dniester-Gebiete: Jablonka, Lenina, Mszaniec, Bystrzyca und Czerchawa, im Stryjgebiete: der Boryńka-Bach und der Brzyezka-Bach als verbauungsbedürftig erkannt und ist die Verbauung derselben dringend erforderlich.

Am Stryjflusse ist bei Ilnik vom Landesausschusse eine Talsperre in Aussicht genommen, bei welcher ein Niederschlagsgebiet von 558 km² in Betracht kommt und bei ca 11 km Länge eine Terrainfläche minderwertigen Bodens von rund 200 ha unter Wasser gesetzt werden soll.

Bei einer Stauhöhe von rund 17 bis 18 m könnte mit einer ca 210 m langen Abspermmauer ein Fassungsraum von ca 17 Millionen Kubikmeter Wassermenge erreicht werden.

Die Talsperre in Verbindung mit weiteren drei Talsperren im Gebiete des Stryjflusses, welche nach Aussage der Vertreter des Landesausschusses einen Gesamtfassungsraum von ca 60 Millionen Kubikmeter Wassermenge bilden würden, sind jene Objekte, auf deren Errichtung die Stadt Lemberg einen besonderen Wert legt.

Von diesen Baustellen konnte wegen Zeitmangels und wegen zu grosser Entfernung nur jene bei Ilnik besichtigt werden, bei welcher mit Rücksicht auf die lokalen Verhältnisse und in Anbetracht des Vorhandenseins steiler Felslehnen, sich die Lage zwar nicht als ungünstig erweist, bei welcher aber insbesondere die geologischen Untersuchungen ebenfalls eingehend gepflogen und auch der Umstand in Betracht gezogen werden muss, dass bei Hochwässern auch eine Wassermenge von mindestens 700 m³ in der Sekunde zum Abflusse gelangt.

Bevor ein Urteil abgegeben werden kann, ist es auch hier erforderlich, dass diese Studien und Untersuchungen vorher durchgeführt werden.

Die Kommission gelangt auf Grund der im Vorstehenden niedergelegten Wahrnehmungen zum nach folgenden Resumé.

Resume.

Jene Flüsse, in deren Oberläufen auf eine eventuelle Fortsetzung der Regulierung Bedacht zu nehmen wäre, und jene Gebiete von Flussläufen, in welchen bei den Oberläufen und gebirgsartigen Zuflüssen nach Anschauung der galizischen Statthalterei die Durchführung von Wildbachverbauungen als erspriesslich und erforderlich anzuerkennen wäre und auf welche in der an das Handels-Mini-

sterium gerichteten Note des k. k. Ministeriums des Innern vom 1. November 1906 Z: 6730/M. I. die Aufmerksamkeit gelenkt wird, erscheinen anfangs dieses Protokolls namhaft gemacht. Ausser der Soła und Skawa, bei welchen die Bestimmung des §. 5 des Wasserstrassengesetzes vom Jahre 1901 schon rücksichtlich der Kanalführung bis Krakau aus dem Grunde ausser Zweifel steht, weil diese beiden Flüsse nach den bereits feststehenden Projekten für die bezeichnete Kanaltrasse nicht nur übersetzt sondern auch zur Kanalspeisung herangezogen werden sollen, erscheinen nach der Studie über die Fortsetzung der Kanaltrasse von der Weichsel bis zum Dniester noch die weiteren Flüsse und zwar Raba, Dunajec, Wisłoka, Wisłok und San vom Kanalstandpunkte als besonders wichtig, weil diese Flüsse vom Kanal gekreuzt werden und denselben auch mit Rücksicht auf die Kanalspeisung eine besondere Bedeutung zugesprochen werden muss. Aus diesem Grunde ist es daher von Wichtigkeit, dass mit Rücksicht auf eine hochwasserfreie Uebersetzung die Geschiebezufuhr aus diesen Flüssen weiters auch aus deren Zuflüssen so insbesondere des Poprad, der Biala, der Ropa und des Wiar sowie auch aus den gefährlichen geschiefbeführenden Gewässerläufen und Wildbächen hintangehalten und zu diesem Behufe bauliche Massnahmen getroffen, ferner aber auch solche Anlagen geschaffen werden, welche auf die in den Unterläufen bereits gesetzlich sichergestellten Flussregulierungen im günstigsten Sinne einwirken, den Erfolg dieser Flussregulierungen in den Niederungen gewährleisten und eine geregelte Wasservirtschaft, sei es zur Herabminderung der Hochwassergefahr, sei es zur Verbesserung der Wasserstandsverhältnisse herbeiführen.

Im weiteren Verfolge ist nach vorhandener Studie über die Kanalführung zum Dniester letztere als Seitenkanal entlang des Flusslaufes des Dniester gedacht, es kann aber heute schon bemerkt werden, dass der Dniester selbst vom Anschlusspunkte des Kanales die Fortsetzung der Schifffahrtsstasse in der Richtung nach flussabwärts zu bilden haben wird und dass es sodann von Wichtigkeit ist die für die Schifffahrt im Flusslauche erzielte Wassertiefe zu erhalten und alle Mittel in Ausführung zu bringen, welche geeignet sind die Schotterzufuhr aus den Seitenflüssen hintanzuhalten und die Wasserstandsverhältnisse zu verbessern.

Die bedeutendsten Zuflüsse des Dniester sind der Dniester selbst in seinem Oberlauf der Strwiąż, der Stryj, die Swica Lomnica und Bystrzyca samt Wildbächen und die in diese Flüsse einmündenden Seitengewässer.

Die Kommission hat, wie aus dem Protokolle hervorgeht, den grössten Teil der vorangeführten Flüsse besichtigt und war bemüht sich nur auf das notwendigste zu beschränken und genau zu unterscheiden, welche Arbeiten an Flussregulierungen auf den Wasserstrassenfond zu übernehmen gerechtfertigt ist und zur Durchführung auf Rechnung dieses Fondes beantragt werden können. Wenn bei einigen Flussläufen die lokale Erhebung nicht vorgenommen werden konnte, so ist die Ursache dessen lediglich in der Kürze der zur Verfügung stehenden Zeit und in der Rücksicht auf die vorgerückte Jahreszeit zu suchen, dagegen sind aber bei denjenigen Flussläufen, welche nicht besichtigt wurden aber doch zur Regulierung empfohlen und beantragt werden, die einzelnen Mitglieder, welchen diese Gewässerläufe bekannt sind für die Richtigkeit der im Protokolle enthaltenen Ausführungen eingestanden und übernehmen auf Grund ihrer persönlichen Wahrnehmungen die Garantie für die gemachten Angaben.

Dass dessen ungeachtet die Anträge zur Durchführung der vielen Flussregulierungen und Wildbachverbauungen einen grossen Umfang annehmen müssten ist darin begründet, dass die Erhebungen auf ein ganzes Landesgebiet sich erstreckten und dass die Verheerungen der besichtigten und begangenen Flussläufe nicht nur als ganz immense bezeichnet werden müssen, sondern bei ihren langjährigen Bestand namentlich durch die Hochwässer der letzten Jahre so insbesondere des Jahres 1903 weiters an zahlreichen Flusstellen selbst durch die unmittelbaren bedeutenden Hochwässer des Jahres 1906 an Umfang und Ausdehnung zugenommen haben.

Die Kommission wurde gelegentlich der lokalen Erhebungen, sei es von den einzelnen Mitgliedern derselben, sei es von Vertretern einzelner Gemeinden

und Ortsinsassen noch auf eine Anzahl weiterer Regulierungen von Gewässern und Wasserläufen aufmerksam gemacht, allein auf Grund eingehender Erwägungen war es der Kommission nicht möglich auf alle diese Anforderungen einzugehen, zumeist aus dem Grunde, weil die Begründung für solche Regulierungen und Verbauungsmassnahmen durch die Bestimmungen des §. 5. des Wasserstrassengesetzes nicht gefunden werden konnten, ferner auch deshalb weil infolge des grossen Umfanges der gegenwärtigen Aktion erkannt werden musste, dass solche Arbeiten noch einem späteren Zeitpunkte vorbehalten werden können und sind solche Ablehnungen entweder im Protokoll angeführt oder es musste über derartige Vorschläge überhaupt hinweggegangen werden.

Hiemit möge bloss angedeutet erscheinen, dass trotz des grossen Umfanges der Anträge, welche die Kommission auf Grund ihrer Wahrnehmungen zu stellen sich veranlasst sah, noch ein ziemlich weites Feld zur Vornahme der Korrektionsbauten erübrigt, dass aber das, was von der Kommission beantragt wird, unbedingt notwendig sei und dass die Kommission immer von dem Bestreben geleitet war nur das unbedingt erforderliche zur Genehmigung und Durchführung in Antrag zu bringen.

Im Nachstehenden sollen auch nur die einzelnen Flussläufe, Seitengewässer, Runsen und Wildbäche, deren Regulierungen und Verbauungen auf Kosten des Wasserstrassenfondes auszuführen wären, ihrer Benennung nach sowie auch nach Länge und Arbeitsgebiet zur Antragstellung gelangen, auf eine, wenn auch approximative Festsetzung der erforderlichen Kostenbeträge, konnte wegen Mangel an Zeit nicht eingegangen werden, diese wird vielmehr den kompetenten technischen Behörden überlassen werden müssen und dürfte diese Feststellung approximativer Beträge in einer verhältnismässig kürzesten Zeit keinem Anstande unterliegen, indem für Flussregulierungen bereits Erfahrungen für Wildbachverbauungen und Aufforstungsarbeiten sogar für einzelne Strecken, wenn nicht Detailprojekte so wenigstens generelle Projekte vorliegen, welche dieser Präliminierung zur Grundlage genommen werden können. Es muss abert jetzt schon darauf aufmerksam gemacht werden, dass viele dieser Projekte seit dem Jahre 1896 verfasst erscheinen, dass daher seit dieser Zeit die Preise und Löhne eine wesentliche Steigerung erfahren haben und dass es sich behufs genauerer den gegenwärtigen Verhältnissen entsprechenden Präliminierung empfehlen wird auf diese Umstände Rücksicht zu nehmen.

Kommissions-Anträge :

In Berücksichtigung des vorangeführten und auf Grund der an Ort und Stelle gepflogenen Erhebungen werden die einer succesiven Realisierung zuzuführenden Gewässerregulierungen und Wildbachverbauungen in den nachstehenden einhellig gefassten Anträgen zusammengefasst:

A) Im Einzugsgebiete der Sola und Skawa :

Die notwendigen Wildbachverbauungen sammt Stabilisierungsarbeiten sind:

a) Im Sola-Gebiete :

1. Zlatnabach in der Länge von	6	Km
2. Kamesznicabach	4	"
3. Cięcinabach	3 ¹ / ₂	"
4. Leśniabach	7	"
5. Koszarawabach inklusive Zuflüsse	20	"
6. Żelecbach	14	"
7. Kocierzbach	4 ³ / ₄	"
8. Pcwelbach		"

9. Puszcza wielka-Bach	2 ¹ / ₂	■
10. Puszcza mala-Bach	2 ¹ / ₂	"
11. Łękawkabach	4	"
12. Runsenverbauung 3 am rechten Ufer 1 am linken Ufer zusammen	4	Stück.

Für die sub 1—7 angeführten Wildbäche liegen Detailprojekte vor, für die weiteren sind neue Projekte zu verfassen.

b) Im Skawa-Gebiete:

1. Paleczkabach in der Länge von	3	Km
2. Jachówkabach	8	"
3. Szatanibach	2 ¹ / ₂	"
4. Osielecbach	1	"
5. Bystrabach	2 ¹ / ₂	"
6. Burdelówbach	1 ¹ / ₂	"
7. Skawicabach	3 ¹ / ₂	"
8. Straszawka samt Nebengewässern	26	"
9. Strończe und Malejowa in der Länge von	8	"
10. Oberlauf des Skawaflusses von Jordanów aufwärts lang	12	"
11. Żarnówkabach	3	"
12. Eine Anzahl von Runsen zwischen Maków und Sucha und zwar: Stanaszków, Grzechy- nia, Juszczyń und weitere 3 kleine Runsen zusammen	6	Stück.

Für die sub 2, 3 und 9 angeführten Bäche liegen Detailprojekte, für die 1, 4—8 dan 10 und 11 liegen generelle Projekte vor, für die übrigen sind Projekte zu verfassen.

B) Wildbachverbauungen und Regulierungen der Oberläufe in nachstehenden Fluss-Gebieten:

a) Im Rabagebiete:

1. Mszanabach in der Länge von	12	Km
samt Zuflüssen und zwar:		
Ślonkabach	3 ¹ / ₂	"
Łastówkabach	4	"
Łętowniabach	3·3	"
Wierzbanicabach	2	"
Rechtowice	1·7	"
Porębabach	10·3	"
Ferner an Runsen	11	Stück.
2. Ponicabach in der Länge von	7·8	Km
3. Sloniebach	4	"
4. Olszówkabach	3	"
5. Kaszinkabach	3	"
6. Lubieńbach	5·1	"
7. Łętowniabach	7·5	"
8. Trzebuniabach	2	"
9. Beszynkabach	4·3	"
10. Trzemesznabach	7·5	"
11. Tenczyn mały	3	"
12. Oberlauf des Rabatflusses von Mszana bis Chabówka	14·5	"

13. Szankabach	20	m
14. Suszankabach	2	"
15. Entlang der Raba an beiden Ufern zumist aber am linken Ufer an Runsen zusammen Für die genannten Zuflüsse der Raba und Wildbäche von 1 bis inklusive 12 sind bereits generelle Projekte verfasst worden, ftr die übrigen sub 13—15 sind Projekte zu ver- fassen.	25	Stück.

b) Im Dunajec-Gebiete:

I. Biały Dunajec

1. Runsen zwischen Zakopane und Nowy-Targ zusammen	4	Stück.
2. Poroniecbach in der Länge von	5	Km

II. Czarny Dunajec

1. Oberlauf von Chochólow bis Kościeliska	13	"
2. Lebiednicabach	8	"

III. Wildbäche des vereinigten Dunajec

1. Łopusznabach in der Länge von	3	"
2. Knurówbach	0.8	"
3. Lubańbach	3	"
4. Runse bei Kronenberg	1	Stück
5. Krasnicabach	6	Km
6. Ruski potok	11	"
7. Kijowskibach	1.5	"
8. Ochotnicabach	9	"
9. Kamienicabach	14	"
10. Czarnawodabach	7	"
11. Obidzkibach	6	"
12. Smolnikbach	5	"
13. Runsen zwischen Krościenko und Neu-Sandec zusammen	5	Stück
14. Kamienica nawojowska samt Zuflüssen	18	Km
- Detailprojekte sind für die sub III. Punkt 1, 10 und 12 angeführten Wildbäche verfasst, für alle übrigen Wildbäche des ganzen Dunajecgebietes sind bloss generelle Projekte vorhanden.

c) Im Popradgebiete:

1. Łomnicabach in der Länge von	5	Km
2. Wierchomlabach	7	"
3. Żegiestówbach	5	"
4. Muszynka mit Kryniczankabach	16	"
- Für den Wildbach sub 2) besteht ein Detailprojekt, für die übrigen drei Wildbäche sind generelle Projekte vorhanden.

d) Im Gebiete des Białafusses.

Der Oberlauf des Białafusses samt den wildbachartigen Zuflüssen: Czarna, Florenka, Pławianka, Strzylawka, Stawisza und Czarna in der Gesamtlänge von

30 Km welche nämlich aus der Biala von 26 Km und aus den Zuflüssen von
13 Km Länge sich zusammensetzen. !
Das Detailprojekt ist bereits ausgearbeitet.

e) Im Wisłokgebiete.

1. Kosinabach, lang	1	Km
2. Ryjak in der Länge von	3	"

Für den Wildbach ad 2) liegt ein Detailprojekt, für den ad 1) ein generelles Projekt vor.

f) Im Sangebiete.

1. Olszankabach sam Zufluss Krzeczkówka zusammen lang	16	Km
2. Osławabach	10	"
6. Stupnicabach	2	"
4. Sanoczekbach	1 ^{1/2}	"

Für den Olszankabach ist ein Detailprojekt verfasst, für die übrigen Wildbäche müssen Projekte erst hergestellt werden.

g) Im Gebiete des Wiar.

Wyrwabach samt Zuflüssen in der Länge von	22	Km
- für welchen Wildbach bis nun nur ein generelles Projekt vorliegt.

h) Im Gebiete des Strwiąż eines grösseren Zuflusses des Dniesterflusses.

Eine Runse unterhalb Chyrów	1	Stück
Der Wildbach Łodynka lang	3	Km

(Generelles Projekt für die Runse vorhanden, für die Łodzienka muss das Projekt erst verfasst werden.

i) Im Dniestergebiete.

1. Jabłonkabach in der Länge von	6	Km
2. Leninabach " " " "	7	"
3. Mszaniec " " " "	9	"
4. Bystrzyca " " " "	12	"
5. Czerchawa " " " "	12	"

Die Verbauung der übrigen Wildbäche beziehungsweise Zuflüsse ist durch das Landesgesetz vom Jahre 1897 sichergestellt und ist in der Ausführung begriffen.

Bezüglich der oben angeführten Wildbäche sind für jene sub 1, 4 und 5 generelle Projekte verfasst worden, für die übrigen zwei Bäche sind erst die Projekte zu verfassen.

k) Im Gebiete des Stryj-Flusses.

1. Bożynka-Bach in der Länge von	6	Km
2. Brzyeczka-Bach bei Kruszelnica	7	"

Für diese Wildbäche sind keine Projekte vorhanden.

l) Im Opor-Gebiete.

1. Czudylówbach in der Länge von	2	Km
2. Pawlówbach	2	"
3. Zadąbrowabach	2	"
4. Łożnicznybach	1	"

5. Orawa samt Zuflüssen Butywła-mała und Butywła wielka	6·5 Km
6. Runsen im Orawagebiete zusammen	5 Stück
7. Zelemiankabach	2·5 Km
8. Libochorkabach	2 "
9. Runsen zwischen Światosław und Tuchla zusammen	4 Stück.

Für diese Gebiete sind keine Projekte bis jetzt zur Verfassung gelangt.

m) Im Świca-Gebiete:

Der Wildbach Witwica samt Zuflüssen 14 Km lang. Ein Projekt für diesen Bach liegt nicht vor, da die Verheerungen erst in den Jahren 1903 und 1904 entstanden sind.

n) Im Łomnica-Gebiete:

Die Wildbäche dieses Gebietes sind in einer Gesamtlänge von 30 Km der Verbauung zu unterziehen.

Für diese Verbauungsarbeiten liegt ein vollständiges Detailprojekt vor, welches bereits an Ort und Stelle amtlich überprüft wurde.

o) Im Bystrzyca-Gebiete:

I. Sołotwina-Bystrzyca:

1. Oberlauf des Flusses von Sołotwina bis Porohy in der Länge von	18·8 Km
2. Semiatyn-Bach	3 "
3. Czownowec-Bach	2 "
4. Kryczka-Bach	3 "
5. Lubieniec-Bach	2 "
6. Maniawka-Bach samt Zuflüssen und Runsen :	5·4 "

II. Nadwórna-Bystrzyca:

1. Suchy-Bach lang	2·6 Km
2. Bytkowiec-Bach lang	5 "

Für alle vorangeführten Wildbäche der Bystrzyca liegt ein generelles Projekt vor.

C) Flussregulierungen.

als Fortsetzung und Ergänzung der gesetzlich sichergestelltten Regulierungen:

a) am Rabaflusse

von Lubień aufwärts bis Mszana-dolna in der Länge von . . . . . 5 Km

b) am Dunajec-Flusse:

1. Bialy Dunajec in der Strecke von der oberen Grenze der Stadtgemeinde Nowy Targ bis zur Einmündung des Poroniec-Baches in der Länge von	12 "
2. Lokale Uferbauten in der weiteren flussaufwärts gelegenen 7 Km langen Strecke bis Zakopane in der Gesamtlänge von ca	2½ "

3. Am Czarny-Dunajec die Regulierung der Strecke ebenfalls von der oberen Grenze der Stadtgemeinde Nowy Targ bis zur Strassenbrücke oberhalb Chocholów	25	Km
4. Białkafluss von der Mündung aufwärts bis Jurgów lang *)	17	"

g) An dem Ropaflusse:

1. Die Regulierung der Strecke von ihrer Einmündung in die Wisłoka bei Jasło nach flussaufwärts bis zur Strassenbrücke in Szymbark in der Länge von	37	Km
2. Lokale Uferbauten in der sich flussaufwärts anschliessenden Strecke bis zur Einmündung des Zdynia-Baches bei Uście ruskie in der 20 Km langen Strecke ca . . . . lang.	10	"

h) an dem Wisłok-Flusse:

die Fortsetzung der Regulierung in der Strecke von Fryszak aufwärts bis zum Anschlusse an die in der Meliorierung befindliche Strecke Haczów-Besko in der Länge von : : : : . . . . .

	30	Km
--	----	----

i) Mleczka-Bach:

Regulierung des Unterlaufes von der Einmündung in den Wisłok bei Gniewczyna nach aufwärts bis zur Vereinigung beider Oberläufe der Mleczka in der Gemeinde Krzeczowice in der Länge von . . . . .

	15	Km
--	----	----

j) San-Fluss:

Bedürftig ist die Fortsetzung der Regulierung von Liszko nach flussaufwärts bis Rajskie in der 45 Km langen Flussstrecke, in welcher die von felsigen Lehnen begrenzten Flussintervalle auszuscheiden sein werden.

k) Wiar-Fluss:

Fortsetzung der Regulierung in der Strecke von Nizankowice flussaufwärts bis zur Einmündung des Łomna-Baches bei Łomna in der Länge von . . . . .

	23	Km
--	----	----

l) Dniester-Fluss:

Fortsetzung der Regulierung von Kornalowice aufwärts bis zur Einmündung des Mszaniec-Baches in der Gemeinde Hołowecko in der Länge von , ...

	60	Km
--	----	----

m) Strwiąż-Fluss:

Fortsetzung der Regulierung nach flussaufwärts von Biskowice bis Ustrzyki-dolne in der Gesamtlänge von .

	50	Km
--	----	----

n) Stryj-Fluss:

Fortsetzung bedarfsgemässer Regulierung bestehend in lokalen Uferversicherungen in der 20 Km langen Strecke von Turka nach flussaufwärts bis Wysocko-niżne.

*) Gemeinsam mit Ungarn auszuführen

1) Opór-Fluss:

Regulierung der Strecke von dessen Einmündung in den Stryj nach flussaufwärts bis Hrebenów in der Länge von 22 Km, weiters einzelne Uferversicherungen in der Anschlussstrecke nach flussaufwärts bis Tuchla ferner eine partielle Regulierung in Tuchla in der Länge von 4 Km.

D. Hochwasserbecken beziehungsweise Talsperren.

Bei diesem Gegenstande wird seitens der anwesenden Delegierten der Ministerien vorausgeschickt, dass dieselben, wie aus den Protokollausführungen hervorgeht, zwar keinen Anstand nahmen, der seitens der gegenwärtigen Vertreter des Landesausschusses erfolgten Anregung die gegenständlichen Erhebungen über die vorangeführten Flussregulierungen und Wildbachverbauungen auch auf die vom Landesausschusse in Aussicht genommenen Hochwasserbecken — soweit dies nach der zur Verfügung stehenden Zeit tunlich war — auszudehnen, dass jedoch ausdrücklich betont werden muss, dass durch die Ausdehnung der Erhebungen auf die Hochwasserbecken der vollkommen freien Schlussfassung der Statsverwaltung in dieser keineswegs noch geklärten Frage nicht präjudiziert werden dürfe und zwar umsoweniger, als derzeit für eine Förderung dieser Aktion keine staatlichen Mittel zur Verfügung stehen.

Der Landesausschuss hat an zahlreichen Stellen der hier in Behandlung stehenden Flüsse und deren Seitengewässer die Errichtung von Talsperren nicht allein zum Zwecke der Herabminderung der Hochwassergefahr, sondern auch zu landwirtschaftlichen und industriellen Zwecken in Aussicht genommen. Von diesen wurde, soweit es die verfügbare Zeit ermöglichte, eine gewisse Anzahl besichtigt, et musste aber konstatiert werden, dass die bisher durchgeführten Studien keineswegs soweit gediehen sind, dass heute schon ein massgebendes Urteil abgegeben werden könnte, vielmehr ist die Kommission zur Anschauung gelangt, dass zwar die Möglichkeit der Ausführung solcher Talsperren vorhanden ist, aber von den nominierten zahlreichen Talsperren mit Rücksicht auf ihre ökonomische Ausführung und deren Realisierbarkeit zu reduzieren sein und dass für alle diese Talsperren eingehende Studien und namentlich eingehende Untersuchungen in geologischer Beziehung vorgenommen werden müssen.

Die Kommission kann sich der Anschauung nicht verschliessen, dass einzelnen der vom Landesausschusse in Aussicht genommenen Talsperren ein ganz wesentlicher und vorteilhafter Einfluss auf die Kanalspeisung einerseits und die landwirtschaftlichen Verhältnisse, sowie auch in Bezug auf die Herabminderung einer Hochwassergefahr und auf die Verbesserung der Wasserabflussverhältnisse in den unterhalb der Talsperre gelegenen Flussgegenden nicht abgesprochen werden kann. Aus diesen Gründen wird es sich empfehlen für diejenigen Baustellen, welche sich hiezu als besonders geeignet erweisen, die erforderlichen und oben angeführten Studien vorzunehmen.

Hierauf gibt der am heutigen Tage erschienene Direktor des Landesmeliorations-Bureaus, Herr Andreas Kędzior im Namen des Landesausschusses nachstehende Erklärung ab:

Die Vertreter des Landesausschusses nehmen die vorstehenden Protokollausführungen zustimmend zur Kenntnis und erklären, dass der Landesausschuss nicht ermangeln wird, die weiteren Vorstudien durchzuführen und die Ergebnisse derselben der Kommission für Flussregulierungen in Galizien mitzuteilen. Sie heben weiters hervor, dass die subkarpatischen Flüsse der wohltätigen Wirkung natürlicher Hochwasserbehälter entbehren, weshalb der Abfluss der Hochwässer aus den betreffenden Gebieten verhältnismässig rapid vor sich geht und in der Niederung oftmalige ungemein schädliche Ueberschwemmungen verursacht, während

zur Zeit der Dürre in den Hauptbetten nur ganz geringe Wassermengen zum Abflusse gelangen, wodurch nicht nur die notwendige Speisung des geplanten Schiffahrtskanales namhaft erschwert, sondern auch die Interessen der Landwirtschaft empfindlich benachteiligt und die zur Förderung der industriellen Entwicklung des Landes gebotene rationelle Ausnützung der vorhandenen Wasserkräfte wesentlich behindert wird. Diese ungünstigen Wasserabflussverhältnisse der subkarpatischen Flüsse kommen am prägnantesten in dem Umstande zum Ausdruck, dass die sekundliche Abflussmenge der Hochwässer dieser Flüsse im allgemeinen den Abfluss bei niederen Wasserständen um das vierhundert Fache übertrifft.

Es ist daher im dringenden Interesse der Schiffahrtsstrasse und des Kronlandes im Allgemeinen gelegen auf eine Verbesserung dieser Verhältnisse hinzuwirken und auf die baldige Verwirklichung der hiezu geeigneten baulichen Anlagen namentlich in jeden Tälern zu dringen, wo die natürlichen Voraussetzungen hiezu gegeben sind und wo die Möglichkeit vorliegt, den für solche Objekte erforderlichen Kostenaufwand mit dem finanziellen Effekte derselben in Einklang zu bringen.

Die Errichtung der Sammelbecken wird übrigens an einigen Flüssen auch die Möglichkeit bieten den durch die Regulierung beschleunigten Abfluss der Hochwässer wohltätig zu ermässigen.

Unter Hinweis auf die Bestimmung des Gesetzes vom Jahre 1903 über Flussregulierungen im Königreiche Böhmen, in welchem Gesetze auch die Herstellung von Hochwasserbecken beziehungsweise Talsperren Rücksicht genommen wurde, obwohl spezielle Vorstudien für solche Massnahmen nicht vorhanden waren, stellen die Vertreter des Landesausschusses das dringende und dezidierte Ersuchen es möge in der in Aussicht genommenen Novelle zum Landesgesetze über die im Interesse der Wasserstrassen notwendigen weiteren Flussregulierungen und Vorbauungsarbeiten in Galizien gleichfalls auf die Errichtung der Hochwasser-Reservoirs in dem später genau festzustellenden Umfange Bedacht genommen werden.

And. Kędzior m. p.

Jan Haponowicz m. p.

Zum Schlusse muss unter Hinweis auf die während der Erhebungen gemachten Wahrnehmungen nochmals betont werden, dass die Aufforstung der kahlen in minderwertige Hutweiden umgestalteten Lehnen, sowie die strengste Beobachtung der die Abforstung der im Gebirge gelegenen Waldungen und die Wiederaufforstung derselben betreffenden Gesetze und Vorschriften ein notwendiges Mittel sind, welches zur Verminderung der Geschiebeführung in den Oberläufen der Flüsse in ganz bedeutendem Masse beizutragen geeignet ist und stets im Auge behalten werden muss, wenn die beantragten Verbauungen der Wildbäche und Rursen von dem erhofften Erfolge begleitet sein soll. Ferner ist auch die Bepflanzung der Altarme, die Fixierung der Schotterbänke durch Anpflanzung von Weidenruten eine Notwendigkeit, wenn die Weiterbewegung der Geschiebe in den regulierten Flussläufen auf das geringste Ausmass reduziert und tunlichst hintangehalten werden soll. Diese Massnahmen stellen sich namentlich im Dniester und Raba-Flussgebiete als notwendig heraus.

Es wird daher beantragt, dass auch diesen Massnahmen das erforderliche Augenmerk zugewendet und seitens der kompetenten Stellen alles aufgeboten werde, dass diesen begründeten Anforderungen Rechnung getragen wird.

Hierauf wird das Protokoll geschlossen und gefertigt.

Johann Mrasick m. p.
k k Hofrat.

Artur Herbst m. p.
k. k. Oberbaurat.

M. Martyniec m. p.
k k Forstrat.

R. Ingarden m. p.
k. k. Oberbaurat.

Johann Czerwiński m. p.
k. k. Ba

And. Kędzior m. p.

K. Pomianowski m. p.
beh. aut. Zivil-Ingenieur.

Jan Haponowicz m. p.

Approximativer genereller Kostenvoranschlag

über die bei den kommissionellen Erhebungen vom 22. November bis 7. Dezember 1906 als notwendig befundenen Erweiterungen der Flussregulierungsaktion und Wildbachverbauungen, deren Durchführung im Interesse der Schifffahrtsstrassen gelegen ist.

Die zufolge der Verfügung des k. k. Handels-Ministeriums Zl. 2.653/W. St. ex 1906 zusammengetretene Kommission hat im Zuge ihrer Erhebungen die Notwendigkeit der im betreffenden Protokolle angeführten Flussregulierungen und Wildbachverbauungen konstatiert und die Durchführung der einschlägigen Sanierungsmaßnahmen befürwortet, ohne in die Bewertung der Kosten dieser Arbeiten einzutreten.

Um auch in dieser letzten Hinsicht die wünschenswerte Klarheit zu schaffen, wird von den Gefertigten im Nachstehenden eine approximative Berechnung des zur Bewirkung der von der Kommission beantragten Massnahmen erforderlichen Kostenaufwandes niedergelegt.

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung	Erfordernis	
		einzeln	zu-
		K	sammen
		K	K
A) Wildbachverbauungen und Korrekturen in den Einzugsgebieten der Soła und Skawa.			
<i>I. Soła Gebiet.</i>			
1	Zlatnabach, Verbauung bzw. Korrektion lang 6 km	162.000	
2	Kamesznicabach " " " 4 "	134.000	
3	Cięcinabach " " " 3.5 "	65.000	
4	Leśnabach " " " 7 "	275.000	
5a	Koszarawabach samt Zuflüssen " 10 "	471.000	
	Fürtrag	1,107.000	

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung	Erfordernis	
		einzel	zu-
		K	sammen
		K	K
	Übertrag	1,107.000	
5b	Koszarawabach Tallauf Korrektion lang 10 km	400.000	
6	Zylecbach " " " 14 "	329.000	
7	Kocierzbach " " " 4.3 "	271.000	
8	Łękwabach " " " 4 "	60.000	
9	Pewelbach " " " 5 "	81.000	
10	Puszcza wielka " " " 2.5 "	25.000	
11	" mała " " " 2.5 "	20.000	
12	Drei Runsen am rechten und 1 am linken Ufer	20.000	
	Zusammen	2,313.140	
13	Hiezu 10% für Regieauslagen	231.314	
	Zusammen	2,544.454	
14	Für die Erhaltung während der Bauzeit	255.546	
	Summe		2,800.000
<i>II Skawa-Gebiet.</i>			
1			
2	Paleczka-Bach Verbauung und Korrektion lang 3 km	59.200	
3	Jachówka- " " " " 8 "	85.000	
4	Szatani- " " " " 2.5 "	49.000	
5	Osielczyk- " " " " 1 "	10.000	
6	Bystra- " " " " 2.5 "	44.326	
7	Burdelów- " " " " 1.5 "	23.500	
8	Skawica- " " " " 3.5 "	40.400	
9	Stryszawka-Bach samt Zuflüssen lang 26 "	481.350	
	Strącze und Malejowa-Bach lang 8 "	108.432	
10	Oberlauf der Skawa von Jordanów aufwärts bis zur Ortschaft Skawa 12 "	150.000	
11	Żarnówka-Bach Korrektion 3 "	30.000	
12	Stanaszków, Grzechynia, Juszczyń und drei Runsen zwischen Maków und Sucha 80.000	80.000	
	Zusammen	1,171.208	
13	Hiezu 10% für Regieauslagen	117.121	
	Zusammen	1,288.329	
14	Für die Erhaltung während den Bauzeit	111.671	
	Summe		1,400.000
	Summe für Soła- und Skawa-gebiet		4,200.000

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung		Erfordernis	
			einzel	zu-
			K	sammen
		K	K	
B) Wildbachverbaungen und Korrek tionen an den Oberläufen der Flüsse und in den Einzugsgebieten derselben.				
<i>I. Raba-Gebiet.</i>				
1	Mszana-Bach	lang 12 km	202.024	
2	Zuflüsse der Mszana	Słonka-Bach	" 3.5 "	94.400
3		Lastówka-Bach	" 4 "	79.960
4		Łętownia- " "	" 3.3 "	79.440
5		Wierzbanica-Bach	" 2 "	38.000
6		Rychtowiec- "	" 1.7 "	33.980
7		Poreba- "	" 10.3 "	279.650
8		11 kleine Runsen	" "	118.780
9		Połonica-Bach	" 7.8 "	155.720
10	Słonne- "	" 4 "	74.870	
11	Olszówka "	" 3 "	48.540	
12	Kasinka- "	" 3 "	51.000	
13	Lubień- "	" 5.1 "	79.800	
14	Łętownia- (Krzeczonówka)	" 7.5 "	111.900	
15	Trzebienia- "	" 2 "	6.000	
16	Bysinka- "	" 4.3 "	63.010	
17	Trzemeśna-Bach	" 7.5 "	86.100	
18	Tenczyn mały-Bach	" 3 "	50.000	
19	Suszanka "	" 2 "	20.000	
20	Zasanka- "	" 2 "	10.000	
21	Raba-Oberlauf von Mszana dolna bis Chabówka	" 14.5 "	351.450	
		Zusammen	2.282.524	
22	Hiezu 10 ⁰ / ₁₀ für Regieauslagen		228.252	
		Zusammen	2.510.776	
23	Für die Erhaltung während des Baues und Unvorhergesehenes		189.224	
		Summe für das Raba-Gebiet		2.700.000
<i>II. Dunajec-Gebiet.</i>				
1	Verbauung von 4 Runsen an Biały Dunajec		60.000	
2	" des Poroniec-Baches	lang 5 km	50.000	
3	" des Oberlaufes des Czarny Cmajec von Chochołów bis Kościelisko	" 13 "	180.000	
4	Verbauung des Lebednica-Baches	" 8 "	200.000	
		Fürtrag	490.000	

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung	Erfordernis	
		einzel	zu-
		K	sammen
		K	K
	Übertrag	490.000	2.700.000
	Seitenzuflüsse des Dunajec:		
5	Lopuszna-Bach . . . . . 3 km	200.000	
6	Knurów- " . . . . . 0.8 "	30.000	
7	Oberlauf des Biakabaches oberhalb Jurgów Brzegi	70.000	
8	Lubań-Bach . . . . . lang 3 km	110.000	
9	Runsen bei Dreikronenberg	50.000	
10	Krośnica-Bach . . . . . lang 6 km	330.000	
11	Ruski potok bei Szczawnica . . . . . 11 "	400.000	
12	Kijowski-Bach . . . . . 1.5 "	100.000	
13	Ochotnica- " . . . . . 9 "	550.000	
14	Kamienica " bei Zabrzez . . . . . 14 "	345.000	
15	Czarna woda-Bach bei Łącko . . . . . 7 "	100.000	
16	Obidza-Bach . . . . . 6 "	200.000	
17	Smolnik- " . . . . . 6 "	150.000	
18	5 Füssen zwischen Krościenko und Neu Sandec .	75.000	
19	Kamienica nawojowska . . . . . lang 18 km	500.000	
	Zusammen einschliesslich der Regieauslagen	3.700.000	
20	Hiezu für die Erhaltung während des Baues und Unvorhergesehenes	370.000	
	Summe für das Dunajec-Gebiet		4.070.000
	<i>III. Poprad-Gebiet</i>		
1	Lomnica-Bach in der Länge von . . . . . 5 km	140.000	
2	Wierchomla-Bach " " " . . . . . 7 "	463.000	
3	Zegiestów- " " " . . . . . 5 "	200.000	
4	Muszynka- " samt Kryniczanka und anderen Zuflüssen zusammen . . . . . 16 km	805.000	
	Zusammen	1.608.000	
	Hiezu für die Erhaltung während des Baues und Unvorhergesehenes	92.000	
	Summe für das Poprad-Gebiet		1.700.000
	<i>IV. Biała-Gebiet.</i>		
1	Oberlauf der Biała-Flusses von Grybów bis Izby lang 26 km, Verbauung und Korrektion der Bäche:		
2	Czarna		
	Florynka		
	Plawianka		
	Strzylawka		
	Stawisza		
	Czarna		
	zusammen 13 km lange Verbauung bzw. Korrektion		
	Fürtrag		8.470.000

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung	Erfordernis	
		einzel	zu-
		K	sammen
		K	K
	Übertrag	440.000	11,620.000
4	Bystrzyca-Bach lang 12 km Verbauung u. Korrektion	280.000	
5	Czerchawa- " " 12 " " " "	180.000	
	Zusammen	900.000	
6	Für die Erhaltung während des Baues und Unvorhergesehenes	90.000	
	Zusammen für das Dniestr-Gebiet		990.000
	<i>X. Stryj-Gebiet.</i>		
1	Boryńka-Bach Verbauung und Korrektion 6 km	80.000	
2	Brzyczka- " " " " 7 "	150.000	
	Zusammen für das Stryj-Gebiet		230.000
	<i>XI. Opor-Gebiet.</i>		
1	Czudyłów-Bach Verbauung u. Korrektion, lang 2 km	30.000	
2	Pawłów- " " " " " 2 "	30.000	
3	Zadąbrowa " " " " " 2 "	50.000	
4	Łozniczny " " " " " 1 "	40.000	
5	Orawa- " samt den Zuflüssen Butywła wielka und mała und 5 Runsen . . lang 6·5 km	250.000	
6	Zelemianka-Bach . . . . . " 2·5 "	80.000	
7	Libochora- " " " " " 2 "	50.000	
8	4 Runsen zwischen Światosław und Tuchla	120.000	
	Zusammen	650.000	
	Hiezu für die Erhaltung während des Baues und Unvorhergesehenes	60.000	
	Summe für das Opor-Gebiet		710.000
	<i>XII. Świca-Gebiet.</i>		
1	Witwica-Bach 14 km lang, Verbauung und Korrektion	280.000	280.000
	<i>XIII. Łomnica-Gebiet.</i>		
1	Wildbachverbauungen laut Detailprojekt	658.843	
2	Hiezu für Unvorhergesehenes	101.157	
	Zusammen für das Łomnica-Gebiet		770.000
	Fürtrag		14,600.000

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung	Erfordernis	
		einzel	zu-
		K	sammen
		K	K
	Übertrag		14,600.000
	<i>XIV. Bystrzyca-Gebiet.</i>		
	a) Sołotwina'er Bystrzyca :		
1	Oberlauf des Flusses von Sołotwina bis Porohy Verbauung und Korrektion . . . 18.8 km	660.000	
2	Semiatyn-Bach . . . . . 3 "	73.000	
3	Czownowec- " . . . . . 2 "	32.000	
4	Kryczka- " . . . . . 3 "	33.000	
5	Lubieniec- " . . . . . 2 "	18.000	
6	Maniowka- " : . . . . . 5.4 "	169.000	
	b) Nadwórna'er Bystrzyca-Fluss :		
7	Suchy-Bach . . . . . lang 2.6 "	20.000	
8	Bytkowiec-Bach . . . . . " 5 "	80.000	
	Zusammen	1,085.000	
	Hiezu für die Erhaltung während des Baues und Unvorhergesehenes	115.000	
	Summe für das Bystrzyca-Gebiet		1,200.000
	Summe für Wildbachverbauungen		15,800.000
	C) Flussregulierungen.		
1	Raba-Fluss von Lubień bis Mszana dolna lang 5 km		220.000
2	Dunajec-Fluss :		
	a) Biały Dunajec von Nowy Targ bis Poroniec 12 km	528.000	
	Biały Dunajec lokale Uferschutzbauten in der Strecke von Poroniecbach bis Zakopane 7 Km	154.000	
	b) Czarny Dunajec von Nowy Targ bis zur Stras- senbrücke in Chochołów lang 7 km	1,100.000	
	c) Białka tatrzańska von der Mündung in den Dunajec bis Jurgów-Brzegi 17 km. Da diese Regulierung zusammen mit Ungarn vorzuneh- men wäre, werden hiefür eingesetzt	468.000	
	Summe für Dunajec-Fluss		2,250.000
	Fürtrag		2,470.000

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Spezialisierung	Erfordernis	
		einzeln	zu- sammen
		K	K
	Übertrag		2,470.000
3	R opa-Fluss von der Einmündung in die Wisłoka bis zur Brücke in Szymbark 37 km	1,425.000	
	Lokale Uferschutzbauten in der Strecke von Szym- bark bis Zdyniabach, lang 20 km	205.000	
	Zusammen für Ropa		1,630.000
4	Wisłok-Fluss von Frysztak bis Haczów 30 km		1,300.000
5	Mleczka-Fluss von der Mündung in den Wisłok bis zur Vereinigung der beiden Mleczka-Bäche in Krzeczowice, lang 15 km		700.000
6	San-Fluss von Lisko aufwärts bis Rayskie lang 45 km		900.000
7	Wiar-Fluss von Niżankowice bis zur Mündung des Łomna-Baches, lang . . . . . 23 km		640.000
8	Dniester-Fluss von Kornalowice aufwärts bis Mszaniec, lang . . . . . 60 km		2,300.000
9	Strwiąż-Fluss von Biskowice aufwärts bis Ustrzyki dolne, lang . . . . . 50 km		1,660.000
10	Stryj-Fluss, lokale Uferschutzbauten von Turka aufwärts bis Wysocko . . . . . 20 km		300.000
11	Opor-Fluss:		
	a) von der Einmündung in den Stryj aufwärts bis Hrebenów, lang . . . . . 22 km	500.000	
	b) lokale Uferschutzbauten zwischen Hrebenów u. Tuchla	80.000	
	c) Lokale Regulierung bei Tuchla 4 km	120.000	
	Zusammen für Opor-Fluss		700.000
	C) Summe für Flussregulierungen		12,600.000

Zusammenstellung.

Post-Nro	Flussgebiet und dessen Specialisierung	Erfordernis	
		einzel	zu-
		K	sammen
		K	K
A)	Wildbachverbauungen im Soła- und Skawagebiete .		4,200.000
B)	Wildbachverbauungen in den Einzugsgebieten der übrigen Flüsse		15,800.000
C)	Flussregulierungen		12,600.000
	Zusammen .		32,600.000
D)	Talsperrenbauten für die Herstellung der Wasser- behälter in den Gebieten der Flüsse: Soła, Skawa, Dunajec, Stryj und Opor		17,500.000
	Zusammen .		50,100.000

Lemberg, am 10. Dezember 1906.

Artur Herbst
k. k. Oberbaurat m. p.

R. Ingarden
k. k. Oberbaurat m. p.

K. Martyniec
k. k. Forstrat m. p.

And. Kędzior m. p.

Jan Haponowicz m. p.

Ustawa

z dnia . . . . zmieniająca ustęp A) 1. §. 2. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 o regulacyi rzek wykonać się mającej w myśl §. 5, ustępu 1. ustawy z dnia 11. czerwca 1901 Dz. p. p. Nr. 66 w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Ustęp A) §. 2. ustawy z dnia 18. września 1901 Dz. u. kraj. Nr. 103 zostaje uchylony w dotychczasowem brzmieniu i ma opiewać, jak następuje:

„A) 1. Skawa od Jordanowa do ujścia do Wisły“.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministerstwom spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa.
